

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DOĞU DİLLERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI**

**MIYAZAWA KENJI VE VEJETARYENLİK - ÖYKÜLERİ
ODAĞINDA BİR İNCELEME**

**Hazırlayan
Burcu ÇOKBİLİR**

**Danışman
Prof. Dr. Ali Volkan ERDEMİR**

Yüksek Lisans Tezi

Şubat 2021, KAYSERİ

Hazırlayan

ANABİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

2021

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DOĞU DİLLERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI

MIYAZAWA KENJI VE VEJETARYENLİK - ÖYKÜLERİ
ODAĞINDA BİR İNCELEME
(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan
Burcu ÇOKBİLİR

Danışman
Prof. Dr. Ali Volkan ERDEMİR

Şubat 2021, KAYSERİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Burcu ÇOKBİLİR

T.C.

ERCIYES ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Anabilim Dalı : Doğu Dilleri ve Edebiyatları

Program Adı : Yüksek Lisans

Tez Başlığı : Miyazawa Kenji ve Vejetaryenlik - Öyküleri Odağında Bir İnceleme

Yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının a) Giriş, b) Ana bölümler ve c) Sonuç kısımlarından oluşan (Kapak, Önsöz, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) toplam 67 sayfalık kısmına ilişkin 12/02/2021 tarihinde **Turnitin** intihal programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre tezin benzerlik oranı: % 2' dir.

Filtrelemeye **alıntılar dahil** edilmiştir. Filtrelemede **yedi (7) kelimedenden daha az** örtüşme içeren metin kısımları hariç tutulmuştur.

Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez İntihal Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim./...../.....

Danışman: Prof. Dr. Ali Volkan ERDEMİR

Öğrenci: Burcu ÇOKBİLİR

KILAVUZA UYGUNLUK

“Miyazawa Kenji ve Vejetaryenlik - Öyküleri Odağında Bir İnceleme” başlıklı Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan

Burcu ÇOKBİLİR

Danışman

Prof. Dr. Ali Volkan ERDEMİR

Doğu Dilleri ve Edebiyatları ABD Başkanı

Prof. Dr. S. Göksel TÜRKÖZÜ

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Prof. Dr. Ali Volkan ERDEMİR danışmanlığında **Burcu ÇOKBİLİR** tarafından hazırlanan “**Miyazawa Kenji Eserlerinde Görülen Hayvan Sömürüsü Karşıtlığı – Vejetaryenlik Üzerine**” adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü **Japon Dili ve Edebiyatı** Anabilim Dalında **yüksek lisans** tezi olarak sunulmuştur. Jüri kararıyla tezin adı “**Miyazawa Kenji ve Vejetaryenlik-Öyküleri Odağında Bir İnceleme**” şeklinde değiştirilerek tez kabul edilmiştir.

10.02.2021

JÜRİ:

Danışman : **Prof. Dr. Ali Volkan ERDEMİR**
Üye : **Doç. Dr. Hatice KÖROĞLU TÜRKÖZÜ**
Üye : **Dr. Öğr. Üyesi Ümmühan ÇİFTÇİ**

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun /.... /..... tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

..... /..... /

Prof. Dr. Kenan GÜLLÜ

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Japoncaya gönül vermiş bir edebiyat sever olarak tez boyunca, Miyazawa Kenji'ye dair çıktığım yolculuktan çok şey öğrendim. Miyazawa'nın hayatını araştırırken en çok, onun iyi bir insan olduğunu gördüm. Onun hayata bakış açısını anlamaya çalışmak, benim önümde yeni ufuklar açtı.

Mutluluk, herkes için başka bir anlam ifade eder. Miyazawa ise bireysel mutluluktan ziyade, bütün canlılar için gerçek mutluluğu aramamız gerektiğini düşünüyordu. Vejetaryen olmasındaki en büyük motivasyonu buydu. Onun bu motivasyonu eserlerini de önemli ölçüde etkilemişti.

Hem lisans hem de lisansüstü eğitimimde üzerimde büyük emeği olan, beni yetiştiren, edebiyatı sevdiren, desteğini benden esirgemeyen değerli danışman hocam Prof. Dr. Ali Volkan ERDEMİR'e yürekten teşekkür ederim. Ayrıca, beni bugünlere getiren aileme, tez sürem boyunca fikirleriyle, yorumlarıyla, anlayış ve sabrıyla yanımda olan eşim Coşkun ÇOKBİLİR'e teşekkür ederim.

Burcu ÇOKBİLİR

İstanbul 2021

MIYAZAWA KENJI VE VEJETARYENLİK - ÖYKÜLERİ ODAĞINDA BİR İNCELEME

Burcu ÇOKBİLİR

Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi, Şubat 2021

Danışman: Prof. Dr. Ali Volkan ERDEMİR

ÖZET

Miyazawa Kenji 1896 ile 1933 yıllarında yaşamış, Japon Edebiyatı'nın önemli isimlerinden biridir. Budist bir ailenin en büyük çocuğu olarak dünyaya gelen Miyazawa, küçüklük yaşlarından itibaren Budizm ile iç içe olur. Henüz ilkokul çağlarında şiir ve öyküler yazmaya başlar. Doğayla iç içe bir yaşam süren Miyazawa, Tarım ve Ormancılık Yüksek Okulu'ndan mezun olduktan sonra öğretmenlik yapar. Hayatının son yıllarını ise çiftçiler için kurduğu dernekte, onlara yardımcı olmaya çalışarak geçirir.

Çocukluğundan itibaren canlılara karşı hassas ve merhametli olan Miyazawa, 21 yaşında vejetaryen olmaya karar verir. Bu kararı almasında, onun vicdani yönü etkili olmuştur. Miyazawa'nın bu kararında ayrıca, Budizm de önemli bir yere sahiptir.

Bu tezde, Miyazawa Kenji'nin öykülerinde vejetaryenlik konusu incelenmiştir. Yazarın otobiyografisi göz önünde bulundurularak, onun vejetaryenliği ile öyküleri arasındaki ilişki irdelenmiştir. Tez kapsamında belirlenen 6 öyküde, Miyazawa'nın vejetaryenliğinin onun öykülerine etkisi olduğu anlaşılmıştır.

Miyazawa, yaşadığı süre boyunca eserlerini geniş kitlelere ulaştıramamış, fakat vefatı sonrasında yazdıklarının basılmasıyla tanınmaya başlamıştır. Japonya'da Miyazawa'nın hayatı ve eserleri hakkında birçok akademik araştırma yapılmış ve hâlâ yapılmaya devam edilmektedir. Onun vejetaryenliği ise Miyazawa'yla ilgili nispeten az bilinen konulardan biridir. Bu tezde, vejetaryenlik üzerine Miyazawa Kenji özelinde yapılan çalışmalara ufak bir katkıda bulunulması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Miyazawa Kenji, Vejetaryenlik, Öykü Çözümlemesi

MIYAZAWA KENJI AND VEGETARIANISM - A STUDY FOCUSING ON HIS TALES

Burcu COKBILIR

Erciyes University, Graduate School of Social Sciences

Master's Thesis, February 2021

Supervisor: Prof. Dr. Ali Volkan ERDEMİR

ABSTRACT

Miyazawa Kenji (1896-1933) is one of the most noteworthy names of Japanese Literature. Being the first child of a Buddhist family, he was into Buddhism from the scratch. He wrote poems and stories during elementary school. Miyazawa always lived in touch with the nature, and became a school teacher after graduation from the Agriculture and Forestry College. In his last years, he helped farmers via the association he founded for them.

Miyazawa was always sensitive and compassionate against all living creatures, and thus he chose to be a vegetarian when he was 21. This decision was based on his conscience. Indeed, Buddhism had a quite significant role, as well.

This thesis explores the vegetarianism in Miyazawa Kenji's tales. Taking his autobiography into consideration, the relations between his vegetarian lifestyle and his tales are studied. In the 6 tales chosen for this study, it's seen that his vegetarian stance has an affect on his tales.

Miyazawa was not able to transmit his tales widely during his life, and he was recognised posthumously. There has been great numbers of researches on his life and work and he is still being studied widely. However, his vegetarian stance is known to a lesser degree. This thesis aims to add more to studies about Miyazawa's vegetarianism.

Keywords: Miyazawa Kenji, Vegetarianism, Tale Analysis

İÇİNDEKİLER

MIYAZAWA KENJI VE VEJETARYENLİK - ÖYKÜLERİ ODAĞINDA BİR İNCELEME

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
TEZ ÖZGÜNLÜK SAYFASI	ii
KILAVUZA UYGUNLUK	iii
KABUL VE ONAY TUTANAĞI	iv
ÖN SÖZ	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

MIYAZAWA KENJI'NİN HAYATI VE ESERLERİ

1.1. Çocukluk - Gençlik Yılları (1896-1920)	4
1.2. Mezuniyet Sonrası ve Öğretmenlik Yılları (1920-1926).....	6
1.3. Rasuchijin Derneği Yılları ve Vefatı (1926-1933)	9
1.4. Miyazawa Kenji'nin Japon Edebiyatındaki Yeri.....	10

İKİNCİ BÖLÜM

MIYAZAWA KENJI VE VEJETARYENLİK

2.1. Vejetaryenliğin Tarihsel Süreci ve Vejetaryen Beslenme Çeşitleri.....	12
2.2. Miyazawa Kenji'nin Vejetaryen Olma Nedenleri	15
2.2.1. Budizm Etkisi.....	15
2.2.2. Sağlık Arayışı.....	20
2.2.3. Vicdani Nedenler.....	22

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MIYAZAWA KENJI ÖYKÜLERİNDE VEJETARYENLİK

3.1. “Büyük Vejetaryen Kongresi” 「ビジテリアン大祭」 Öyküsünün İncelenmesi	28
3.2. “Çobanaldatan Yıldızı” 「よだかの星」 Öyküsünün İncelenmesi	41
3.3. “Frandon Tarım Okulundaki Domuz” 「フランドン農学校の豚」 Öyküsünün İncelenmesi	44
3.4. “Nisan Ayında Bir Dağ Adamı” 「山男の四月」 Öyküsünün İncelenmesi	49
3.5. “Siparişi Bol Restoran” 「注文の多い料理店」 Öyküsünün İncelenmesi	53
3.6. “Örümcek, Sümüklü Böcek ve Rakun” 「蜘蛛となめくじと狸」 Öyküsünün İncelenmesi	58
SONUÇ	63
KAYNAKÇA	68

GİRİŞ

Miyazawa Kenji 1896 ile 1933 yıllarında yaşamış, Japon edebiyatının önemli isimlerinden biridir. Çocuk edebiyatı yazarı ve şair olan Miyazawa, 37 yıllık kısa hayat hikâyesinde üretmeyi hiç bırakmaz. Hayattayken kitaplarını basacak bir yayınevi bulamadığı gibi, kendi imkânlarıyla bastırmak zorunda kaldığı bir öykü kitabı ve bir şiir derlemesi de ne yazık ki pek ilgi görmez. Miyazawa, yaşarken kıymeti bilinmeyen, öldükten sonra değeri anlaşılan nice yazarlardan biri olur. Vefatı öncesinde bir bavul dolusu eserini küçük erkek kardeşi Seiroku'ya emanet eden Miyazawa, sonrasında bu eserlerin basılmasıyla tanınmaya başlar.

Miyazawa'nın eserlerinde genel olarak içe dönük, hatta karamsar denebilecek bir hava hâkimdir. Fakat kimi eserlerinde onun mizahi yanı da görülür. Öykülerindeki karakterler yalnızca insanlardan oluşmaz. Bazen tilkiler, bazen bir volkanik kaya bazen de telgraf direkleri ana kahraman olarak karşımıza çıkar. Ayrıca, Miyazawa'nın kendi hayatından kesitler görmek de mümkündür. Öykülerinin sonunda ise çoğu zaman, bir mesaj verme kaygısı görülmez. Okuru anlaşılmasonlarla baş başa bırakabileceğinin farkında olan Miyazawa, bunu ilk basılan öykü kitabının ön sözünde şu şekilde ifade eder: “Bunların içinde, senin için, sana hitap eden yerler olabileceği gibi daha fazlasını bulamadığın yerler de olabilir, bunu ben ayırt edemem. Ne olduğu anlaşılamayan yerler de olacaktır elbette ama o yerler, yine benim için de henüz anlaşılmaz.”¹

Bir vejetaryen olan ve hayatı boyunca doğayla, toprakla bağını koparmayan Miyazawa, birçok eserinde doğayla insan, insanla hayvan arasındaki ilişkiye dikkat çeker. Ona göre, doğal bir dengeyle uyum içinde yaşayabilecek olan insan ve hayvan, insanların acımasız ve açgözlü bir şekilde bu uyumu bozmasıyla sarsılır. İnsanların bu

¹ “Aozora Bunko Dijital Kütüphane”, (Erişim tarihi 19.01.2021), https://www.aozora.gr.jp/cards/000081/files/43736_17656.html

acımasızlığı, Miyazawa'nın kimi öykülerinde doğrudan hayvanları etkilerken, kimi öykülerinde de bunun bedelini insanlar öder.

Bu tezde, Miyazawa Kenji'nin öyküleri odağında, metin odaklı bir çalışma benimsenerek, vejetaryenlikle benzerlik gösteren noktalar saptanmıştır. Bunun yanı sıra bir diğer yöntem olarak, Miyazawa'nın otobiyografik bilgileri göz önünde bulundurularak eserleri arasındaki ilişki irdelenmiştir. Tez kapsamında, Miyazawa'nın 2003-2004 yıllarında Chikumashobo yayınevi tarafından basılmış 4 cilt öykü derlemesi incelenmiştir. Toplam 96 öykü içinde, vejetaryenliği işaret eden 6 öykü belirlenerek, sınırlandırılmıştır. Bu öyküler incelenerek, Miyazawa'nın vejetaryenliğinin onun öykülerine nasıl yansıdığı, öykülerini ne denli şekillendirdiği tespit edilmeye çalışılmıştır.

Öykü incelemelerine geçmeden önce, Birinci Bölüm'de Miyazawa Kenji'nin hayatı ve Japon edebiyatındaki yerine değinilmiştir. Böylece onun, otobiyografisiyle eserleri arasındaki bağ ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Miyazawa'nın hangi vejetaryen grubuna girdiğine dair bilgi sahibi olabilmek amacıyla, İkinci Bölüm'de vejetaryenliğin tarihi ve çeşitleri konularına kısaca yer verilmiştir. Bu bağlamda, Miyazawa'nın vejetaryenliği seçme nedenleri 3 alt başlık altında incelenmiş, bir sonuca varılmıştır. Üçüncü Bölüm'de ise seçilmiş 6 öykü incelenerek, vejetaryenliğin Miyazawa'nın eserlerine ne şekilde yansıdığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Miyazawa'nın eserleri başta Japonya olmak üzere birçok ülkede, çok sayıda akademik çalışmaya konu olmaktadır. Ülkemizde ise Yüksek Öğrenim Kurulu Tez Merkezi üzerinden 24 Ocak 2021 tarihinde yapılan, Miyazawa Kenji, Kenji Miyazawa, Miyazawa Kenci ve Kenci Miyazawa adları ile yapılan taramalara göre Miyazawa hakkında yalnızca 1 tez çalışmasına rastlanmıştır.² Miyazawa'nın eserleri, kullandığı dil, eserlerinin psikolojik ve dini yönden incelemesi, Miyazawa'nın ideolojisi, eserlerinde yarattığı ütöpik dünya gibi daha birçok açıdan araştırılmıştır. Onun vejetaryen olduğu ise bahsi geçen konulara kıyasla az bilinen bir durumdur. Tezimizde, Miyazawa'nın daha az tanınan bu yanını araştırmayı, eserlerine etkisini bulmayı, az da olsa bu alandaki araştırmalara katkıda bulunması amaçlanmıştır.

² Esra Kılınç, "Kenji Miyazawa'nın Yaban Armudu (*Yamanashi*) Adlı Öyküsü Örneğinde Yansıma Sözcükler ve Çeviri Sorunu" (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 2014)

Tez boyunca isim çevirileri ve Japonca çevirilerde Hepburn sistemi kullanılmıştır. Ayrıca Japonca isimler, soyad-ad biçiminde yazılmıştır. (Örneğin, Miyazawa Kenji) Japonca ve İngilizceden yapılan çeviriler aksi belirtilmediği takdirde tarafınca yapılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

MIYAZAWA KENJI'NİN HAYATI VE ESERLERİ

1.1. Çocukluk - Gençlik Yılları (1896-1920)

Miyazawa Kenji 1896'da Iwate eyaletinin Hanamaki şehrinde dünyaya gelmiştir. Babasının adı Masajirō, annesinin adı Ichi'dir. Miyazawa ailenin ilk çocuğudur. Miyazawa'nın Toshi, Shige, Seiroku ve Kuni adında dört kardeşi vardır. Miyazawa doğduğunda, babası Masajirō ikinci el bir giyim mağazası ve rehinci dükkânı işletiyordu.³ Masajirō aynı zamanda Jōdo Shinshū mezhebine⁴ bağlı dindar bir Budistti. Miyazawa'nın hayatında, özellikle dini anlamda babasının etkisinin büyük olduğu söylenebilir. Miyazawa henüz 3 yaşındayken, ailesinin sabah akşam hep birlikte okudukları sutraları dinler ve ezbere bilirdi.⁵ Keza annesi Ichi'nin de Miyazawa'nın hayatında önemli bir yeri vardır. Ağırbaşlı, sevecen ve herkese karşı nazik olan Ichi'nin, küçük Miyazawa'ya her gece yatmadan önce masallar anlattığı söylenir.⁶ Miyazawa doğduktan beş gün sonra, Hanamaki'de büyük bir deprem olur. Miyazawa'nın babaannesi telâşla torununun yanına koştuğunda, Ichi'nin dua ederek beşiğin üzerine kapanmış olduğunu görür. Muhtemelen bu olay, daha sonraları aile içinde çok konuşulur ve Miyazawa hayatı boyunca annesine karşı derin bir minnettarlık duyar.⁷

Miyazawa, 1903'te ilkokula başlar. Sınıf öğretmeni Yagi Eizō derste sıklıkla Grimm Kardeşler⁸ ve Hans Christian Andersen'in⁹ masallarını anlatır. Yıllar sonra kendi

³ Takao Hagiwara, "The Theme of Innocence in Miyazawa Kenji's Tales" (Yayımlanmış Doktora Tezi, The University of British Columbia, 1979), 9.

⁴ Shin Budizmi olarak da bilinen Budizm'in bir koludur.

⁵ Aoe Shunjiro, *Miyazawa Kenji Shura ni Ikiru* (Tokyo: Kodansha, 1974), 36.

⁶ Hagiwara, "The Theme of Innocence", 10.

⁷ Shunjiro, *Miyazawa Kenji Shura ni Ikiru*, 36.

⁸ Jacob Grimm ve Wilhelm Grimm. Alman masal yazarlarıdır.

⁹ Danimarkalı masal, oyun, roman, şiir yazarıdır.

öykülerini yazmaya başlayan Miyazawa, bir gün bu öğretmeniyle karşılaşır ve onun anlattığı hikâyelerden ne denli etkilendiğini öğretmenine söyler.¹⁰ Dolayısıyla, Miyazawa'nın küçük yaşta bu öğretmeniyle karşılaşmasının onun hayatında önemli bir dönüm noktası olduğu söylenebilir. Yine ilkokul çağlarında Miyazawa taş koleksiyonu ve çiçek baskısı yapmaya başlar. Rengârenk mineral taşlar toplar ve biriktirir. Kendini buna o kadar kaptırır ki ailesi ona “Taş Çocuk Ken” 「石っこ賢さん」 diye lakap takar. Bu tür bir ilgi, o yaştaki çocuklar için sıra dışı bir durum değildir fakat Miyazawa için âdeta bir tutkuya dönüşerek hayatının ve edebiyatının bir parçası olur.¹¹ Sonraları yazdığı öykülerinde, taşlardan ve bitkilerden sıklıkla bahseder.

1909'da ilkokuldan mezun olan Miyazawa, aynı yıl Morioka Ortaokulu sınavlarına girer ve başarılı olur. Miyazawa'nın yetişkin biri olunca babasının işini devralması beklenir bu yüzden dedesi onun ortaokula gitmesine gerek olmadığını düşünür. Fakat babası Masajirō, en azından ortaokulu bitirmesini istediğini söyleyerek babasını ikna eder.¹² Miyazawa bu dönemde öğrenci yurdunda kalır. Yurttaki oda arkadaşları Miyazawa'nın temizlik işlerini hevesle yaptığını, taş ve bitki topladığını, son derece ağırbaşlı ve uysal bir öğrenci olduğunu söyler.¹³ Ortaokul ikinci sınıfta öğretmenlerinin rehberliğinde sınıf arkadaşlarıyla birlikte ilk kez Iwate dağına tırmanır. O günden sonra bu dağdan öylesine etkilenir ki yalnızca öğrencilik hayatında bu dağa otuzdan fazla kez tırmanır.¹⁴ Miyazawa'nın ortaokul yıllarına ait bir diğer önemli olay ise şiir yazmaya başlamasıdır. Kendinden 10 yıl kadar önce aynı ortaokuldan mezun olan Ishikawa Takuboku¹⁵ adlı şairin şiirlerini okuyup etkilenir ve tanka¹⁶ türünde şiirler yazar.¹⁷ Aynı zamanda Rus edebiyatına merak salar ve Lev Tolstoy¹⁸, Ivan Turgenyev¹⁹ gibi yazarların kitaplarını okur. 1914'te 18 yaşında ortaokuldan mezun olan Miyazawa, bundan kısa bir süre sonra, önceden beri rahatsızlık yaşadığı burnundan ameliyat olur ve iki ay kadar hastanede yatar. Bu sürede kendisiyle ilgilenen hemşireye aşık olan

¹⁰ Hagiwara, “The Theme of Innocence”, 12.

¹¹ Hagiwara, “The Theme of Innocence”, 13.

¹² Hiroshi Hatayama, *Miyazawa Kenji* (Tokyo: Shogakukan, 1996), 40.

¹³ Seiroku Miyazawa, *Ani no Toranku* (Tokyo: Chikuma Shobō, 1991), 245.

¹⁴ Shunjiro, *Miyazawa Kenji Shura ni Ikiru*, 39.

¹⁵ Japon şair. (1886-1912)

¹⁶ 5-7-5-7-7 hece ölçüsüyle yazılan Japon şiir türü.

¹⁷ Miyazawa, *Ani no Toranku*, 245.

¹⁸ Rus yazar. (1828-1910)

¹⁹ Rus şair, yazar. (1818-1883)

Miyazawa, babasından evlilik için onay alamaz.²⁰ Babası onun evlilik için henüz genç olduğunu düşünür.

Miyazawa sonunda iyileşip eve döner ve babasının işlerine yardımcı olmaya başlar. Fakat bunu yaparken o kadar mutsuz görünür ki ailesi, ticaretin onun kişiliğine uygun olmadığını düşünür.²¹ Miyazawa bu sayede eğitimine devam etmek için ailesinin onayını alır. 1915'te Morioka Tarım ve Ormancılık Yüksek Okulu'na girer ve tekrar öğrenci yurdunda kalmaya başlar. Bol bol kitap okur, tanka yazar ve dağ tırmanışına devam eder. İkinci sınıftayken öğretmeni Profesör Seki Toyotarō'nun rehberliğinde Morioka bölgesinin jeolojisiyle ilgili bir rapor hazırlar. Bu rapor öğretmenin ilgisini çeker ve Miyazawa'nın mezuniyet sonrası araştırma öğrencisi olarak okulda kalmasını ister.²² Üçüncü sınıftayken üç arkadaşıyla birlikte "Azaria" 「アザリア」 adında bir edebiyat dergisi çıkarır. Kendi de birkaç şiiri ve yazısıyla bu dergiye katkıda bulunur.²³ 1918 yılının Mart ayında mezun olan Miyazawa, okulda kalarak araştırma yapmaya başlar. Hanamaki başta olmak üzere, çevresindeki bölgelerin toprak özelliklerini inceler ve tarım için uygun şartları araştırır. Bu araştırma sonuçlarını ileride tarımla ilgili yapacağı çalışmalarında kullanacaktır.²⁴

O yaz akciğer rahatsızlığı sebebiyle bir süre hastanede kalan Miyazawa, sonbahara kadar evinde dinlenir. Bu dönem ayrıca onun öykü yazmaya başladığı zamanlara denk gelir. Bu sürede yazdığı "Örümcek, Sümüklü Böcek ve Rakun" 「蜘蛛となめくじと狸」 ve "İkiz Yıldızlar" 「双子の星」 isimli öykülerini ailesine okur, onlarla paylaşır.²⁵ Aynı yılın sonunda, Miyazawa'nın kız kardeşi Toshi zatürree sebebiyle Tokyo'da hastaneye yatar ve sonraki yılın Şubat ayına kadar Miyazawa ona refakat eder. Toshi iyileşmeye başladığında okula dönen Miyazawa, 1920 yılında araştırma öğrenciliğinin bitişiyle eve geri gelir.

1.2. Mezuniyet Sonrası ve Öğretmenlik Yılları (1920-1926)

Miyazawa eve döndüğünde gönülsüz olsa da babasına işlerinde yardımcı olur. Aslında Tokyo'da bulunduğu sırada kendi işini kurmayı düşünmüştür. Değerli taşlardan takılar

²⁰ Hatayama, *Miyazawa Kenji*, 68.

²¹ Miyazawa, *Ani no Toranku*, 247.

²² Hatayama, *Miyazawa Kenji*, 74.

²³ Hagiwara, "The Theme of Innocence", 19.

²⁴ Miyazawa, *Ani no Toranku*, 250.

²⁵ Miyazawa, *Ani no Toranku*, 251.

tasarladığı bir kuyumcu dükkânı açmak için babasından finansal destek ister fakat babası bu teklifi reddeder.²⁶ Onun bu davranışından babasının işini sürdürmek istemediği açıkça görülür. Ayrıca bu sıralar babasıyla dini konularda da sık sık fikir ayrılıkları yaşadığı dönemdir. Miyazawa, babasının bağlı olduğu mezhep ile sürdürdüğü rehinci dükkânı işi arasında bir çelişki olduğunu düşünür.²⁷ Dolayısıyla Miyazawa'nın babasıyla anlaşmazlıklarının kaynağı temel olarak babasının işi ve dini görüşlerinin farklı olması olarak yorumlanabilir. İkisinin inandığı mezheplerdeki görüş farklılıkları, Miyazawa'nın vejetaryen olma sebepleri bölümünde ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Miyazawa, 23 Ocak 1921'de kimseye haber vermeden evden ayrılır ve Tokyo'ya gider. Kendine küçük bir oda kiralar ve bir matbaada iş bulur. Bir yandan bağlı olduğu mezhebin faaliyetlerine katılırken diğer yandan aktif bir şekilde öyküler yazar. Bir ayda 3000 sayfa yazdığı söylenir.²⁸ Bu arada oğlu için endişelenen Masajirō, ona para gönderir fakat Miyazawa her seferinde bunu geri çevirir. Bahar geldiğinde babası Miyazawa'yı ziyarete gider. Birlikte seyahate çıkar, birçok tapınak gezerler.²⁹ Miyazawa'nın Tokyo'daki bu hayatı, Eylül'de kardeşi Toshi'nin rahatsızlanmasıyla sona erer. Miyazawa, Tokyo'da bulunduğu sekiz aylık sürede yazdığı tüm öykülerini büyük bir bavula koyar ve evine geri döner. Döndükten sonra kardeşiyle ilgilenirken de sürekli yazmaya devam eder.

Babası artık Miyazawa'dan işine yardım etmesini beklemez. O sıralar, Hienuki³⁰ Tarım Okulu'nda boş bir öğretmen kadrosu oluşmuştur ve babası Miyazawa'dan buraya başvurmasını ister. Bu sayede Miyazawa 1921 yılının Aralık ayında bu okulda öğretmen olur. O zamanlar bu okul oldukça küçüktür ve öğretmen sayısı da azdır. Miyazawa, İngilizce, kimya gibi temel derslerin yanında gübre ve toprak bilimi gibi alanlarda dersler verir.³¹ Bu derslerin dışında öğrencilerini edebiyat, müzik, tiyatro gibi alanlarda da bilgilendirir. Miyazawa öğrencileriyle âdeta bir arkadaş gibidir. Birlikte dağa tırmanır, okul dışında uygulamalı dersler yapar ve yazdığı tiyatro oyunlarını onlarla sergiler. Ayrıca klasik müzik hayranı olan Miyazawa'nın, okulda Beethoven,

²⁶ Hagiwara, "The Theme of Innocence", 26.

²⁷ Hagiwara, "The Theme of Innocence", 27.

²⁸ Miyazawa, *Ani no Toranku*, 253.

²⁹ Hatayama, *Miyazawa Kenji*, 86.

³⁰ Günümüzde ismi değişerek Hanamaki olmuştur.

³¹ Hatayama, *Miyazawa Kenji*, 91.

Çaykovski, Bach gibi bestecilerin kayıtlarından oluşan bir koleksiyonu vardır ve bunları öğrencilerine dinletir. İlk kez öğretmenlik yapıyor olmasına rağmen hiç yorgunluk belirtisi göstermeden kendini işine adayan Miyazawa, bu sırada öyküler ve şiirler yazmaya devam eder.³² Yeteneklerini ve becerilerini geliştirmenin yanı sıra, bir ziraat uzmanı ve sanatçı olarak da uzmanlaşır.³³

27 Kasım 1921’de Miyazawa’nın kız kardeşi Toshi, 24 yaşında vefat eder. Her zaman Miyazawa’nın destekçisi olan Toshi’nin ölümü onu derinden etkiler. Toshi’nin ardından yazdığı “Sessiz Ağıt” 「無声慟哭」 adlı şiiri ve “Samanyolu Tren Yolunda Bir Gece” 「銀河鉄道の夜」 adlı öyküsü günümüzde Miyazawa’nın en çok bilinen eserleri arasındadır.

Miyazawa öğretmenlik yaparken yazmayı hiç bırakmaz. 1924 yılının nisan ayında “Bahar ve Asura” 「春と修羅」 adlı şiir derlemesi, aynı yılın Aralık ayında da “Siparişi Bol Restoran” 「注文の多い料理店」 adlı öykü derlemesi kitapları basılır. Masraflarını kendi karşılayarak bastırıldığı bu iki kitap pek ilgi görmez. Fakat Miyazawa’nın eserleri, Tsuji Jun³⁴, Sōnosuke Satō³⁵, Kusano Shinpei³⁶, Nakahara Chūya³⁷ gibi daha sonraları Japonya’da ünlü olan bazı şairlerin dikkatini çeker.³⁸

Miyazawa Kenji, 1926 yılının Mart ayında öğretmenliği bırakır. Kardeşi Seiroku, Miyazawa’nın bu kararını aşağıdaki gibi yorumlar:

*Onun okulu bırakmasının birçok sebebi vardı fakat en önemlisi, bir yandan öğrencilerine köylere dönüp harika bir çiftçi olmayı öğretirken, diğer yandan kendisinin aylık maaşıyla kaygısız bir şekilde geçiniyor olmasından rahatsızdı. Bu yüzden yalnızca sözde değil, çiftçilerle bir olup, onlarla birlikte çalışmak istedi. Bu davranışın onun karakterine uygun olduğunu düşünüyorum.*³⁹

Miyazawa, öğrencilerinin evlerine dönüp tarımla ilgilenmesini ister fakat bir çoğu büyük şehirlere gidip ofis çalışanı olmanın hayalini kurmaktadır. Çiftçilerin çalışma koşullarının farkında olan Miyazawa, onların bu kararını anlar fakat yaptığı işin

³² Miyazawa, *Ani no Toranku*, 255.

³³ Hagiwara, “The Theme of Innocence”, 30.

³⁴ Japon yazar, şair. (1884-1944)

³⁵ Japon şair. (1890-1942)

³⁶ Japon şair. (1903-1988)

³⁷ Japon şair. (1907-1937)

³⁸ Hatayama, *Miyazawa Kenji*, 110.

³⁹ Miyazawa, *Ani no Toranku*, 257.

değerini sorgular hale gelir. Üstelik kendisi de maaşlı bir çalışandır ve bu çelişki hakkında kendini kandıramayacak kadar dürüst biridir.⁴⁰

1.3. Rasuchijin Derneği Yılları ve Vefatı (1926-1933)

4 yıllık öğretmenlik hayatının ardından, Miyazawa 30 yaşında işini bırakır. Hanamaki'de dedesinden kalan küçük bir evde yaşamaya başlar. Burada tarlaya domates, lahana gibi yiyecekler eker ve türlü çiçekler yetiştirir. Ara sıra şehre bunları satmaya giderek geçinmeye çalışır. Diğer yandan yazmaya hiç ara vermez. Onun bu dönemdeki yemek yeme alışkanlıkları, yoksul çiftçi ve köylülerle özdeşleşmeye çalıştığı şeklinde yorumlanabilir.⁴¹ Miyazawa aynı yıl evin bir odasını bunun için ayırdığı “Rasuchijin” 「羅須地人協会」 Derneği'ni kurar. Bu dernekte tarım başta olmak üzere, bilim ve güzel sanatlar gibi alanlarda dersler verir.⁴² Miyazawa'nın toplantılarına çiftçiler, eski öğrencileri, tarıma ilgisi olan gençler katılır.

Miyazawa'nın bu faaliyetleri rahatsızlanarak ailesinin evine dönmek zorunda kalmasıyla iki yılda sona erer. Zatürree sebebiyle bir yıl kadar evinde dinlenir. 1929'da Suzuki Tözō adında bir iş adamı Miyazawa'yı ziyaret ederek ona bir iş teklifinde bulunur. Miyazawa'nın gübre konusunda uzman olduğunu duymuştur ve Miyazawa iyileştiğinde onun fabrikası için çalışmasını ister.⁴³ Sonraki yılın başlarında Miyazawa yavaş yavaş iyileşmektedir ve yatağından kalkarak şiir ve öykü yazmaya devam eder. 1931 yılında Tözō'nun teklifini kabul eden Miyazawa, gübre satışı için yoğun bir şekilde iş seyahatleri etmeye başlar. Bu süreçte kendini işine adayan Miyazawa, birkaç kez yüksek ateşle yatağa düşer fakat vazgeçmeden çalışmaya devam eder. Onun bu bağlılığı sayesinde, fabrikanın satışları büyük ölçüde artar hatta üretim taleplerine yetişemezler.⁴⁴ Aynı yıl eylülde Miyazawa Tokyo'ya iş seyahatine gider. Fakat yüksek ateşle nüks eden hastalığı sebebiyle çok geçmeden evine dönmek zorunda kalır.

Miyazawa Kenji, bu son rahatsızlığından sonra bir daha hasta yatağından kalkamaz. Evinden dışarı çıkamadığı bu sürede, birçok çiftçi ondan tarımla ilgili tavsiyeler almak üzere onu ziyarete giderler. Miyazawa, kötü durumuna rağmen hiçbirini geri çevirmez

⁴⁰ Hagiwara, “The Theme of Innocence”, 43.

⁴¹ Hagiwara, “The Theme of Innocence”, 45.

⁴² Miyazawa, *Ani no Toranku*, 258.

⁴³ Hagiwara, “The Theme of Innocence”, 52.

⁴⁴ Hagiwara, “The Theme of Innocence”, 54.

ve yardımcı olmaya çalışır. En bilinen şiirlerinden olan “Yağmura Yenilmeden” 「雨ニモマケズ」 adlı şiirini bu dönemde yazar. Bunun yanı sıra birçok öyküsünü en baştan düzenlemeye çalışır. İki yıl sonunda yaşam mücadelesini kaybeden Miyazawa, 21 Eylül 1933'te 37 yaşında vefat eder. Vefatının hemen öncesinde, o güne kadar yazdığı tüm şiirlerini ve öykülerini küçük erkek kardeşi Seiroku'ya bırakır. Küçük bir kitapçı bile olsa yazdıklarını basmayı kabul eden bir yer olursa eserlerinin basılmasını vasiyet eder.⁴⁵

1.4. Miyazawa Kenji'nin Japon Edebiyatındaki Yeri

Miyazawa Kenji'nin yaşam öyküsüne bakıldığında, yazmaya henüz küçük yaşlarda başladığı görülür. Genç yaşta hayatını kaybettiği 37 yaşına kadar da üretmeyi hiç bırakmaz. Fakat ne yazık ki, Miyazawa henüz hayattayken eserlerini geniş kitlelere ulaştıramaz.

Miyazawa'nın vefatından sonraki yıl şubat ayında, Shinpei Kusano, Kōtarō Takamura, Kiyoko Nagase gibi şairlerin de içinde olduğu 21 kişi Tokyo'da “Miyazawa Kenji Dostluk Buluşması” 「宮沢賢治友の会」 düzenler. Miyazawa'nın kardeşi Seiroku, ağabeyinin kendisine bıraktığı bir bavul dolusu eseri yanına alarak bu toplantıya katılır ve davetliler bu durum karşısında duygu dolu anlar yaşar.⁴⁶ Sonrasında Miyazawa'nın eserleri kitap haline getirilir ve Miyazawa Japonya'da tanınmaya başlar.

Miyazawa günümüzde Japonya'nın en tanınan yazarlardan biri olarak kabul edilir ve giderek dünya çapında da tanınmaya başlar.⁴⁷ Özellikle 1996 yılında (Miyazawa Kenji'nin doğumunun 100. yıl dönümü) Miyazawa hakkında kitap ve akademik çalışma sayısı artış gösterir.⁴⁸ 1982 yılında Miyazawa'nın doğum yeri olan Hanamaki'de onun anısına “Miyazawa Kenji Anıt Müzesi” 「宮沢賢治記念館」 açılır.⁴⁹ Müzede, Miyazawa'nın birçok el yazısı, eserleri, kişisel eşyaları sergilenir. Günümüzde hâlen Miyazawa'nın birçok eseri Japonya'da ilkokul ders kitaplarında ders

⁴⁵ Miyazawa, *Ani no Toranku*, 265.

⁴⁶ Fujī Yoshihiro, “Miyazawa Kenji Seī Shikate - Eiyō ryōhō no chiteki wakugumi ni tsuite no kenkyū-”, *Fuji Joshi Daigaku Ningen Seikatsu Gakubu Kiyō*, 50 (2013): 25.

⁴⁷ Teru Shimamura, “Japan Animation: from Commercialism to Art”, *Procedia Social and Behavioral Sciences* 2, (2010): 7327.

⁴⁸ Nagisa Moritoki Škof, “Miyazawa Kenji: Interpretation of his Literature in the Present Japan”, *Asian Studies*, 2 (2013): 90.

⁴⁹ Hanamaki Şehri Resmi Sitesi, <https://www.city.hanamaki.iwate.jp/miyazawakenji/kinenkan/index.html> (20.01.2021)

materyali olarak kullanılır.⁵⁰ Öykülerinden uyarlanan çok sayıda popüler anime, hayatıyla ilgili dizi ve filmler çekilmiştir.

Miyazawa Kenji'nin eserleri, doğaya yönelik mistik bir bakış açısıyla doludur ve Miyazawa'nın eşsiz hayat, dünya ve dini görüşleri açısından da zengindir.⁵¹ Onun eserleri, okurun yaş grubuna bağlı olarak farklı şekillerde yorumlanabilir ve bu onun edebiyatının eşsizliğini gösterir.⁵² Şiirlerinde bölgesel şive de dahil olmak üzere Budacı terimler, bilimsel terimler ve yansımali seslerden meydana gelen akıcı bir dil kullanır.⁵³ Günümüzde Japonya'da Miyazawa'nın hayatı ve eserleri hakkında çok sayıda çalışma vardır. Eserleri dini, psikolojik, dil bilgisi gibi birçok açıdan araştırılmış ve hâlâ araştırma yapılmaya devam edilmektedir. Miyazawa, kendi imkânlarıyla bastırıldığı ilk öykü kitabının ön sözünde şu şekilde yazar:

Bütün bu yazdıklarımın hepsini ormandan, tarladan, demiryolu raylarından, gökkuşağı ve ay ışığından alıp getirdim. Akşam üzeri meşe ormanından tek başına geçerken ve kasım rüzgârında titreyerek ayakta durduğumda, kendimi böyle hissetmekten başka bir şey gelmedi elimden. Gerçekten, bunlar öylesine “var” gibiydi ki, ben yalnızca olduğu haliyle yazdım.

Bu yüzden, bunların içinde, senin için, sana hitap eden yerler olabileceği gibi daha fazlasını bulamadığın yerler de olabilir, bunu ben ayırt edemem. Ne olduğu anlaşılmayan yerler de olacaktır elbette ama o yerler, yine benim için de henüz anlaşılmaz.⁵⁴

Bu sözler Miyazawa Kenji'nin onu anlamak isteyenlere âdeta bir mesajı gibidir. Öykülerinin ilham kaynağının doğa olduğunu, çevresinde gördüklerini doğrudan aktardığını belirtir. Öykülerinden bir anlam çıkaramayanlara ise kendisinin de henüz anlayamadığı yerler olduğunu söyler.

⁵⁰ Yutaka Yamaguchi, “Miyazawa Kenji Sakuhin no `ōsama' ni Tsuite - `Futago no Hoshi' o Chūshin ni –”, *Mukogawa Joshi Daigaku Gakkō Kyōiku Sentā Nenpō*, 3 (2018): 33.

⁵¹ Pullattu Abraham George, “Miyazawa Kenji no Sakuhin ni Mirareru ‘Hibōryokushugi’ ‘Jikogisei no Seishin’ to ‘Saishokushugi’ no ikkōsatsu –Indojin no kanten kara”, *Kokusai Nihon Bungaku Kenkyū Senta-Nihon Kenkyū*, 36 (2007): 67.

⁵² Ikuhiro Tamori, “Miyazawa Kenji Tokuyū no Onomatope”, *Jinbun Ronshū*, (2011): 15.

⁵³ Kato Şuiçi, *Japon Edebiyatı Tarihi* (İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 1979), 785.

⁵⁴ “Aozora Bunko Dijital Kütüphane”, (Erişim Tarihi 19.01.2021),

https://www.aozora.gr.jp/cards/000081/files/43736_17656.html

İKİNCİ BÖLÜM

MIYAZAWA KENJI VE VEJETARYENLİK

Miyazawa Kenji, 21 yaşında vejetaryen olmaya karar verir. O, hayatını devam ettirmek için, başka canlıları incittiği, yok ettiği gerçeğinden derin bir rahatsızlık duyar.⁵⁵ Vejetaryen olmasındaki en büyük motivasyonu, bütün canlılara karşı duyduğu merhamet duygudur fakat onun bu kararını yalnızca tek nedenle sınırlamak doğru olmayacaktır. Çünkü o şair ve çocuk edebiyatı yazarı kimliğinin yanı sıra aynı zamanda dindar bir Budistti. Dahası, tarım, kimya, jeoloji, astronomi ve bilimle ilgili bir insandı. Çevresinde yaşanan olaylara karşı duyarlı ve doğayla iç içe, ömrünün son yıllarını çiftçiler için çalışarak geçirecek kadar fedakâr biriydi. Böylesine çok yönlü bir kişiliğin vejetaryenliği seçmesinde birden fazla nedeni olması şaşırtıcı değildir.

Miyazawa'nın vejetaryen olma nedenlerine geçmeden önce vejetaryenliğin tarihsel süreci ve çeşitleri hakkında bilgi verilecektir. Bu sayede Miyazawa'nın vejetaryenliğinin hangi gruba girdiğiyle ilgili bir sonuca varılabilecektir.

2.1. Vejetaryenliğin Tarihsel Süreci ve Vejetaryen Beslenme Çeşitleri

Vejetaryenliğin ilk ortaya çıkışıyla ilgili kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte, Amerika ve Avrupa kültüründe eski tarihlere dayandığı düşünülmektedir.⁵⁶ Vejetaryenlikle alakalı yazılı ilk metinler Avrupa coğrafyasında, Antik Yunan döneminde, et tüketmeyen Orfeciler arasında görülmüştür.⁵⁷ Hinduizm ve Budizm gibi birçok dinde hayvanlara karşı iyi davranılmasıyla ilgili kurallar vardır. Diğer yandan Yunan filozof ve matematikçi olan Pisagor'un reenkarnasyonu ileri sürmesi ile vejetaryenlik arasında

⁵⁵ Hagiwara, "The Theme of Innocence", 14.

⁵⁶ Güzin Yasemin Tunçay Son ve Meryem Bulut, "Yaşam Tarzı Olarak Vegan ve Vejetaryenlik", *International Journal of Human Sciences*, 13 (2016): 832.

⁵⁷ Mehmet Efeoğlu, "Vejetaryen ve Vejetaryen Olmayan Bireylerin Sosyotropik-Otonomik Kişilik Özellikleri, Empati Eğilimleri ve Saldırganlık Davranışları Açısından Karşılaştırılması" (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi SBE, 2019), 10.

bir bağlantı olduğu düşünülmektedir.⁵⁸ Rönesans döneminde Leonardo da Vinci ve Aydınlanma Çağında Tryon, Rousseau, Voltaire gibi pek çok bilim insanının vejetaryen olarak beslendiği bilinmektedir.⁵⁹

Vejetaryenliğin yakın tarihine bakıldığında, ilk vejetaryen derneği (Vegetarian Society) 1847 yılında İngiltere’de kurulmuştur. Sonrasında 1850’de Amerikan Vejetaryen Derneği (American Vegetarian Society), 1867 yılında Alman Vejetaryen Derneği (German Vegetarian Society) kurulmuştur. Türkiye’de ise Türkiye Vejetaryenler Derneği (TVD) 2013 yılında faaliyete geçmiştir.

Vegan kelimesini ise ilk kez 1944 yılında Donald Watson literatüre kazandırmıştır. Watson veganlığı:

Hayvanlar âlemine dair sömürü ve zulmün tüm biçimlerini dışlamanın ve yaşamı gözetmenin yoludur. Et, balık, kümes hayvanı, yumurta, bal, hayvansal süt ve türevlerini dışlayıp bitkiler âleminin ürünleriyle yaşamayı ve tamamen ya da kısmen hayvanlardan üretilen tüm ticari malların alternatiflerini kullanmak şeklinde pratiğe dökülmesi.⁶⁰

şeklinde tanımlamıştır. Vejetaryen kelimesinin kökeni latince “vegetus”tan gelir. Vegetus; canlı, sağlıklı, hayat dolu anlamındadır.⁶¹ Vejetaryen kelimesi uzun süredir kullanılan bir kelime olmasına rağmen, bu kelimeyi ilk kimin ortaya çıkardığı tam olarak bilinmemektedir. Dünya Vejetaryen Günü, Kuzey Amerika Vejetaryen Derneği tarafından 1977 yılında kutlanmaya başlanmıştır. Günümüzde 1 Kasım Dünya Vegan Gününü de bağlayan ekim ayı, Dünya Vejetaryen ayı olarak kabul edilmektedir.⁶²

Vejetaryenlik, Türk Dil Kurumu tarafından ise “etyemezlik” olarak tanımlanır.⁶³ Vejetaryenlik, en genel anlamıyla hayvansal kaynaklı besinlerin tüketilmemesi anlamına gelmekle birlikte, tüketilen hayvansal ürünlerin türlerine göre birçok çeşidi vardır.

Kimisi sadece kırmızı et tüketmemekte iken, kimisi etin yanı sıra yumurta da yemeyip, süt ve süt ürünlerini tüketmekte ya da yumurta yiyip süt ve süt ürünlerini

⁵⁸ Tunçay Son ve Bulut, “Yaşam Tarzı Olarak Vegan ve Vejetaryenlik”, 832.

⁵⁹ Tunçay Son ve Bulut, “Yaşam Tarzı Olarak Vegan ve Vejetaryenlik”, 832.

⁶⁰ Tunçay Son ve Bulut, “Yaşam Tarzı Olarak Vegan ve Vejetaryenlik”, 833.

⁶¹ “Vegan Derneği”, (Erişim Tarihi 20.01.2021), <https://tvd.org.tr/veganlik-nedir/>

⁶² Tunçay Son ve Bulut, “Yaşam Tarzı Olarak Vegan ve Vejetaryenlik”, 833.

⁶³ “Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük” (Erişim Tarihi 20.01.2021), <http://sozluk.gov.tr/>

tüketmemektedir.⁶⁴ **Veganlar** tüm hayvansal kaynaklı besin tüketimini reddeder. Hayvansal besinleri yemedikleri gibi hayvandan elde edildiği için yün, ipek, deri gibi giysileri giymez, hayvansal yağ içeren sabunları kullanmazlar.⁶⁵ **Lakto** vejetaryenlikte hiçbir et, bunun yanı sıra yumurta da tüketilmez, bal, süt ve süt ürünleri tüketilirken; **ova** vejetaryenlik, yumurta hariç hiçbir hayvansal ürünün tüketilmediği vejetaryen çeşididir.⁶⁶ Öldürülmüş hayvan ürününü yemeyi reddedip yalnızca hayvan canlı iken ürettiği süt ve yumurtayı tüketen vejetaryen beslenmesine ise **lakto-ova** adı verilir. Bu uygulama Budizm ve Jainizmdeki yaşamın kutsal olduğu ve hayvan öldürmenin ahlaki değerlere aykırı olduğu inancına dayanır ve günümüzde sıklıkla uygulanan bir beslenme biçimidir.⁶⁷ Tüketilen etin çeşidine göre tercih yapan vejetaryenler de vardır. Bu beslenme çeşidini tercih edenler kırmızı et yemezler. Bitkisel besinler yanında hayvansal olarak yalnızca kümes hayvanlarını tüketenlere **polo** vejetaryen, yalnızca su ürünlerini tüketenlere **pesko** vejetaryen denmektedir.⁶⁸ Bunların yanında kendini vejetaryen olarak tanımlayan, nadir olarak et tüketen **semi-vejetaryen** ya da yarı-vejetaryen de denilen bir beslenme tarzı⁶⁹ vardır. Benzer şekilde son yıllarda birçok insan bir haftalığına ya da bir aylığına vegan beslenmeyi denemektedir. Bu diyeti uygulayanlara **part-time vegan** denmektedir ve bunu uygulayan bireyler kimi zaman bunu sağlık amaçlı bir detox olarak kimi zaman ise hayvan sömürüsüne karşı az da olsa bir katkı sağlamak amacıyla gerçekleştirmektedir.⁷⁰

Vejetaryenliğin çeşitliliği göz önüne alındığında, insanların bu beslenme tarzını tercih etmesinde farklı nedenlerinin olduğu söylenebilir. Bunlar, canlı yaşamına saygı göstermek, hayvan sömürüsüne karşı etik bir duruş sergilemek, ekolojiye verilen zararı azaltmak, sağlıklı olmak ve dini inançlar gibi nedenler olabilir.⁷¹ 2010'da yapılan bir araştırmaya göre günümüzde dünyada ortalama bir buçuk milyar vejetaryenin yaşadığı tahmin edilmektedir.⁷²

⁶⁴ Tunçay Son ve Bulut, "Yaşam Tarzı Olarak Vegan ve Vejetaryenlik", 831.

⁶⁵ Efsun Karabudak, *Vejetaryen Beslenmesi* (Ankara: Sağlık Bakanlığı, 2012) 7.

⁶⁶ Tunçay Son ve Bulut, "Yaşam Tarzı Olarak Vegan ve Vejetaryenlik", 831.

⁶⁷ Karabudak, *Vejetaryen Beslenmesi*, 8.

⁶⁸ Karabudak, *Vejetaryen Beslenmesi*, 8.

⁶⁹ Elif Gizem Kurt, "Vejetaryenliğin Motivasyonu, Değer ve İnanışları ve Bunların Mekânlara Yansıması: İstanbul'da Nitel Bir Çalışma", (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2019), 4.

⁷⁰ Kurt, "Vejetaryenliğin Motivasyonu", 4.

⁷¹ Tunçay Son ve Bulut, "Yaşam Tarzı Olarak Vegan ve Vejetaryenlik", 830.

⁷² Kurt, "Vejetaryenliğin Motivasyonu", 11.

2.2. Miyazawa Kenji'nin Vejetaryen Olma Nedenleri

Bu bölümde, Miyazawa'nın vejetaryen olma nedenleri 3 başlıkta incelenecektir. Küçüklüğünden itibaren iç içe olduğu Budizm'in onun vejetaryenliğine olan etkisi araştırılırken, ailesi ve çevresindekilerle ilişkisi ele alınacaktır. Diğer başlıkta, yine küçüklüğünden başlayarak 37 yaşına kadar olan kısa hayat öyküsünde yaşadığı sağlık sorunlarından bahsedilecek olup, vejetaryenliği seçmesinde bir sağlık arayışı olup olmadığı sorgulanacaktır. Son başlıkta ise hayatı boyunca etrafındaki canlı-cansız tüm varlıklara karşı empati kuran, merhamet besleyen Miyazawa'nın vicdani yönü anlatılacak olup, yeme-içme alışkanlıkları incelenecektir.

2.2.1. Budizm Etkisi

Miyazawa Kenji Budizm ile henüz çocukken tanışır. Babası Masajirō, Jōdo Shinshū mezhebine bağlıdır ve Hanamaki'de bir Budizm Derneği kurar. Burada her yaz, Akegarasu Haya, Shimaji Mokurai, Daitō Shimaji gibi o zamanların iyi tanınan Budist keşişleri konuşmalar yapar. Miyazawa'nın kardeşi Seiroku bu toplantılar ile ilgili şunları belirtir:

Babam gençliğinden itibaren Budizm ile ilgiliydi. Yakın arkadaşlarıyla birlikte ünlü keşişleri davet ederek düzenlediği Budizm eğitimleri olurdu. Ağabeyim 8-9 yaşlarından itibaren her yıl Osawa Kaplıcası'nda düzenlenen bu eğitimlere babamla birlikte katılır, küçük yaşına rağmen hevesle dinlerdi. Özellikle de Akegarasu Haya'nın yanından ayrılmadığı söylenir.⁷³

Itaya, Miyazawa'nın daha küçük yaşlarına dair şu bilgileri verir:

Tüm ev halkı rutin olarak bir araya gelerek "Shōshinge", "Hatsukotsu no Ofumi" gibi sutraları birlikte okurlardı. Boşandıktan sonra eve dönen Miyazawa'nın halası Yagi, oldukça dindar biriydi. Bu sutraları Miyazawa'ya sözlü olarak öğretmişti. Böylece Miyazawa henüz 4 yaşındayken sutraları büyükleriyle birlikte ezbere okuyabiliyordu.⁷⁴

Çocukluk yaşlarından itibaren Miyazawa'nın yanında olan halasının, onun hayatında özellikle dini açıdan etkisinin oldukça büyük olduğu söylenebilir. Çünkü halası, dindar bir Budistti ve yeğenine Buda ve diğer dini konularda bilgiler verirdi. Nishimoto Keisuke biyografi türünde yazdığı "Miyazawa Kenji" adlı kitabında, çocuk

⁷³ Miyazawa, *Ani no Toranku*, 242.

⁷⁴ Itaya, *Sugao no Miyazawa Kenji*, 193.

Miyazawa'nın bir anısına yer verir. O sıralarda Miyazawa 8 yaşındadır ve o yıl Rus-Japon Savaşı'nın başladığı yıldır.

Sabahları diri ve canlı bir yüze sahip olsak da, akşam olunca ölebiliriz. Bu canlıların kaderidir.

Bu, "Hatsukotsu no Ofumi" adında Rennyō'ya⁷⁵ ait ünlü bir sutradır. Kenji bu sözü çok sever ve halası okuduğunda biraz üzülür.

Düşman kurşunlarıyla vurulan insanlara ne olur?

Çok üzücü ama ölüverirler.

Eğer öyleyse iskelete mi dönüşürler?

Evet...

Kenji neredeyse ağlamak üzeredir.

Senin böyle şeyler düşünmene gerek yok. Buda seni korur.

Fakat Kenji, ülkesi için savaşan insanların iskelete dönüşmesine üzülmeden edemez.⁷⁶

Miyazawa'nın ailesiyle birlikte sürekli olarak "insan yaşamının geçiciliğini vurgulayan" bu sözleri okuduğu düşünüldüğünde, onun henüz çok küçük yaşlardan itibaren, yaşam ve kader gibi konularda bir görüş edinmiş olabileceğini söylemek yanlış olmayacaktır.

Ortaokula başladığında evinden ayrıлып öğrenci yurdunda kalmaya başlayan Miyazawa, bu sürede inancına sadık kalır. Yaz tatilinde eve dönmez ve Kitayama'daki Gankyoji tapınağına keşiş Daitō Shimaji'nin her sabah saat 5'te başlayan vaazlarını dinlemeye gider.⁷⁷

1914'te ortaokuldan mezun olan Miyazawa, eğitimine devam etmek ister. Babası ise işlerinde kendisine yardım etmesini istediğinden, onun bu isteğini reddeder. Bu dönemde Miyazawa, eskiden beri rahatsızlık yaşadığı burnundan ameliyat olur ve sonrasında devam eden yüksek ateş sebebiyle 2 ay kadar hastanede kalır. Oldukça zor bir dönemden geçen Miyazawa, hastaneden çıkıp evinde dinlendiği sıralarda, babasının Budizm ile ilgili kitaplarının bulunduğu kitaplıkta, bir kitap gözüne çarpar. Bu kitap,

⁷⁵ Jōdo Shinshū mezhebine bağlı keşiş.

⁷⁶ (Keisuke'den aktaran) Naoki Nabeshima, "Miyazawa Kenji ni Miru Shi to Jiai", *Miyazawa Kenji Minka no Sekai*, 6 (2005): 6.

⁷⁷ Itaya, *Sugao no Miyazawa Kenji*, 194.

yaz tatillerinde her sabah dinlemeye gittiği Daitō Shimaji'nin “Lotus Sutra”⁷⁸ 「妙法蓮華經」 düzenlemesidir. Lotus Sutra'yı okumaya başlar ve o kadar etkilenir ki vücudunun titremesine engel olamaz.⁷⁹ Sonraki yıllarda Miyazawa notlarında bu yoğun duyguyu “Güneş Doğuyor” 「太陽昇る」 olarak yazar ve o zamandan itibaren Lotus Sutra'yı yanından ayırmaz.⁸⁰ Bu sırada henüz 18 yaşındadır.

Prof. Dr. Korhan Kaya, “Lotus Sutra” ile ilgili şu şekilde bilgi verir:

*Kısaca “Lotus Sūtra” olarak söylenen Saddharmapundarīka, Mahāyāna Buddhizmi'nin en çok bilinen eserlerinden biridir. Sat “gerçek”, pundarīka ise “lotus çiçeği” özellikle de “beyaz lotus çiçeği” demektir. Hepsi birlikte “Gerçek Dharma'nın Lotusu” anlamına gelir. Eser Sanskrit diliyle yazılmıştır. Buradan Nepal, Çin, Tibet ve Japon dillerine çevirileri yapılmıştır. Onun ne kadar popüler bir eser olduğu Orta Asya'da oldukça eski zamanlarda ve çok sayıda çevirilerinin yapılmış olmasından bellidir. Çin'de ve Japonya'da belli başlı Buddhist mezheplerin oluşumunda temel kitap vazifesi görmüştür. Japonya'da Tendai ve Nichiren okullarının temel kitabıdır. Tıpkı Elmas Sūtra gibi bu da Zen Buddhistler tarafından iyi bilinir.*⁸¹

Miyazawa, eğitimine devam etmek için sonunda babasından izin alır. O dönem âdeta yeniden doğmuş gibidir ve babasına yardım ederken diğer yandan sınav hazırlığı yapar.⁸² Daha sonra, 1915 yılının nisan ayında Morioka Tarım ve Ormancılık Yüksek Okuluna birincilikle girer. Sonrasında da Lotus Sutra ile ilgili kitaplar okur, sabah erkenden kimsenin olmadığı sınıfta ilahiler söyler ve Lotus Sutra'ya olan ilgisi giderek derinleşir.⁸³

1918 yılında okulunu bitiren Miyazawa, araştırma öğrencisi olarak okulda kalır fakat aynı yılın sonunda kız kardeşi Toshi rahatsızlanır ve annesiyle birlikte Tokyo'ya giderler. Burada birkaç ay kardeşine refakat eden Miyazawa, bu sırada “Kokuchū”⁸⁴ 「国柱会」 Derneği'ne üye olur. 2 yıl sonra 1920'de araştırma öğrenciliği dönemini bitirip eve döner. Sonraki yıl evi terk edene kadar evde geçirdiği bu süre, bir yandan gönülsüzce babasına yardım ederken, diğer yandan okumaya devam ettiği;

⁷⁸ Orjinal adı Sanskritçe “Saddharma Pundarika Sutra” olup, Budizm'in T'ien T'ai ve Nichiren okulları bu kitaba dayanmaktadır. Japonca'da kısaltılmış haliyle *Hoke-kyō* olarak kullanılmaktadır.

⁷⁹ Shunjiro, *Miyazawa Kenji Shura ni Ikiru*, 43.

⁸⁰ Miyazawa, *Ani no Toranku*, 247.

⁸¹ Korhan Kaya, *Lotus Sūtra* (İstanbul: Sujala Yayıncılık, 2018), 15.

⁸² Miyazawa, *Ani no Toranku*, 247.

⁸³ Itaya, *Sugao no Miyazawa Kenji*, 198.

⁸⁴ 1884 yılında Tanaka Chigaku tarafından kurulan Nichiren Budist grubudur.

vejetaryenliğini sürdürüp dua ettiği, istikrarlı bir şekilde Lotus Sutra'nın yolundan gittiği bir dönemdir.⁸⁵

Miyazawa evde sürekli olarak “Nam-myō-hō-rengē-kyō” 「南無妙法蓮華經」 mantrasını heceleyerek pratik yapar. Lotus Sutra'nın Japonca adının yer aldığı bu mantra, genel itibarıyla “Lotus Çiçeği Sutrası'nın Muhteşem/Gizemli Yasasına Sığınırım” anlamına gelmektedir.⁸⁶ Bu konuda, Jōdo Shinshū'ya inanan babasıyla tartışmalar yaşayan Miyazawa, babası dahil etrafındaki insanları Lotus Sutra'ya inanmaya davet eder.

1921 yılının Ocak ayında Miyazawa ailesine haber vermeden Tokyo'ya gider. Tokyo'ya vardığında hemen Kokuchū Derneği'ne giden Miyazawa, burada çalışmak ve Lotus Sutra'nın gerektirdiği pratikleri yapmak ister. O zamanki derneğin yöneticisi Takachio Chiyō, ona hemen bir iş bulamayacağını ayrıca Lotus Sutra'da çok katı pratikler olmadığını, Miyazawa'nın yazmaya yeteneği olduğundan bu konuya kendini adayarak Buda'nın öğretilerini bu şekilde yayabileceğini söyler.⁸⁷ Bunun üzerine Miyazawa kendine kalacak bir yer bulur ve bir matbaada çalışarak geçimini sağlar. Boş zamanlarında derneğe giderek toplantılara katılır, derneğe yardımcı olmak için yolda broşür dağıtır ve o dönemde büyük bir tutkuyla öyküler yazar.⁸⁸ Takachio Chiyō'nun önerisine uyarak, edebiyat yoluyla Nichiren'in öğretilerini yaygınlaştırmaya çalışır. Miyazawa o yaz kız kardeşi Toshi'nin tekrar rahatsızlanması üzerine eve döner. Aynı yılın sonunda babasının aracılığıyla Hienuki Tarım Okulu'nda öğretmenliğe başlar.

Miyazawa'nın hayatını değiştiren, babasıyla arasını bozacak olsa da inanmaya devam ettiği Lotus Sutra'nın onu hangi yönden ve nasıl etkilediği soruları sorulabilir. Miyazawa, 28 bölümden oluşan Lotus Sutra'nın en çok 16'ncı bölümünden etkilenir.⁸⁹ Aşağıda bu bölümde yer alan bazı pasajlar açıklanmıştır.

Sakyamuni Buddha⁹⁰ şöyle dedi:

Budda olduğumdan beri,

⁸⁵ Miyazawa, *Ani no Toranku*, 251.

⁸⁶ Aysel Okudan, “Lotus Sutra ve Budist Kutsal Metinleri Arasındaki Yeri ve Önemi” (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 2017), 70.

⁸⁷ Hatayama, *Miyazawa Kenji*, 83-84.

⁸⁸ Miyazawa, *Ani no Toranku*, 252.

⁸⁹ Itaya, *Sugao no Miyazawa Kenji*, 197.

⁹⁰ Tez kapsamında Buda çevirisi tercih edilmiş olup, kullanılan kaynak kitapta Budda olarak kullanılmıştır.

*Yüzlerce binlerce ve hatta sayılamayacak kadar çok zaman (kalpa) geçti,
İnsanlar beni gördükleri zaman, görünüşte bu dünyadan göçmüş (ölmüş) olacağım
Onlar benden geriye kalanlara (kutsal nesne) saygı duyacak ve tapınacaklar.
Doğru ve Dürüst bir dindar olarak beni görmeyi dileyenlerin
Kalbinde ve hayatlarının bir kenarında daima var olacağım.
Benim vaat ettiğim temiz ülke asla tahrip edilemez,
Fakat üzüntü, korku ve acılar
İnsanların düşüncelerinin önüne set çekmekte
Ve onları yakmaya devam etmekte.
Bu yüzden daima düşünüyorum,
Bütün varlıkların bir an önce Budda (kurtuluş) olabilmesi için,
Üstün olan Buddalık yoluna girmelerine
Nasıl sebep olabilirim.⁹¹*

Bu bölümde Buda, görünüşte ölmüş olsa da, ona inananların kalplerinde ve hayatlarında var olmaya devam edeceğini belirtir. Miyazawa, tüm insanların Buda tabiatına sahip olduğu prensibini temel alarak, öncelikle kendi içinde bulunan bu tabiatı ortaya çıkarmaya, diğer bir deyişle çoktandır içinde olanın farkına varıp, onu canlandırmaya çalışmıştır.⁹² Bütün varlıkların Buda olabileceğinin işaret edildiği bölümde ise tüm canlıların eşit olduğunun vurgulanmasının yanı sıra, Buda'yı dinleyen ve inanan herkesin Buda olabileceği belirtilir.⁹³

Miyazawa'nın babasının mensubu olduğu Jōdo Shinshū ise hala Japonya'da yaygın olarak kabul edilen Budizm'in başka bir ekolüdür. Jōdo Ekolu mensupları "Namu Amida Butsu"⁹⁴ diyerek tapınmakta ve meditasyon yapmakta, bu şekilde tapınanların, Budaların merhameti ve inayetiyle, kusursuz mutluluğu elde edeceğini kabul etmektedir.⁹⁵ Diğer bir deyişle, bu ekol kişinin kendi çabasıyla kurtuluşunu reddeder ve

⁹¹ Hüsametdin Karataş, *Budist Kutsal Metin Külliyyatında Lotus (Saddharmapundarika) Sutra* (Ankara: Berikan Yayınevi, 2016), 609.

⁹² Yasumitsu Morita, "Hokekyō Shinkō to Kyōiku", *Meisei Daigaku Kyōikugaku Kenkyū Kiyō*, 12 (1997): 58.

⁹³ George, "Miyazawa Kenji no Sakuhin", 73.

⁹⁴ "Sonsuz ışık âleminde ebedi hayat süren aydınlanmışların yüce merhametine sığınmak" anlamına gelmektedir. (Hüsametdin Karataş)

⁹⁵ Hüsametdin Karataş, "Nichiren Budizmi" (Yayımlanmış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, 2012), 22.

kurtuluş için yalnızca Buda'ya tapınır.⁹⁶ İçe dönük ve “karamsar” bir eğilimde olan Shin mezhebinin aksine, Nichiren mezhebinin ilkeleri dışa dönük, aktif ve “iyimser”dir.⁹⁷ Lotus Sutra'nın tam olarak hangi yönünün Miyazawa'yı etkilediği açık olmasa da, Buda'nın merhameti ve tüm canlılara karşı olan kurtuluş vaadinin onu duygulandırmış olma ihtimali vardır. Babasıyla hararetli tartışmalarının sebebi ise, hem dini konular hem de babasının yaptığı işi (ikinci el kıyafet ve rehinci dükkânı) devam ettirmek istememesidir.

Budizm'in vejetaryenlik ile ilişkisine bakıldığında “cana kıymamak” Budizm'deki yasaklardan biridir. Can almama, reenkarnasyon, yaşam döngüsü gibi kavramlar Jainizm, Budizm, Hinduizm gibi Hindistan kökenli dinlerde açıkça görülmekle birlikte, Budizm'e inanan Miyazawa'nın bu kavramlarla erkenden tanışma şansı bulduğuna şüphe yoktur.⁹⁸ O bu şekilde çocukluğundan genç yaşta hayata gözlerine yumduğu 37 yaşına kadar Budizm ile yakın bir ilişki içinde olur ve öyküler yazmaya devam eder. 21 Eylül 1933'te son nefesini vermeden önce babasına vasiyetini yazdırır. Ondan Lotus Sutra'nın 1000 kopyasını bastırıp dağıtmasını ister.⁹⁹ Bu şekilde Miyazawa, Lotus Sutra'ya inanarak hayata veda eder.

Yukarıdan da anlaşılacağı üzere, Miyazawa Kenji'nin yaşamında Lotus Sutra'nın etkisi büyüktür. Buda'nın tüm canlıları eşit görmesi, çocukluğundan beri canlılara karşı hassas ve merhametli olan Miyazawa'yı etkiler ve onların hayatlarına saygı duyma konusunda onu düşündürür. Bu açıdan Budizm'in onun vejetaryenlik kararına katkıda bulunduğu söylenebilir.

2.2.2. Sağlık Arayışı

Miyazawa Kenji küçük yaşlardan itibaren sağlık sorunlarıyla mücadele eder. Henüz 6 yaşındayken dizanteriye yakalanır. Bu hastalık, hastanede onunla ilgilenen babasına da bulaşır ve Miyazawa Masajirō hayatı boyunca sindirim problemleri yaşar.¹⁰⁰

Miyazawa ortaokuldan mezun olduktan bir süre sonra, burun iltihabı sebebiyle tekrar hastaneye yatar ve bir operasyon geçirir. Bu operasyonu tifoya yakalanması takip eder

⁹⁶ Morita, “Hokekyō Shinkō to Kyōiku”, 51.

⁹⁷ Hagiwara, “The Theme of Innocence”, 17.

⁹⁸ George, “Miyazawa Kenji no Sakuhin”, 82.

⁹⁹ Itaya, *Sugao no Miyazawa Kenji*, 210.

¹⁰⁰ Shunjiro, *Miyazawa Kenji Shura ni Ikiru*, 36 .

ve yaklaşık 2 ay kadar hastanede kalır.¹⁰¹ Miyazawa, lise son sınıftaki araştırma öğrenciliği sırasında, kendini çalışmalarıyla fazla zorlar. O yaz akciğer rahatsızlığı sebebiyle bir kez daha hastaneye yatırılır ve bir süre evinde dinlenir.¹⁰²

Miyazawa sonbahara doğru toparlanır, işine döner fakat bu kez Tokyo'daki kız kardeşi Toshi zatürree sebebiyle hastaneye yatar. Miyazawa ve annesi ona bakmak için birkaç ay orada kalırlar.¹⁰³ Birkaç yıl sonra Toshi bu hastalık sebebiyle 24 yaşında hayatını kaybeder. Kardeşinin ölümüyle sarsılan Miyazawa, yaklaşık 6 yıl sonra kendisi de aynı hastalık sebebiyle, 1926 yılında çiftçilere yardımcı olmak amacıyla kurduğu Rasuchijin Derneği'nin faaliyetlerine son vermek zorunda kalır.¹⁰⁴

İki yıl sonunda iyileşmeye başladığını hisseden Miyazawa, bu kez gübre satışı yapan bir şirketten iş teklifi alır ve bu işle uğraşır. Fakat yüksek ateşle birlikte nükseden hastalığı sebebiyle tekrar ailesinin yanına dönmek zorunda kalır. Miyazawa bu hastalıkla yaklaşık iki yıl daha savaşır, fakat 21 Eylül 1933'te 37 yaşında hayata gözlerini yumar.

Miyazawa rahatsızlığı sırasında kız kardeşi Toshi'ye refakat ettiği sırada, kendi için özel olarak vejetaryen diyetine uygun yiyecekler seçse de, Toshi için balıkçıdan taze balık alır ve bunları hastanede hazırlatırdı.¹⁰⁵ Bu davranışından vejetaryenlik kararını yalnızca kendi adına verdiği sonucu çıkarılabilir.

Miyazawa, Rasuchiji Derneği'ni yürüttüğü süre boyunca soğuk pilav, azuki fasulyesi ve kendi tarlasında yetiştirdiği domates ile beslenir.¹⁰⁶ Kötü hava koşulları ve maddi yetersizlikler sebebiyle zor günler geçiren çiftçiler ile aynı şartlarda yaşamaya çalışır.

Miyazawa'nın hastalıklarla mücadelesinde bedenini güçlendirmek için besin değeri yüksek yiyecekleri tüketmesi beklenen bir davranış olsa da o sağlıklıyken de sade bir beslenme tarzını sürdürmeye çalışır. Tsuruta Shizuka bu konuyu aşağıdaki gibi açıklar:

Kenji vejetaryenliği zaman zaman bir araç olarak kullanmış olabilir fakat bu kendi hastalığını önlemek için ya da şifa amaçlı değildi. Pratikte sağlığa yararlı olan sebzeler vardır ama pirinç yiyerek vejetaryen beslenilse bile ne ölümcül hastalıklardan

¹⁰¹ Hagiwara, "The Theme of Innocence", 16.

¹⁰² Hatayama, *Miyazawa Kenji*, 76.

¹⁰³ Hatayama, *Miyazawa Kenji*, 79.

¹⁰⁴ Hatayama, *Miyazawa Kenji*, 125.

¹⁰⁵ Itaya, *Sugao no Miyazawa Kenji*, 55.

¹⁰⁶ Hatayama, *Miyazawa Kenji*, 118-121.

kaçınılabılır ne de et yiyenler sağlıklı ve uzun bir ömrü garantilemiş olurlar. Bu yüzden vejetaryenliğin yararları yalnızca sağlık yönünden kısıtlanamaz. Vejetaryenliğin sağlık dışında anlamı ve yararı tüm canlıların yaşamlarına saygı duyan bir uygulama olmasıdır. Bu yolla insanlar sağlıklı olup topluma mutluluk getirebilirse, dünyada eşitlik sağlanmış olur. Bundan dolayı Kenji yiyecek konusunu, yalnızca kendi vücudunun yararı için düşünmedi.¹⁰⁷

Miyazawa Kenji'nin hayatına sağlık açısından bakıldığında oldukça zor dönemler geçirdiği görülür. Fakat yemek yeme alışkanlıklarında göze çarpan bir değişiklik yoktur. Bu sebeple onun vejetaryenliğini sağlıklı olmak için bir araç olarak görmediği anlaşılır.

2.2.3. Vicdani Nedenler

Miyazawa Kenji'nin canlılara karşı hassasiyeti çocukluk yaşlarından beri vardı. Miyazawa 14-15 yaşlarındayken bir tür boya yüzünden zehirlenir, ailesi tedavi için küçük yengeçlerin ezilmesiyle hazırlanan bir macun hazırlar fakat Miyazawa bunun yengeçlere karşı acımasızlık olduğunu söyleyerek ilacı kullanmayı reddeder.¹⁰⁸

Onun hayvanlara karşı hissettiği bu merhamet, henüz ilkokul altıncı sınıftayken okulda yazdığı “Yaşlı Adam ve Eşeğin Öyküsü” 「老人と驢馬との話しを読みて」 başlıklı kompozisyonda da görülür. Öyküde yaşlı bir adam şehre eşeğini satmaya gider. Karşılaştıkları kişiler kadın, çocuk hep birlikte ardı ardına eşeğe binmeye başlar. Bunu gören öğretmene benzeyen biri “Hayvana kötü davranmayın” der. Yaşlı adam bunun üzerine eşeği bir sopaya ayaklarından bağlayarak taşımaya karar verir fakat eşek, yolda dayanamaz ölüverir.¹⁰⁹ Bu yazıda Miyazawa'nın henüz 10'lu yaşlarında hayvanlara kötü davranılmaması, onların sömürülmemesi gerektiği konusunda düşündüğü görülür.

Yine Miyazawa ortaokuldayken her yıl aktivite olarak sınıf arkadaşlarıyla tavşan avına giderdi. Tüm öğrenciler toplanır, karın içinden tavşanlar dışarı çıkartılır ve yakalanırdı. Miyazawa notlarında bu aktiviteyi önce “Tavşan Avı” olarak not düşerken sonrakinde ise “Tavşanın Islak Kırmızı Gözleri” olarak yazar.¹¹⁰ Gözlerinin ıslak ve kırmızı olmasından dolayı tavşanların ağladığını düşündüren bu başlıkta onun yakalanan tavşanlar için üzüldüğü, onlara acıdığı anlaşılır.

¹⁰⁷ Shizuka Tsuruta, *Bijitarian Miyazawa Kenji* (Tokyo: Shobunsha, 1999), 257.

¹⁰⁸ Hagiwara, “The Theme of Innocence”, 14.

¹⁰⁹ Tsuruta, *Bijitarian Miyazawa Kenji*, 45.

¹¹⁰ Tsuruta, *Bijitarian Miyazawa Kenji*, 45.

Miyazawa'nın küçük erkek kardeşi Seiroku, özellikle ortaokul yılları ve sonrasında ağabeyinin dışarıdan ne kadar neşeli biri gibi görünse de, içinde gizlemiş olduğu bir hüznün taşıdığını anlatır ve ağabeyinin çocukluk yıllarındaki yemek yeme alışkanlıkları hakkında şunları belirtir:

Babam: 'Kenji'nin önceki hayatında uzunca bir süre, birçok ülkeyi tek başına yürüyerek haccettiği kutsal bir görevi vardı ve küçüklük çağlarından yetişkinliğine dek bu alışkanlığından şüphesiz kurtulamadı' diye ara sıra anlatırdı. Gerçekten de onun böyle görüldüğü zamanlar vardı. Abim, ailesiyle yemek yerken bile nedendir bilinmez utanıyormuş gibi, sanki kötü bir şey yapıyormuş gibi bir görünüşle, yiyecekleri çiğnerken olabildiğince ses çıkarmamaya çalışırdı. Onun başı önde kambur yürüyüşü ve gösterişli kıyafetler giymemeye çalışması gibi davranışlarını, çocukluk çağlarından değil, önceki hayatından itibaren sahip olarak doğmuş gezgin bir keşiş olmasından kaynaklandığını düşünüyordu.¹¹¹

Itaya Eiki, Miyazawa Kenji'nin evin en büyük oğlu olmasından dolayı ailenin varisi olarak görüldüğünü, ailesi tarafından ona özel bir değer verildiğini, hatta yemek konusunda da diğer kardeşleri ile arasında ona ayrıcalıklı davranıldığını şu sözlerle belirtir:

Kenji küçükken yemek konusunda oldukça seçiciymiş, besin değeri yüksek yiyecekleri pek sevmez, süttten hiç hoşlanmazmış. Akrabaları Seki Tokuya'nın anlattığına göre, bir gün kaynamış süt içmesi için ısrar edilen Kenji, merdivene tırmanmış ve aşağıya inmemiş. İnip sütünü içmesi söylendiğinde ise ağlamaklı, üzgün bir yüzle bakmış.¹¹²

Ortaokulda öğrenci yurdunda kalmaya başlayan Kenji, o dönemde her şeyi yemeye başlar ve kendisi de “O zamanlar et yemeyi seviyordum.” diye anlatır.¹¹³ Miyazawa'nın doğup büyüdüğü Iwate şehrinde yaklaşık 2000 metre yüksekliğindeki Iwate dağı vardır. Miyazawa buraya ilk kez ortaokul ikinci sınıftayken öğretmeni ve arkadaşlarıyla tırmanır. O tarihten itibaren bu dağ tarafından adeta büyülenir ve yalnızca öğrencilik döneminde otuzdan fazla kez bu dağa tekrar tırmanır. Miyazawa, öncesinde de doğa yürüyüşü yapmayı çok sever. Karşısına birden çıkan akarsuları bulur, otların gölgesinde saklı güzel taşları keşfeder.¹¹⁴ Küçüklüğünden beri taş biriktirmeyi seven Miyazawa'yı ailesi “Taş Çocuk Ken” 「石っこ賢さん」 diye çağırır. Miyazawa'nın

¹¹¹ Miyazawa, *Ani no Toranku*, 242-243.

¹¹² Eiki Itaya, *Sugao no Miyazawa Kenji* (Tokyo: Heibonsha, 1992), 52-53.

¹¹³ Itaya, *Sugao no Miyazawa Kenji*, 53.

¹¹⁴ Hatayama, *Miyazawa Kenji*, 44.

küçük erkek kardeşi Seiroku, ağabeyinin o dönemlere ait davranışlarını şu sözlerle açıklar:

Ağabeyim çeşit çeşit renkte mineral taşları toplar, getirirdi. Ayrıca, farklı renklerde bitkileri çiçek baskısı yapardı. Taşları boyutlarına göre farklı kutulara koyardı. Yıldızların isimlerini bize öğretir, yıldızlarla ilgili masallar anlatırdı. “Biz, her gün Dünya adında bir araca biniyoruz ve Samanyolu’nda seyahat ediyoruz.” diye söylerdi.

115

Miyazawa Kenji’nin doğayla ilişkisi göz önüne alındığında yalnızca canlılara karşı değil, cansız varlıklara karşı da ilgili ve dikkatli olduğu görülür.

Daha sonra Morioka Tarım ve Ormancılık Yüksek Okuluna devam eden Miyazawa’nın okulun yanında bulunan Veteriner Okulundan hayvanların tahlil ve araştırma sırasındaki acılar içinde bağırışlarına şahit olduğu ve et yeme ile ilgili ilk tiksintisini o zaman hissettiği söylenir.

Ben eskiden vejetaryen değildim. Bir aralar vejetaryenlerin yazdıklarını okumuşluğum ve bu konu hakkında düşünmüşlüğüm var. Fakat, doğrusunu söylemek gerekirse, ben et yemeyi tercih ediyordum, et yiyordum. Ne var ki o zamanki öldürülen hayvanların haykırışlarını duymak, beni o kadar etkiledi ki bir daha et yemek istemedim. ¹¹⁶

Bu cümlelerden Miyazawa’nın vejetaryenlik motivasyonunun hayvanlara karşı hissettiği acıma duygusundan kaynaklandığı çıkarılabilir.

Ne var ki Miyazawa’nın yakın arkadaşları, onun söz konusu zamanlardaki vejetaryenliğiyle ilgili pek bir şey hatırlamazlar. ¹¹⁷ Mezuniyet sonrası araştırma öğrenciliği döneminde 21 yaşındaki Miyazawa, yakın arkadaşı Hosaka Kanai’ye yazdığı mektupta vejetaryenlik kararıyla ilgili bilgiler verir.

Ben ilkbahardan itibaren canlıların bedenlerini yemeyi bıraktım. Ancak geçen gün “toplum” ve “iletişim” bağlantıları gereği birkaç dilim ton balığı yedim. Ayrıca bir kase chawanmushi’yi kaşıkla karıştırıp durdum. Yenilen o balık arkamda durmuş beni izliyor olsaydı ne düşünürdü acaba? “Bu insan feda ettiğim hayatımın biricik bedenini sanki tatsız bir şeymiş gibi yiyor”, “Öfkeyle yiyor”, “Çaresizlikten yiyor”, “Beni düşünüyor ve dilindeki yağımın tadını sessizce çıkararak dua ediyor ‘balık bir gün sen de benimle birlikte geleceksin değil mi’ ” , “Lanet olsun! Benim bedenimi yiyor”. Farklı balıklar farklı şeyler düşünüyor da olabilir.

¹¹⁵ Miyazawa, *Ani no Toranku*, 22.

¹¹⁶ Tsuruta, *Bijitarian Miyazawa Kenji*, 44.

¹¹⁷ Itaya, *Sugao no Miyazawa Kenji*, 53.

Buna karşın, (başkaları hakkında onlar adına seninle konuşmamı affet lütfen) içki içip, sürekli fedakârlık bekleyip, balık ve kuşların yürekte fedakârlıklarını tepsinin önünde memnuniyetsizce, onun bir canlı olduğunu düşünmeden tatsız gibi şeyler söyleyen insanları, yenilen o canlı görse ne derdi acaba? Diyelim ki ben bir balığım ve benim de babamın da annemin de kız kardeşimin de yenildiğini varsayalım. Ben, bizi yiyen insanları arkalarından izliyorum. Ah, o adam kardeşimi yemek çubuklarıyla paramparça etti. Yanındakiyle konuşurken hiçbir şey düşünmeden onu yutuverdi. Biraz önce kardeşimin bedeni buz kesmiş, yana yatmıştı. Şu anda gizemli bir enzimin etkisiyle karanlık bir yerde parçalarına ayrılıyor olmalı. Tüm ailemiz değer verdiğimiz kıymetli yaşamlarımızdan vazgeçtik, onları feda ettik. Ama bu insanların bir parça bile merhametlerini kazanamadık. Benim bir zamanlar balık olup yenilmiş olduğuma hiç şüphe yok.¹¹⁸

Miyazawa bu mektubunda, yalnızca ölen hayvanlar için duyduğu üzüntüyü dile getirmez, aynı zamanda kendisinin ve ailesinin yenildiğini hayal ederek yenilen o hayvanlarla empati kurar. Yenilen taraf olmanın nasıl bir duygu olduğunu anlamaya ve anlatmaya çalışır. Yaşayan bir canlıyı yiyor olmanın ıstırabını açıkça ifade eder.¹¹⁹

Miyazawa babası ile bazı dini konular sebebiyle anlaşmazlıklar yaşar ve 1921 yılında ailesine haber vermeden Tokyo'ya gider. Bu sürede vejetaryen beslenmeye devam eder ve genelde kendi hazırladığı pirinç lapasını yer. Bazen sabahları lokantalarda yerken, öğlen öğünlerini atlar, akşamları da kızarmış tatlı patates ve kaynamış patates yer.¹²⁰

Itaya Eiki, Miyazawa'nın Hanamaki'de öğretmenlik yaptığı sırada vejetaryen beslenmeye ara vermiş olabileceğiyle ilgili şunları anlatır:

O zamanlar Hanamaki'de "Yabuya" adlı Soba¹²¹ Restoranı yeni açılmıştı ve Kenji buranın Tempura Soba'sını çok severdi. Arkadaşlarını sık sık buraya davet ederdi. Hanamaki'deki yaşlı insanların söylediğine göre o zamanlarda bu yemek, deniz mamülleri kullanılarak hazırlanırdı ve Kenji o zamanlar buna pek dikkat etmiyor gibiydi.

Sonrasında onun yemek yeme tarzına ve arkadaşlarının sözlerine yer verir:

Yemek yeme tarzı ise büyük porsiyonları, hızlı bir şekilde yemektir. Çalışma arkadaşı "Kenji, Soba çok severdi ve çok hızlı yedi. Ben bir tabak yiyorken, o ikinci tabağı

¹¹⁸ Itaya, *Sugao no Miyazawa Kenji*, 53-54.

¹¹⁹ Akio Okaya, "Miyazawa Kenji-Ron – Seimei Aru Mono wo Taberu Koto no Kunō wo Koete", *Kagawa Daigaku Ippan Kyōku Kenkyū*, 43 (1993): 176.

¹²⁰ Itaya, *Sugao no Miyazawa Kenji*, 55.

¹²¹ Bir tür Japon eriştesi.

söylerdi” diye anlatır. Yine başka arkadaşları “Kenji, alkol ve sigara içmezdi ama taze meyveleri herkesten çok yedi.” derler.

Meyve konusunu ise yine bir arkadaşının anlattığı anı ile ayrıntılı şekilde açıklar:

Meyve demişken; elma, mandalina ve domatesi çok severdi. Yolda yürürken sık sık elma yedi. Bir gün bir restoran çıkışında Kenji arkadaşı Shirafuji Jishū'ya “Elmalarımızı yiyerek yürüyelim” der. Jishū ise “Etraftakiler, öğretmenler yolda elma yiyerek yürüyor derler, itibarımız için iyi olmaz” diye cevap verse de Kenji “Sen de ben de Hanamaki'de büyüdük, herkes çocukluğumuzdan beri bizi tanır” diyerek yemeye devam eder. Jishū elmasından bir ısırık alır fakat çok utanır ve elmasını cebine koyar.

Son olarak, Miyazawa'nın dışarıda sıklıkla yemek yediğine dair öğrencilerinin anılarını aktarır:

Kenji, o zamanların lüks restoranına sık sık çalışma arkadaşlarını ve öğrencilerini götürürdü. Öğrencilerinden Sawasato Takeji: “Batı tarzı yemeklerin yemek yeme şeklini öğretmek için bizi sık sık restorana götürürdü. Öğretmenimiz her şeyi o kadar lezzetliymiş gibi yedi ki, onu izleyenler bile o lezzeti hissedirdi.” diye anlatır.¹²²

Miyazawa öğretmenliği bırakıp çiftçilere yardımcı olmak amacıyla Rasuchijinkai adlı derneği kurduğu dönemde yemek alışkanlıkları da değişmeye başlar ve tekrar vejetaryen beslenmeye devam eder. Miyazawa'nın artık düzenli bir geliri yoktur. Bu dönemde ailesinden yardım istemediği gibi onlardan gelen yiyecekleri de geri gönderir. O dönemde 6 ay kadar birlikte ev paylaştıkları arkadaşı Chiba Takashi, Miyazawa'nın yemek alışkanlıkları hakkında şunları vurgular:

Kenji, balık ve et gibi şeyler yemiyordu ama tereyağı ve soya fasulyesi gibi yağlı ve proteinli yiyecekler tüketiyordu. Her gün, şehre o gün yiyeceği kadar pirinç almaya giderdi. Pirinç olmadığında ise “Haydi, domates yiyelim” derdi ve tarladan topladığı 5-6 domatesle karnını doyururdu.¹²³

Anlaşıldığı üzere Miyazawa Kenji, hayatının yarısından fazla bir süre boyunca et tüketmiştir. Yaşadığı evde vejetaryen beslenmeye uygun yemekler hazırlanırdı fakat bu sürekli olan bir durum değildi. Evde sık sık balık pişirilir ve Miyazawa de hayatının yarısında et tüketir.¹²⁴ 21 yaşında vejetaryen olmaya karar veren Miyazawa'nın sonrasındaki yemek yeme alışkanlıklarına bakıldığında katı bir vejetaryen olmadığı

¹²² Itaya, *Sugao no Miyazawa Kenji*, 56-57-58.

¹²³ Itaya, *Sugao no Miyazawa Kenji*, 59.

¹²⁴ George, “Miyazawa Kenji no Sakuhin”, 82.

anlaşılır. Ne var ki vejetaryenlik üzerine düşündüğü ve vejetaryen olduğu dönemler açıkça görülür.

Miyazawa'nın vejetaryenliğinin hangi gruba girdiğiyle ilgili kesin bir yargıda bulunmak zordur fakat en azından vegan olmadığı anlaşılır. Sık sık gittiği Soba Restoranı'nda deniz mamülleri kullanıldığı ve buranın yemeklerini sevdiği düşünüldüğünde ise **pesko** vejetaryenliğine yakın olduğu tahmininde bulunulabilir.¹²⁵ Onun hayvanlara karşı duymuş olduğu merhamet, hayvanların öldürülmesine karşı öne çıkan değerleri olduğunu gösterir. Etrafındaki tüm canlılara karşı hassas olan Miyazawa bir yazısında şu şekilde yazar:

*İster çocuk olsun, ister tarlada çalışan insan, trenin içinde elma yiyen insan da, öten kuş da ötmeyeni de, mavi ya da siyah bütün balıklar, tüm hayvanlar, tüm böcekler, hepsi ama hepsi eskiden beri kardeştir. Tüm gücümüzle bütün canlılar için gerçek mutluluğu aramamız zorundayız.*¹²⁶

¹²⁵ Ryūichi Satō, “Bijitarian Miyazawa Kenji –Sono Haikei to Sakuhin-”, *Miyazawa Kenji Sentaa Dai 100 kai Teirei Kenkyūkai*, (2018): 2.

¹²⁶ Kenji Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū 8* (Japan: Chikumashobo, 2004), 377.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MIYAZAWA KENJI ÖYKÜLERİNDE VEJETARYENLİK

Bu bölümde, Miyazawa Kenji'nin yayımlanmış toplam 96 öyküsü incelenmiştir. Bu öyküler içinde, vejetaryenliği işaret eden 6 öykü tespit edilmiştir. Bu öykülerin çözümlenmelerinde vejetaryenlikle benzerlik gösteren noktalar saptanmıştır.

3.1. “Büyük Vejetaryen Kongresi” 「ビヂテリアン大祭」¹²⁷ Öyküsünün İncelenmesi

Miyazawa Kenji, “Büyük Vejetaryen Kongresi” adlı öyküsünde vejetaryenlik hakkında vejetaryenlerin ve vejetaryenlik karşıtlarının karşılıklı olarak fikirlerini sunup, tartıştığı bir kongreye katılır. Bu kongrede geçen konuşmalar eserde birinci tekil şahıs (ben) ekiyle anlatılır.

Miyazawa, bu kongrenin bir yıl önce 4 Eylül’de Newfoundland adasının Hilti adlı dağ köyünde düzenlendiğini ve kendisinin Japonya’daki vejetaryenleri temsilen bu kongreye katıldığını söyleyerek konuşmasına başlar. İlk olarak vejetaryenliğin tanımı hakkında şu şekilde bilgi verir:

Biz vejetaryenler¹²⁸, birçoğunuzun bildiği gibi, aslında hayvansal kaynaklı besinleri yemeyen bir topluluğuz. Saishoku Shugisha Japoncaya Vejetaryen Savunucusu olarak çevrilir fakat savunucudan ziyade biraz daha güçlü bir anlamı vardır. Saishoku Shinja, Vejetaryen İnananı olarak tercüme edildiğindeyse fazla güçlü bir anlama gelir, yine de savunucuya göre gerçeğe daha uygun olduğunu düşünüyorum.¹²⁹

Miyazawa, vejetaryenleri Dōjōha ve Yobōha olmak üzere iki gruba ayırır. Direkt çevirisi merhamet grubu olan Dōjōha’yı Miyazawa şu şekilde tanımlar:

¹²⁷ Kenji Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū 6* (Japan: Chikumashobo, Japan 2003), 60.

¹²⁸ Vejetaryen kelimesi metnin genelinde Katakana 「ビヂテリアン」 olarak kullanılmıştır.

¹²⁹ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū 6*, 60.

Bu grup tıpkı Budizm’de olduğu gibi, tüm hayvanların hayatına değer verir. Onların bizden bir farkı yoktur. Bir insan yaşayabilmek için, bir başka hayvanın yaşam hakkını gasp edip, günde bir kere değil, yüzlerce binlerce kez yer. Yenilen tarafın yerine geçip bakıldığında, bu öylesine acınası bir durumdur ki, Dōjōha böyle bir şeyi asla yapamayacağını düşünür.¹³⁰

Miyazawa kendisinin de bu grupta olduğunu ekler. Tedbir grubu olarak çevrilebilecek diğer grup *Yobōha* ise, sağlık sebepleriyle vejetaryenliği tercih eder.

Bu grup, hastalıkları önlemek için mümkün olduğunca hayvansal kaynaklı besinleri yemez. Et ve süt ürünleri aşırı tüketildiğinde romatizma, gut gibi birçok hastalığa neden olacağını düşünürler. Bunlardan kaçınmak isteyen ya da bu hastalıklara meyilli olanlar bu gruptadır. Bu yüzden bu gruptaki insanlar tereyağı, peynir gibi yiyecekleri soyadan yaparlar.¹³¹

Miyazawa, düşünce yapısı açısından vejetaryenleri genel hatlarıyla iki gruba ayırır fakat uygulama yöntemlerine göre analiz edildiğinde üç grup olacağını belirterek bu grupları açıklar. **Birinci grup**, hayvansal kaynaklı hiçbir yiyeceği tüketmez. Bunun yanı sıra, süt ve süttten üretilen peynir, tereyağı, içinde yumurta bulunan kek dahil, bu tür yiyecekleri asla yemezler. Metin içinde bahsedilmemekle birlikte, bu beslenme tarzı veganlığa karşılık gelir. **İkinci grup**, bir canlının hayatına zarar vermediği sürece, süt ürünleri ve yumurta tüketir ve nispeten ılımlı bir gruptur. **Üçüncü grup**, yalnızca belirli şartlar altında et tüketir. Miyazawa, kendinin de bu grupta olduğunu belirterek şu şekilde açıklar:

Diyelim ki birçok hayatın kurtulabilmesi için, bedeli ne olursa olsun, bir hayatın feda edilmesine ihtiyaç duyulduğunda bu grup, başka bir yol olmadığından ağlayarak bile olsa et yer. Öte yandan, eğer feda edilecek o hayat bizimki olursa da, bundan kaçınamayacağımızı söylerler. Fakat bu tür bir acil durum çok nadir gerçekleşir. Bu yüzden mümkün olduğunca sebzeyle beslenip, hayvanları öldürmemeye çalışırlar.¹³²

Miyazawa, kongreden iki gün önce Trinity limanına varır. Gemide tanıştığı altı Türk ile birlikte kongrenin gerçekleştirileceği Hilti’deki eski kiliseye doğru yola koyulurlar. Türk grubun lideri bir Jeoloji uzmanıdır ve festival bittikten sonra diğer arkadaşlarıyla Kanada’nın kuzey sınırını keşfetmeye gideceklerinden bahseder. Miyazawa yolda şehrin manzarasına dair betimlemeler yapar ve bir buçuk saat yürüyüş sonrasında

¹³⁰ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 6, 60-61.

¹³¹ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 6, 61.

¹³² Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 6, 61-62.

kiliseye varırlar. Kongre alanında vejetaryenlik karşıtlarının hazırladığı broşürlerden alırlar. Miyazawa bu broşürlerden birkaçının içeriği anlatır.

Bir broşürde “Bağnaz ve Uygur Olmayan Vejetaryenlere Hayır” yazmaktadır. Bu grup Malthus’un¹³³ nüfus teorisini kaynak gösterir ve içeriği şu şekildedir:

*Dünya üzerinde insanoğlunun yaşaması gereken alan sınırlıdır ve gıda maddeleri aritmetik olarak artarken insan nüfusu da geometrik olarak artmaktadır. Bu da demek oluyor ki, insanoğlunun yiyecekleri giderek yetersiz hale gelecektir. Bu yiyecekler, hayvan, bitki ve mineral olmak üzere 3 türden oluşur. Bunlar içerisinde mineral, yalnızca su ve tuzdur. Geri kalanını bitki ve hayvanlar yaklaşık yarı yarıya oluşturur. Ancak, burada oldukça dar kafalı ve kuruntulu bir grup insan var ve bunlar hayvanlara acıdıkları için onların yenilmemesi gerektiğini söyleyip, bunu tüm dünyaya dayatmaya çalışıyorlar. Bunlar vejetaryenler. Bu görüş esasen insanoğlunun yiyeceğinin yarısını çalma girişimidir. Diğer bir deyişle, bu görüşteki kişiler, dünyadaki insan nüfusunun yarısını, yani bir milyar insanı açlıktan öldürmeyi plânlıyorlar diyemez miyiz? Bugün, herhangi bir ülkenin yasasında cinayet suçu en ağır cezayı alır. Dolaylı yoldan olsa da vejetaryenler bu suçtan kaçınamazlar.*¹³⁴

İnsanların da bir tür hayvan olduğunu vurgulayarak sona eren bu fikir karşısında Miyazawa ve Türk arkadaşları gülmekten kendilerini alamazlar. Fakat oldukça güçlü bir iddia diye düşünürler.

Şikago Hayvan Yetiştiricileri Birliği¹³⁵ de bu kongreye katılmıştır ve Miyazawa onların dağıttığı broşürleri inceler. Broşürlerden birinde “Bağnaz ve Bilimden Uzak Vejetaryenlere Hayır” yazmaktadır. Vejetaryenliği hayvan psikolojisi açısından eleştiren bu broşürün içeriği ise aşağıdaki gibidir:

Vejetaryenler hayvanlara acıdıkları için onları yemediklerini söylüyorlar. Hayvanların acınası olduğunu nereden çıkarıyorsunuz? Bu yalnızca sizin bakış açınız. Domuz gibi hayvanlar “ölüm” düşüncesine sahip değil. Onlar yalnızca acıdır, yemek yer, uyur, uyanır, yorulur, tekrar uyur, uyanır, yemek yer. Öldürülmeden önce bağırap haykurmaları ise çekiştirilip, dürtüldükleri içindir. Vejetaryenler kendileri ölmeyi

¹³³ Thomas Robert Malthus (1766-1834) İngiliz nüfus bilimci ve iktisatçı. Malthus’un 1798’de yayımlanan *Nüfus İlkesi Üstüne Deneme* adlı eseri büyük yankılar yapar. XVIII. yüzyıl felsefesinin dile getirdiği “ilerleme” inancına karşı çıkarak, İngiltere’de, sefalet içinde çoğalmaya iten Yoksullar Hakkında Kanun’u mahkum etmek ister. Nüfusun geometrik artışındaki kaçınılmazlığı işaret ederken, “yiyecek maddeleri aritmetik artıştan daha fazla çoğalamaz asla” der. (Server Tanilli, *Yüzyılların Gerçeği ve Mirası* (Adam Yayınları, 1999), 16.)

¹³⁴ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 6, 65.

¹³⁵ Hayali bir kuruluş.

*istemedikleri için, hayvanların da öyle olduğunu düşünüyorlar. Ne kadar çocukça bir düşünce.*¹³⁶

Miyazawa ve arkadaşları bunu okuduktan sonra birbirlerine bakarlar fakat bu kez gülmezler. Aynı başlıklı bir diğer broşürde ise şunlar yazar:

*Vejetaryenler hayvanlara acıdiklarını söylüyorlar. Peki hayvan ve bitki arasındaki sınırı nasıl belirliyorlar? İnekler ve amipler hayvan oldukları için onlara yazık ama bakterilere gelince sorun yok mu? Bunlar onlara keyfi olarak verilmiş isimlerdir. Hayvanların bilinci olduğu için onları yemek üzücü ama bitkilerin bilinci olmadığından önemli değil mi? Bitkiler bilinci yokmuş gibi görünebilir. Fakat olup olmadığını bilemeyiz. Hayat bir süreklilik içindedir ve hayvanların bir düşüncesi varsa, mutlaka bitkilerin de vardır. Vejetaryenler, lütfen bitkileri de yemeyi bırakın. Açlıktan öleceksiniz. Hatta bunu tüm dünyaya yayın, herkes ölsün. O zaman rahatlırsınız ve dileğiniz gerçekleşmiş olur. Sonra da hayvanlar ve bitkiler birbirlerini yerler, harika olmaz mı?*¹³⁷

Miyazawa ve arkadaşları broşürleri okudukça aralarında değiştirirler. Bir başka broşür anatomi açısından iddialarla vejetaryenleri eleştirir:

*İnsanoğlu, zoolojik açıdan bakıldığında hepçil bir canlıdır. Diş şekillerine bakıldığında bu anlaşılabilir. Otçul hayvanlardaki azı dişleri ile etçil hayvanlardaki köpek dişlerine sahibiz. Hepçil bir canlı olarak yaratıldığımız için bu çok doğaldır. Sizin yaptığımız doğaya karşı bir isyandır.*¹³⁸

Miyazawa ve Türk arkadaşları broşürleri ardı ardına okuduklarında, oldukça iyi hazırlanmış, güçlü iddialar olduklarını aralarında konuşurlar. Fakat yine de bir tuhafılık olduğunu hissederler. Ne de olsa bu içerikler hayvan yetiştiriciliği birliği tarafından hazırlanmıştır ve kendilerini haklı göstermeye çalışmaları normaldir.

Bir diğer broşür ise Miyazawa ve arkadaşlarını bir süre sessizleştirir.

Siz vejetaryenler, ne kadar patates, lahana, buğday unu tüketmeye çalışsanız bile, denizden tutulan çok sayıda balık ziyan oluyor. Zavallı balıklar, ölerek kendilerini feda etmelerine rağmen, onları yiyecek kimse yok. Ayrıca sakın çiftliklere gitmeyin. Çünkü orada balık unu kullanılarak daha iyi hasat elde edilen lahana ve un gibi ürünler görebilirsiniz. Bunun yanı sıra, bir lahana üretimi için yüzlerce lahana göbek kurdundan kurtulmak zorunda olduğumuzu biliyor musunuz! Ayrıca bu kasabada yemek yerken ya da sıcak su kullanırken lütfen baş dönmenize engel olun. Çünkü bu kasabanın

¹³⁶ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 6, 67.

¹³⁷ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 6, 68.

¹³⁸ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 6, 69.

gazı, kömürden değil, kuru damıtma yöntemiyle balık yağı kullanılarak üretiliyor. Gördüğümüzde sizlere ayrıntılı olarak anlatacağım.¹³⁹

Miyazawa bu broşür hakkında düşündüklerini şöyle açıklar:

İtiraf etmem gerekir ki bu broşürü okuduğumuzda bir süre sessiz kaldık. Teorik olarak bu grubun iddialarının güçlü olduğu düşünülebilir. Fakat ne ben ne de Türkiye'den gelen altı kişi, vejetaryen olmayı bırakmayı ya da karşı tarafın iddialarını onaylamayı düşündük. Yalnızca, her nedense henüz festivalin başında yapılan bu kelime oyunları keyfimizi kaçırdı.¹⁴⁰

Miyazawa ve arkadaşları önce konaklayacakları yere yerleşirler. Hazırlanıp, heyecanla kongre alanına giderler. Kongre için kilisenin bahçesine büyük bir çadır kurulmuştur. Çadır, dünyanın dört bir yanından gelen yaklaşık 500 kişiyle dolmuş, neredeyse hiç boş yer kalmamıştır. Miyazawa bu ortamı aşağıdaki sözlerle betimler:

Sabırsızlıkla tören saatini bekleyen sadece biz değildik. Dar sokaklardan, meydandan kiliseye doğru yol alan, çeşit çeşit kıyafetlerde insanlarla karşılaştık. Frak giyenler olduğu gibi, kalın yünlü kıyafetler giyen çiftçiler de vardı. Kıyafetinin üzerinde şerit olan insanlar da vardı, zayıf ve genç askeri doktorlar da. Bunların hepsi bizim kardeşimizdi. Bu yüzden artık bizler ülke, sınıf, meslek farkı gözetmeksizin, yalnızca vejetaryenlik çatısı altında birleşen yoldaşlar olarak birbirimizi selamladık ve tebrik ettik.¹⁴¹

Miyazawa, Çinli bir katılımcıyla tanışır ve bir süre onunla sohbet eder. Kongrenin başlangıç saati yaklaşıncaya yerlerine geçerler. Kongre, Başrahip Davis'in konuşmasıyla başlar. Davis, dünyanın çeşitli yerlerinden, fikirlerini savunmak için gelenlere teşekkür eder ve bazı katılımcıların argümanlarının oldukça sert olabileceğini belirtir. Fakat, ne kadar ağır olursa olsun tarafsız ve açık bir şekilde bunlara cevap verilmesini istediğini söyleyerek konuşmasına son verir.

İlk önce, vejetaryen karşıtı bir konuşmacı, görüşlerini bildirmek üzere sahneye çıkar ve vejetaryenlere iki sorusu olduğunu söyleyerek konuşmasına başlar.

Öncelikle, bitkisel kaynaklı besinlerin sindirilebilirliği, hayvansal kaynaklı besinlerle karşılaştırıldığında oldukça düşüktür. Öte yandan, hayvansal gıdalarda karbonhidrat neredeyse hiç bulunmadığından, doğal olarak bunu bitkilerden almamız. Ne var ki, söz konusu protein ve yağ olduğunda, kim ne derse desin sebzelerin sindirilebilirliği

¹³⁹ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 6, 70.

¹⁴⁰ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 6, 70.

¹⁴¹ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 6, 72.

kötüdür. Bir analiz tablosuna bakarak, dana eti ve yer fıstığının besin değeri aynı deyip, dana etinin yerine fasulye yiyemeyiz. Üstelik bazı insanlar bitkisel proteinleri hiç sindiremezler. Siz vejetaryenler, bunun farkındasınız değil mi? Bunu bilerek birçok hasta ve yaşlı insana, hatta çocuklara ulaşmaya çalışıyorsunuz.

İkincisi, nereden bakarsanız bakın, bitkisel besinler hayvansal gıdalar kadar lezzetli değildir. Bu inkâr edilemez. Her şeyden önce yemek yemek yalnızca beslenmek amaçlı değil, aynı zamanda bir çeşit zevktir. Hatta bir zevkten daha çok vazgeçilmez bir ferahlama aracıdır. Çalışmaktan yorulduğumuzda ya da bazı sıkıntılar yüzünden moralimiz bozuk olduğunda, bir şarkı mırıldanırız; bize eşlik edecek bir müzik dinler, tiyatroya gider ya da kısa bir gezintiye çıkarız. Bunlar ne kadar önemliyse yemek yemek de ruhsal ve bedensel olarak yenilenmemiz için önemlidir. Vejetaryen beslenmenin bu zevki önemli ölçüde azaltacağını düşünüyorum.¹⁴²

Vejetaryenlerden biri bu iddialara cevap vermek üzere söz alır ve kürsüye çıkar. Bitkisel kaynaklı besinlerin sindiriminin pek iyi olmadığını kabul eder ancak bunların sindiriminde problem yaşayan insanların, hayvansal protein kaynaklarının sindiriminde de sorun yaşayabileceğine dikkat çeker. Fakat, bu kişiler vejetaryen beslenmeye alıştıkça, sindirimin de yavaş yavaş gelişeceğini savunur ve bununla ilgili yapılan çeşitli deneylerin sonuçlarını sunar. Ayrıca vejetaryenler, zayıf bünyeli kişileri, yaşlı ve çocukları vejetaryen olmaya zorlamamaktadır. Yemek yemenin bir zevk olduğu konusuna gelince:

Et yerken, o hayvanın çektiği acıyı düşünürseniz, yediğiniz et kesinlikle lezzetli gelmeyecektir. Zorla yediğinizde ise sindirimi de dolayısıyla kötü olacaktır. Bir yıldan uzun süre vejetaryen beslenirseniz, etin kokusu ve benzeri şeyler sizin için rahatsız edici olacaktır. Yemeğin tadı temelde duyu organlarıyla ilgilidir. Aynı suyu içseler bile, erdemli olan insanlar ile olmayanlar farklı şeyler hissedecektir. Ekmek ve tuz yiyen, su içen manastır azizleri, bir ekmeğin içindeki proteinleri, enzimleri, karbonhidratları tüm hassas tatları alıp, hissedebilirler.

Fakat ekmeğin gerçek tadını hissedemeyen, birçok baharat kullananlar da vardır. Anlayacağınız üzere, yemekten zevk almak yalnızca etle sınırlı değildir. Aksine, vejetaryen beslenmenin saf, şeffaf, sonsuz bir zevk ve dinginliğe sahip olduğunu söylemek isterim.¹⁴³

diye cevap verir ve kürsüden iner. Yaşlı adamın konuşması büyük bir alkış alır. Kongreye katılanlardan Şikago Hayvan Yetiştiricileri Birliği'nin teknisyeni, hiç vakit

¹⁴² Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 6, 79.

¹⁴³ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 6, 80-81.

kaybetmeden söz alarak kürsüye çıkar ve bir önceki konuşmacının sözlerine ithafen şunları söyler: “Bir besin olarak et ürünleri, sıradan insanlar için oldukça besleyici ve lezzetlidir. Vejetaryenlerin uygulamalarını ve söylemlerini takdir ediyorum fakat sizler gibi olmak pek kolay değil.”¹⁴⁴ Teknisyenin sonrasında söyledikleri ise kongre alanında büyük bir kargaşaya neden olur.

Hayvanlara acıdıklarını söyleyen siz vejetaryenlere, hayvanların bir tür makine gibi olduklarını belirtmek isterim. Sindirim, emilim, boşaltım, dolaşım ve üremeden ibaret bir araç gibilerdir. Ölmekten ya da hasta olmaktan korkmak gibi zahmetli şeyler düşünmezler. Hayvanların sınırları yalnızca içgüdü ve dürtüler içindir. Bunun bir kanıtı olarak, tavukların boğazına boru sokularak zorla beslenmesini örnek verebilirim. Bu yolla, normalden 5-6 kat daha fazla şişmanlıyorlar. Şaşırtıcı ölçüde şişmanlıyorlar. Yine bir köpeğin mide salgılarını ya da başka bir şeyi görmek için, köpeklerin göğsünü kesip, midesini açarak boru yardımıyla onları besliyorlar. Sizce köpek yemeye devam etmiş midir ya da etmemiş midir? A, ne oldu?¹⁴⁵

Teknisyen’in anlattıkları sebebiyle salondan gürültüler yükselir, hatta bazı katılımcılar baygınlık geçirir. Bazıları kulaklarını tıkarken bazıları da ağlayarak dışarı çıkar. Bir süre sonra salon tekrar sessizleştiğinde teknisyen konuşmasına devam eder:

Anlıyorum ki siz vejetaryenler için, hayvanlara karşı duyduğunuz merhamet gerçekten çok büyük. Bu yüzden sözlerime dikkat ederek devam edeceğim. Evet, köpekler yemeye devam ederler. Bir çırpıda yiyiverirler. Anlıyorsunuz değil mi? Bunun yanı sıra, hayvanları kısırlaştırıyoruz. Üreme için harcayacağı enerjisini korumaya çalışıyoruz. Hayvanlar bir makinedir ve hızlı olmalarını istediğimizde onları koştururuz. Şişmanlamaları için zorla yemek yedirir, yumurtalarını almak için çiftleştiririz. Sütlerini elde etmek için yavrusunu yanına koyar ama yavrusuna o sütü içirmeyiz. Hepsini keyfimize göre, bunu istediğimiz için yapıyoruz. Endişelenmenize gerek yok. Daha fazlasını söylemek isterim fakat yine rahatsızlananlar olabilir, bu yüzden konuşmamı burada bitiriyorum.¹⁴⁶

Bu görüşlere cevap vermek isteyen bir vejetaryen kürsüye çıkar.

Hayvanların yalnızca içgüdü ve dürtülerden ibaret olduğunu söylediniz. Öyle olsa dahi bu içgüdü ve dürtüler, hayatta kalma arzusuyla doludur. Tek başına bu, onların öldürülmemesi gerektiğine cevaben yeterlidir. Aslında hayvanlar, içgüdü ve dürtüden fazlasıdır.

¹⁴⁴ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 6, 82.

¹⁴⁵ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 6, 82-83.

¹⁴⁶ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 6, 83-84.

Ölen sahibinin mezarının başından ayrılmadan, yemeyi içmeyi kesip, açlıktan ölen ünlü köpeğin öyküsünü hepimiz biliyoruz. Yavruları öldürüldüğünde, kasten kendilerini öldürmeye çalışan geyik ve maymunların olduğunu da biliyoruz. Yıllar sonra bile eski sahiplerini tanıyıp, ağlayan atlar vardır. Hayvanlar yalnızca şekil olarak insanlardan biraz farklı, o kadar.¹⁴⁷

Hayvanların da kendilerini üzgün hissettiklerini vurgulayan bu konuşma, kuvvetli bir alkış alır. Şikago Hayvan Yetiştiriciliği Birliği'nden bir başka teknisyen konuşma yapmak üzere kürsüye çıkar. Dağıttıkları broşürdeki Malthus'un nüfus teorisini hatırlatır. Böyle giderse, dünyada besin yetersizliğinden kaynaklı bir savaş bile çıkabileceğini, insanların ölebileceğini, dolayısıyla vejetaryenlerin fırsat varken bu davranışlarından vazgeçmeleri gerektiğini belirterek konuşmasını sona erdirir. Bu konuşma sonrasında alandan gülüşmeler duyulur. Sonrasında bir konuşmacı kürsüye çıkarak, insanların besin kaynaklarının yarı yarıya hayvanlar ve bitkilerden oluştuğu iddiasının yanlış olduğunu belirterek konuşmaya başlar. Hayvan yetiştiriciliği yapanların, o hayvanları beslemek zorunda olduğu gerçeğinden bahseder ve bir hesaplama sunar:

İnek, at ve koyun gibi hayvanlar yulaf ve ot yerler. Gördüğümüz üzere, insanlar kendi yiyecekleri olan tahıl ve sebzeleri, çiftlik hayvanlarını beslemek için yetiştirir. Bir ineği beslemek için sekiz dönüm mera gerekir. Buğday üzerinden örnek verecek olursak, bu rakam on kişinin bir yıllık yiyecek miktarına denk gelmektedir. Buna karşılık, 160 kiloluk bir ineğin etiyle on kişinin bir yıl beslenebilmesi mümkün müdür? Bir kişiye günlük 50 gram et, yalnızca üç başparmak büyüklüğünde. Karnınız acıkmaz mı?¹⁴⁸

Dolayısıyla, insanların besin kaynaklarının azalması bir yana tam tersine artabileceğini, bu yüzden savaş çıkmayacağını aksine sebze ile beslenmenin herkese huzur getireceğini ifade eder. Herkesi vejetaryen olmaya davet ederek kürsüden iner. Bunun üzerine bir önceki konuşmacı ayağa kalkar ve pişman olduğunu, bugünden itibaren vejetaryen olacağını söyler. Bu olay salondan büyük bir alkış alır. Fakat bu durum, vejetaryen karşıtlarının pek hoşuna gitmez ve içlerinden biri oldukça kaba bir tavırla kürsüye çıkar.

¹⁴⁷ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 6, 84-85.

¹⁴⁸ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 6, 87.

Bu konuşmacı, hayvanlar ve bitkiler arasında katı bir sınır olmadığını, bu sınıflandırmanın insanlar tarafından keyfi olarak oluşturulduğunu iddia eder. Eğer hayvanlara acıyorsak bitkilere de acımamız gerektiğini söyleyerek şu örneği verir:

*Hayvanların içinde Hidra ve Mercan gibi bitkiye benzeyen hayvanlar olduğu gibi, bitkilerin içinde de etçil olanlar vardır. Bu bitkiler, uyur uyanır, küçük kuşları yakalar, hatta insanları öldürenler bile vardır. Özellikle bakteriler, yakın zamana kadar taksonomistler tarafından hayvan sınıfına konuluyordu.*¹⁴⁹

Dahası, vejetaryenlerin salatalarına ekledikleri sirke yüzünden, hatta soludukları hava yüzünden bile milyarlarca bakteriyi öldürdüklerini ekler. O halde bu havayı soluyamazsınız, nefes alamazsınız diyerek konuşmasını bitirir. Az önce vejetaryen olmaya karar veren arkadaşına bir bakış atarak, yerine döner. Salondan alkışlar ve kahkahalar yükselir fakat birçok kişi düşünceli görünür. Bu konuşmadan sonra, Miyazawa'nın kongre başlamadan önce sohbet edip, arkadaş olduğu Çinli katılımcı konuşma yapmak üzere yerinden kalkar.

*Bitkilere karşı duyulan merhamet oldukça doğaldır. Örneğin Hintli bilgiler, çiçeklerin üzerine basılmasına, sebepsiz yere otların kesilmesine karşıdır. Ancak bu, bir ineği öldürmekle aynı şey değildir. Her neyse, bizler bitkileri yerken o kadar da kaygılanmıyoruz. Bakteri konusuna gelince, yine bir bakteriyi öldürmekle bir atı öldürmek arasında büyük bir fark var. Bakteriler sürekli olarak bölünerek çoğalır. Ayrıca bakterilerin bilinçlerinin olup olmadığı konusunda emin değilim fakat yine de bizler bakterileri öldürmek ya da onlara acımak konusunda pek düşünmüyoruz. Bunda bir sorun görmüyorum, yapacak pek bir şey yok.*¹⁵⁰

Büyük bir alkış alan bu konuşma sonrasında, bir sonraki vejetaryenlik karşıtı konuşmacı hiç vakit kaybetmeden kürsüdeki yerini alır. Bu konuşmacı, Miyazawa'nın daha önce okuduğu broşürlerde bahsi geçen insan dişlerine anatomik açıdan bakıldığında bazı dişlerin et yemek için var olduğu konusu hakkında konuşmaya başlar.

Bir bakın bakalım, ağızınızda kaç kişiniz var? 32, evet. Bunların dördü ön dişler, dördü köpek dişleri, geri kalanı azı dişleri ve yirmi yaş dişleridir. Ön dişler ne içindir? Yiyecekleri ısırma için. Azı dişleri ne içindir? Çiğnemek için. Öyleyse köpek dişleri ne için? Eti parçalamak için tabii. Anlayabildiniz mi? Azı dişleri otçul hayvanlarda, köpek dişleri ise etçil hayvanlarda bulunur. Buradan anlaşılacağı gibi, insanlık için en uygun

¹⁴⁹ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 6, 89.

¹⁵⁰ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 6, 91-92.

*olanı hepçil beslenmedir. Diğer bir deyişle, insanların hepçil bir canlı olması en doğal olanıdır. Bu yüzden, et yemeyi bırakmayı düşünmemeliyiz.*¹⁵¹

Âdeta bir ilkokul öğrencisine anlatır gibi konuşma yapan ve mimikleri de oldukça gülünç olan bu konuşmacıya, salondaki dinleyiciler dayanamaz ve kahkahalarla gülerler. Bu iddialara cevap vermek üzere kürsüye çıkan vejetaryen bir konuşmacı, insanların hepçil bir canlı olmasının, vejetaryen olmaya engel bir durum olmadığını belirterek konuşmasına başlar:

*Sıklıkla doğal olanın en iyisi olduğu söylenir fakat aslında bunun da iyi ve kötü yanları vardır. Örneğin bizler tarla ekiyoruz ve bir mahsul yetiştiriyoruz. Bu durumda en doğal olanı tarlanın otlarla dolması ve mahsulün buna dayanamayıp, ziyan olmasıdır. En doğal olan budur. Yine, insanoğlunun içinde “hırsızlık yapma” düşüncesi vardır. Bu da son derece doğaldır. Öyleyse onu olduğu gibi bırakmak mı gerekir?*¹⁵²

Bir başka vejetaryenlik karşıtı konuşmacı kürsüye çıkarak, vejetaryenlerin iddialarını oldukça sıkıcı bulduğunu belirtir ve şunları ekler:

Sizler balıkları yemeseniz bile onlar ölüyor. Sardalyaları ya insanlar yer ya da balinalar, ikisinden biri. Ardiç kuşu ya insanlara ya da atmacaya yem olur, başka yolu yok. Onların, balina ya da keskin gagalı bir atmaca tarafından yenilmesindense, sizler gibi merhametli vejetaryenler tarafından yenilmesinin daha iyi olduğunu düşünüyorum.

¹⁵³

Ayrıca, meyve ve sebze üretiminde tarım ilaçları kullanıldığını, buna bağlı olarak birçok böceğin öldüğünü, vejetaryenlerin bunları da düşünmesini istediğini belirterek kürsüden iner. Vejetaryen bir konuşmacı bu sözlere cevap vermek üzere hemen yerinden kalkar.

*Öncelikle, balıkların nasıl olsa bir şekilde ölecek olmaları, onları yememiz için geçerli bir neden değildir. Ayrıca balıklar, onları sırf insanlar yediği için ne kadar mutlu olur bilmiyorum. Nasıl olsa öldürülecek deyip de bizim onları öldürmemiz asla kabul edilemez. Diğer yandan, insanlar balık tutmayı bırakırsa, denizlerin balıkla dolup taşacağına dair düşünceler de var fakat böyle bir hesaba uyamayız. Sonuç olarak, bu tür dolaylı iddiaları tartışmayı bırakmalı ve yalnızca doğru olduğunu düşündüğümüz şeyi yapmalıyız.*¹⁵⁴

¹⁵¹ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 6, 92-93.

¹⁵² Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 6, 93.

¹⁵³ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 6, 94.

¹⁵⁴ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 6, 94-95.

Tarımda kullanılan ilaçlar konusunda ise anlatıldığı kadar kötü bir durum olmadığını, bazı bedellerin ödenmek zorunda olduğunun farkında olduklarını bu yüzden de yiyecekleri ziyan etmemeye çalıştıklarını vurgulayarak kürsüden iner.

Bu konuşmanın ardından, kongreye Şikago Hayvan Yetiştiricileri Birliği'nin danışmanı olarak katılan Kanada Üniversitesi İlahiyat Bölümü Profesörü Helsius Matton konuşma yapmaya sahneye çıkar. Profesör, teolojik açıdan vejetaryenlerin inançlarını eleştirmek istediğini belirterek konuşmasına başlar. “Yalnızca tek bir Tanrı vardır ve her şeyi o yaratmıştır. Doğadaki her şey onun bir takdiridir. İnsanlar bu güzel dünyada yemek yiyor, yün giyiyor, et yiyor, bunların hepsinin Tanrı'nın bir lütfudur.”¹⁵⁵ Bu kongreye Şikago Hayvan Yetiştiricileri Birliği'nin danışmanı olarak değil, yalnızca Tanrı'nın adaletini aktarmak için geldiğini belirten Matton, vejetaryenlerin Tanrı'nın sunduğu bu lütfu geri çevirmemeleri gerektiğini, Tanrı'ya itaat etmelerini söyleyerek konuşmasını sonlandırır.

Buna karşılık olarak, köyün ilkokul öğretmeni Profesör'ün görüşlerine cevap vermek üzere kürsüye çıkar. Vejetaryenlerin Tanrı'ya karşı olduğu çıkarımının hatalı olduğunu, ayrıca bugün burada toplanan herkesin Hristiyan olmadığını, bu genellemenin doğru olmadığını sözlerine ekler. Bir başka vejetaryenlik karşıtı konuşmacı, kendisi de dahil olmak üzere kongreye katılanların yüzde 10'unun Budist olduğunu belirtir. Ayrıca, Buda'nın et ve süt ürünlerinin tüketilmesine müsaade ettiğini, hatta onun bir vejetaryen olmadığını ve et tükettiğini söyleyerek konuşmasına devam eder. Vejetaryenlerin Buda'yı örnek alması gerektiğini ifade ederek konuşmasını bitirir.

Miyazawa bu konuşmadan sonra daha fazla kendisini tutamaz ve kendini bir anda kürsüde bulur. Buda'nın bir takipçisi olarak, bir önceki konuşmacının et yemek ile ilgili görüşlerinde hatalar olduğunu belirterek konuşmaya başlar. Budizm'de yalnızca eğitiminin henüz başında olan kişilere et yeme izni verilmiştir. Miyazawa, profesör Matton'un konuşmasına atıfta bulunarak ise şunları belirtir:

Tek kelimeyle söyleyecek olursak, Hristiyanlığın özünde ilahi aşk vardır. Bu saf sevgi, yaşayan tüm varlıklar içindir. Bir canlıyı öldürmek ve onu yemek neden doğal olsun? Budizm'in özünde ise merhamet vardır. Buda'nın merhameti ve bilgeliği. Tüm canlılar en başından beri sürekli bir değişim içindedir. Bir ruh bazen bir insanda doğar, bazen de bir hayvanın içinde. Kimi zaman ise cennette bile doğar. Bu süre içinde ruh, birçok

¹⁵⁵ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 6, 96.

*diğer ruhla yakınlaşır ya da onlardan uzaklaşır. Diğer bir deyişle, arkadaş, sevgili, kardeş, aile olurlar. Birbirlerine dönüşür ya da birbirlerini tanıyamaz hale gelirler. Sonsuz bir olasılık mümkündür. Bu yüzden, çevremizdeki tüm canlılarla ezelden beri birer aile, birer kardeşiz. Vejetaryenlik karşıtları bu düşünceyi korkutucu bulabilir. Fakat bu dünya, korkunç derecede ciddi ve önemli bir yerdir. Ben yalnızca bunları söylemek istedim.*¹⁵⁶

Miyazawa'nın konuşması büyük bir alkış alır. Miyazawa'nın ardından bir kişi daha kürsüye çıkar fakat oldukça gergin görünen bu konuşmacı, bir türlü konuşmaya başlayamaz. Başladığında ise pek bir şey söyleyemez ve yerine döner. Sonrasında kongre alanı oldukça sessizleşir, hiç kimse kürsüye çıkmaz. Şikago Hayvan Yetiştiricileri Birliği'nin bastırıldığını düşünen Miyazawa bu duruma sevinir.

Bir süre sonra, profesör Matton kürsüye çıkar ve kısa bir konuşmayla düşüncelerinin değiştiğini, vejetaryen olmaya karar verdiğini açıklar. Salondakiler onu coşkuyla alkışlar. Profesörün ardından, vejetaryenlik karşıtları birer birer pişman olduklarını dile getirir ve sonunda hepsi vejetaryenlerin oturduğu alana geçerler.

Sonrasında anlaşılır ki o gün olanların tümü bir oyundur, tüm vejetaryenlik karşıtları aslında vejetaryendir. Kongreyi hareketlendirmek için böyle bir şey yaptıklarını açıklayan yetkililer, rahatsızlık verdikleri katılımcılardan özür dilerler. Miyazawa şu cümlelerle öyküyü bitirir: “O kadar hayal kırıklığına uğradım ki etrafa bakakaldım. Bu eğlenceli vejetaryen kongresi hayali bu şekilde sona erdi. İsterseniz bir filmin sonunda çalan klişe bir müzikle ya da başka şekilde bitirin. Sonuna siz karar verin.”¹⁵⁷

Miyazawa Kenji'nin bu eseri 1923 yılında yazdığı tahmin edilir.¹⁵⁸ Vefatından bir yıl sonra 1934 yılında, diğer eserleriyle birlikte yayımlanır.¹⁵⁹ Miyazawa bu öyküsünü vefatından 2 yıl önce 1931'de yeniden düzenler. Öykünün orijinalinde kongre yeri Kanada'ya bağlı bir adayken, yeni düzenlemesinde burayı yaşadığı yer olan Hanamaki şehri olarak değiştirir. Fakat ne yazık ki bunu tamamlayamaz.¹⁶⁰ Miyazawa, genç yaşta ölmemiş olsaydı belki de gerçekten böyle bir kongre düzenleyebilir, vejetaryenliği daha fazla kişiye ulaştırmaya çalışabilirdi.

¹⁵⁶ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 6, 103-104.

¹⁵⁷ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 6, 108.

¹⁵⁸ Kiyotaka Kaneto, “Miyazawa Kenji ‘Bijiterian Taisai’ Ron (ichi)”, *Visio*, 41 (2011): 33.

¹⁵⁹ Yasuko Komori, “‘Katari’ no Kōzō Kara Arawareru Naiteki Hitsuzensei Toshite no ‘Ai’ no Shisō – Miyazawa Kenji ‘Bijiterian Taisai’ wo Yomu”, *Japanese Literature*, 60 (2011): 70.

¹⁶⁰ Miyazawa, *Ani no Toranku*, 194.

Miyazawa'nın öğretmenlik yaparken öğrencileriyle birlikte tiyatro oyunları düzenlediği bilinir. Bu öyküsünde karşılıklı tartışmalarla oluşturduğu olay örgüsü gerçeğe yakın ve heyecan vericidir. Dolayısıyla, bu eserini muhtemelen sahnede oynanmak üzere yazmış olduğu öne sürülür.¹⁶¹ Miyazawa'nın, mekân olarak neden bu adayı seçtiği bilinmese de, şehrin görüntüsüne dair yaptığı betimlemelerden bu ada ile ilgili bilgi sahibi olduğu söylenebilir. Öyküde kongrenin ay ve günü belirtilir fakat yıl belirtilmez. Bu nedenle, öykünün hangi zamanda geçtiği bilinmemektedir.

Yukarıdaki tartışmalar, günümüzde hâlen vejetaryenlerin ve vejetaryenlik karşıtlarının gündeminde olan konulardır. Besinlerin sindirilebilirliği konusu ile başlayan kongre, hayvanların içgüdüleri, besin yetersizliği, tarım, anatomik açıdan görüşler, vicdani ve dini sebepler gibi konular ile devam eder. Miyazawa Kenji, biyoloji, tarım, din gibi konularla ilgiliydi. Dolayısıyla vejetaryenliğe farklı açılardan bakabilmek için gerekli bilgiye hakim olduğu bu eserinde açıkça görülür. Bu öykü vasıtasıyla, vejetaryenlik konusunda farklı fikirlere sahip kişilere ulaşmayı, düşüncelerini aktarmayı hedeflediği çıkarımında bulunabilir.

Miyazawa, hayalini kurduğu bu kongre için farklı ülkelerden birçok karakteri bir araya getirir. Bu noktadan yola çıkarak, onun bu eserine global bir bakış açısı katmak istediği söylenebilir. Ayrıca, bu karakterler fikirlerini belirtirken, çeşitli örneklendirmelerle düşüncelerini daha da iyi açıklamaya çalışırlar. Zıt fikirlerde oldukları kişileri ikna edebilmek için, konuyla ilgili sayısal veriler kullanır, çeşitli alıntılar yaparlar. Bunun yanı sıra, Miyazawa bu eserinde vejetaryenliği ana tema olarak kullanarak, gönderme ve metaforlara yer vermez. Açıklayıcı bir anlatımla vejetaryenlik hakkında bilgiler verir. Birinci tekil şahıs eki kullanması onun bu konudaki görüşlerini dolaysız olarak yansıtmaktadır.

Öykünün kahramanının ve anlatıcısının kendisinin oluşu, Miyazawa'nın vejetaryenliğe çeşitli açılardan nasıl baktığını görebilmek için son derece önemlidir. Öykünün henüz başında yaptığı tanımlamalardan, onun vejetaryenliğinin hangi gruba girdiğiyle ilgili bilgiye ulaşılabilir. Miyazawa Dōjōha denilen merhabet grubunda olduğunu ifade eder. Bir insanın hayatta kalabilmesi için bir başka canlının hayatını almayı reddeder. Fakat,

¹⁶¹ Yakup Bektas, "Miyazawa Kenji, 'The Great Vegetarian Congress'", *Gijutsu Bunka Ronsō*, 21 (2018): 58.

ortada “varlığını sürdürme” gibi kritik bir durum yaşanır da, ağlaya ağlaya bile olsa et yiyebileceğini belirtir. Buradan onun katı bir vejetaryen olmadığı anlaşılır. Kongrede yaptığı konuşmadan ise Budizm’in felsefesinin onun üzerinde ne kadar etkili olduğu görülebilir. Miyazawa konuşmasında özellikle reenkarnasyon düşüncesini vurgular ve yaşayan tüm canlılarla birer kardeş olduğumuzu anlatır. Budizm’in özü olan merhametin tüm canlılara karşı olması gerektiğini savunur.

Tez kapsamında incelenen öyküler içerisinde bu öykü, konuyla doğrudan ilgili oluşu ve Miyazawa’nın vejetaryenliğe dair fikirlerinin açıkça görülebilmesi nedeniyle en önemli eserdir.

3.2. “Çobanaldatan Yıldızı” 「よだかの星」¹⁶² Öyküsünün İncelenmesi

Yodaka 「夜鷹」 Türkçesiyle Çobanaldatan, benekli yüzü ve kulaklarına kadar ayrıık gagasıyla çirkin bir kuştur. Bu yüzden, diğer kuşlar ondan hoşlanmaz. Dahası arkasından şöyle konuşurlar: “Yine çıkmış ortaya. Şunun haline bir bakın. Âdeta kuşların yüz karası.”, “Şu gagasının büyüklüğü hele. Kesin kurbağalarla bir akrabalığı var.”¹⁶³ Çobanaldatanın ne tırnakları ne de gagası keskindir. Bu yüzden en küçük, en zayıf kuşlar bile ondan korkmaz. Çobanaldatanın diğer kuşlardan tek üstün yanı güçlü kanatlarıdır. Geceleri onu rüzgâra karşı uçarken görenler ve tiz ötüşünü duyanlar onu atmacaya benzetirler. Fakat o, atmacanın ne kardeşi ne de akrabasıdır. Aksine çobanaldatan, o güzel yalıçapkını ve kolibrinin ağabeyidir. Kolibri çiçeklerin balını, yalıçapkını balık yerken, çobanaldatan böcek yakalayıp yer.

Çobanaldatanın Japonca adı, 「夜」 Gece ve 「鷹」 Atmaca ideogramlarının birleşiminden oluşur. Atmaca, çobanaldatanın adında kendi adının geçmesinden hiç hoşlanmaz ve ondan nefret eder. Çobanaldatanı her gördüğünde, ondan adını değiştirmesini ister. Dahası bir akşam çobanaldatanın evine giderek onu tehdit eder:

Hey! Orada mısın? Hâlâ adını değiştirmedin mi sen? Amma da utanmazmışsın! Seninle ben farklı karakterlere sahibiyiz. Mesela ben, mavi gökyüzünde uzaklara, çok uzaklara uçabilirim. Sen ise hava bulutlu ya da gece olmadıkça dışarı çıkamazsın bile. Hem

¹⁶² Kenji Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū 5* (Japan: Chikumashobo, 2003), 83.

¹⁶³ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū 5*, 83.

*sonra benim gagama ve pençelerime bir bak! Bir de kendininkiyle karşılaştı öyle bak!*¹⁶⁴

Çobanaldatan buna karşılık şu cevabı verir: “Sayın atmaca, bu mümkün değil. Ben bu adı keyfi olarak vermedim kendime. Tanrı tarafından bana bağışlandı.”¹⁶⁵ Çobanaldatan adını değiştirmektense ölmeyi tercih ettiğini söyler. Atmaca ise bunu yapmazsa onu öldüreceğini söyleyerek iyice düşünmesini ister ve uçar gider. Çobanaldatan gözlerini kapatır ve düşünür:

*Herkes neden benden bu kadar çok nefret ediyor acaba? Yüzüm benekli, ağzım yırtılmış gibi olduğundan mı? Öyle olsa bile ben şimdiye kadar yanlış hiçbir şey yapmadım. Yavru kuş yuvasından düştüğünde, onu kurtarıp yuvasına geri götürdüm. Ailesi, yavrularını bir hırsızdan geri alır gibi sertçe çekip aldılar benden. Sonra da bana güldüler.*¹⁶⁶

Bunların üstüne adını değiştirmesi için baskı gören çobanaldatan çok üzgündür. Çobanaldatan o gece yuvasından çıkar ve uçan böcekleri yakalayıp yemeye başlar. Bir böceği yuttuğu sırada, sert kanatlı bir böcek boğazını tırmalar. Onu güçlükle yutan çobanaldatan yüksek sesle ağlamaya başlar ve şöyle düşünür:

*Ah, her akşam bir sürü böcek öldürüyorum. Bu sefer de atmaca beni öldürecek. Bu ne kadar acıymış. Ah, çok acı çok! Artık böcek yemeyi bırakıp, açlıktan öleceğim. Ama ondan önce kesin, atmaca beni öldürecek. Hayır, en iyisi uzaklara, çok uzaklara gitmek.*¹⁶⁷

Çobanaldatan yalıçapkınının evine gider, ona uzaklara gideceği için veda etmeye geldiğini söyler. Yalıçapkını, o giderse yalnız kalacağını söyleyerek ondan gitmemesini ister. Çobanaldatan buna karşılık olarak: “Bunun için üzgünüm. Artık başka bir şey söyleme bana lütfen. Ayrıca sen de, gerçekten ihtiyacın olduğu zamanlar hariç, sırf eğlence olsun diye balık avlama olur mu? Elveda.”¹⁶⁸ der ve uçar gider.

Çobanaldatan ağlayarak yuvasına döner. Sabah olmak üzeredir. Yuvasını güzelce temizler, tüylerini düzeltir ve yuvasından çıkar. Sis dağılmış, güneş doğudan yükselmeye başlamıştır. Çobanaldatan gözünün ışıktan kamaşmasına aldırmadan, bir ok gibi o yöne doğru uçar ve Güneş’e seslenir: “Güneş, Güneş! Lütfen beni yanına al.

¹⁶⁴ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 5, 84.

¹⁶⁵ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 5, 84.

¹⁶⁶ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 5, 85-86.

¹⁶⁷ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 5, 87.

¹⁶⁸ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 5, 87.

Yanıp ölsem de umurumda değil. Benimki gibi çirkin bir vücut bile yanarken küçük bir ışık yayacaktır. Lütfen beni yanına al.”¹⁶⁹ Ne kadar uçarsa uçsun, güneşe biraz bile yaklaşamaz. Aksine gittikçe küçülen ve uzaklaşan güneş şöyle der: “Sen çobanaldatanın değil mi? Görüyorum ki çok acı çekiyorsun. Gökyüzünde uçmaya devam et ve dileğini yıldızlara ilet. Çünkü sen bir gece kuşusun.”¹⁷⁰ Hayal kırıklığına uğrayan çobanaldatan uçmaya devam eder. Güneşin söylediği gibi kuzey, güney, doğu ve batı’daki takım yıldızlarına hep aynı şekilde yalvarır: “Ey yıldız! Lütfen beni yanına al. Yanıp ölsem de umurumda değil!”. Fakat hiçbiri çobanaldatanı ciddiye almaz, hatta onunla alay ederler.

Çobanaldatan uğradığı düş kırıklığıyla döne döne düşmeye başlar ama toparlanarak tekrar gökyüzüne döner. Bütün gücü tükense de gökyüzünde yükselmeye devam eder. Çobanaldatan yıldızlara biraz bile yaklaşamaz. Tamamen uyuşmuş kanatları ve yaşlarla dolu gözleriyle gökyüzüne bakar. Çobanaldatan artık düşüyor mu, yükseliyor mu, ters mi ya da düz mü gidiyor anlayamaz. Artık sonu gelmiştir. Fakat huzurludur ve kana bulanmış büyük gagasıyla sanki gülümsüyor gibidir. Gözlerini açar ve vücudunun güzel, mavi bir ışık yayarak parladığını görür. Çobanaldatan yanmaya devam eder. Sonsuza dek yanar. Şimdi bile hâlâ yanar durur.

Bu öykü Japonya’da ilkokul ders kitaplarında yer almakla birlikte, Miyazawa Kenji’nin en çok bilinen eserlerinden biridir. Yalnızca çocuklar tarafından değil, birçok yetişkin tarafından da okunmaktadır.¹⁷¹

Miyazawa bu öyküsünde, karakter olarak kuşları ve böcekleri kullanır. Zorbalık, acımasızlık, fedakârlık, hayvanlar arasındaki besin zinciri öykünün temaları arasındadır. Olay örgüsü çobanaldatanın atmaca tarafından öldürülmekle tehdit edilmesiyle başlar. Bu olaydan sonra, böcek yakalayıp yemek için dışarı çıkan çobanaldatan, sert kanatlı bir böceği yediği sırada böceğin boğazını tırmalamasıyla döngünün farkına varır. Güçlü olanın zayıf olanı avladığı gerçeğiyle göz yaşlarına boğulan çobanaldatan bu döngüden kaçmak ister. Şiddeti reddeder, arınır, şeffaf bir varlık olamayacağını farkındalığı ve acısı ile kurtulma arzusunun birleştiği ıstırapı

¹⁶⁹ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 5, 88.

¹⁷⁰ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 5, 88.

¹⁷¹ Tamori, “Miyazawa Kenji”, 15.

yaşar.¹⁷² Önce kendini açlıktan öldürmeyi plânlar fakat bunu yapmadan atmamacanın onu öldüreceğini düşünür. Ancak uzaklara, çok uzaklara giderse bu durumdan kurtulabileceğine karar verir. Öykünün sonunda vücudunun yanarken yaydığı ışıkla, dünyayı aydınlatmaya karar veren Yodaka, ilk olarak canlıları incitmeme kavramının bilincine varır.¹⁷³ Ve sonunda bu döngüden çıkmayı başarır. Gökyüzündeki yıldızlara olabildiğince yaklaşarak kurtuluşu orada arar, kurtulmayı arzu eder.¹⁷⁴ Böylece ne kendisinin ne de başkasının hayatını feda etmek zorunda kalacaktır.¹⁷⁵ Miyazawa'nın eserlerinde, herkesin mutlu olduğu ideal bir dünyayı göstermek için kendini feda etme davranışını sıklıkla kullandığı görülür.¹⁷⁶

Çobanalardan vedalaşmak için yalıçapkının yanına gittiğinde, ona gereğinden fazla balık avlamamasını öğütler. Yalıçapkının hayatta kalabilmesi için avlanmak zorunda olmasını anlayışla karşılar fakat bunu eğlenceye dönüştürmeden, yalnızca gerçekten ihtiyacı olduğunda yapmasını ister. Bu bağlamda öyküde, bir canlının başka bir canlının hayatını almak zorunda olmasının kaçınılmaz olduğu vurgulanır.¹⁷⁷

Miyazawa'nın öykülerinde, hayvanlarla empati kurma ve onlara karşı merhametli olma duyguları sıkça görülür. Bu öyküsünde, sadece insanların dünyasında değil hayvanların arasında da yaşanan zorbalığa karşı tepkisini gösterir. Aynı zamanda, besin zincirinden kaynaklı olarak hayvanların öldürülmesine karşı olmadığı anlaşılır. Bu düşünce, hayvanlara duydukları merhametten dolayı vejetaryen olan kişilerin düşünceleriyle benzerlik gösterir. Sonuç olarak öykü bizleri, yaşamımızın bizim için bir başka canlının hayatını feda etmesi üzerine kurulu olduğu gerçeğiyle yüz yüze getirir.¹⁷⁸

3.3. “Frandon Tarım Okulundaki Domuz” 「フランドン農学校の豚」¹⁷⁹ Öyküsünün İncelenmesi

Öykünün ana karakteri, hayvancılık okulu tarafından yetiştirilen bir domuzdur. Bu domuz, insanların dilini anlayıp, konuşabilmektedir. Bir gün, kimya bölümünden bir

¹⁷² Tsuji Yoshihiro, “Hikaku, Aruiha Baikai naki Tashasei he -Bōryoku no Higan o Meguru, Miyazawa Kenji no (dōbutsu) ron to ‘Kawatoranku’, 韓江(Han Kang) ‘Saishoku shugisha’ ”-, *Aoyama Gakuin Women's Junior College Sōgō Bunka Kenkyūjo Nenpō*, 25 (2017): 62.

¹⁷³ George, “Miyazawa Kenji no Sakuhin”, 80.

¹⁷⁴ Okaya, “Miyazawa Kenji-Ron”, 188.

¹⁷⁵ Tsuruta, *Bijitarian Miyazawa Kenji*, 33.

¹⁷⁶ Huang Ying, “Yodaka no Shi to Shura Ishiki”, *Comparatio*, 12 (2008): 34.

¹⁷⁷ Okaya, “Miyazawa Kenji-Ron”, 186.

¹⁷⁸ Okaya, “Miyazawa Kenji-Ron”, 189.

¹⁷⁹ Kenji Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 7 (Japan: Chikumashobo, 2004), 133.

öğrenci domuzun yanına gelir ve onun gövdesini inceleyerek şunları söyler: “Domuzlar ne kadar garipler. Yiyip içtikleri su ve samanı, mükemmel bir yağa ve ete dönüştürebiliyorlar. Bir domuzun gövdesi canlı bir katalizöre benziyor. Tıpkı bir gümüş gibi!”¹⁸⁰ Domuz, kendi isminin gümüş ile kıyaslanmasından ve onunla ilgilenilmesinden çok hoşlanır. Kendini “birinci sınıf bir beyefendi” gibi hisseder. Fakat bu mutluluk çok uzun sürmeyecektir. Birkaç gün sonra domuz, yemeğinin içine karışmış, üzerinde deve işareti olan bir diş fırçası görür.

*Domuzun gerçekten ödü koptu. Fırçanın kıllarını görünce, kendi vücut kılları rüzgâra kapılan otlar gibi savrulmaya başladı. Domuz uzun bir süre tuhaf bir yüzle bakakaldı. Sonunda başı dönmeye başladı ve kendini çok ama çok kötü hissetti. Başını karşısında duran samanlara gömdü ve uykuya daldı.*¹⁸¹

Akşama doğru domuz uyanır. Kendini biraz daha iyi hisseder.

Kendini iyi hissediyor desek de söz konusu bir domuzun hisleri olduğundan, bir elma gibi kütür kütür olduğu ya da mavi bir gökyüzü gibi parladığı anlamına gelmez. Bu, gri bir ruh hali. Griye göre biraz soğuk ve şeffaf bir his. Bu arada, bir domuzun içinden geçenleri gerçekten anlayabilmek için, bir domuz olup olanlara onun gözünden bakmaktan başka yol yoktur.

*Aslında, hayal etmesi en zor olan şey, domuzun bir sopa ile dürtüldüğünde nasıl hissettiğidir. Bir düşünelim. Japonca mı, İtalyanca mı, Almanca mı yoksa İngilizce mi? Bunu nasıl ifade edebiliriz? Çığlık sesinden başka bir şey düşünemiyorum.*¹⁸²

Sonraki günler domuz, okuldan bir öğretmenin gözetimi altında yer, içer, uyur ve hızla şişmanlar. Öğretmen her gün domuzun yanına gelir, kilosunu ölçer ve onu daha da şişmanlatmak için neler yapılabileceği hakkında konuşur durur: “Pencereleri güzelce kapatıp, odanın içini iyice karartalım. Yoksa iyi yağlanmaz. Ayrıca yavaş yavaş şişmanlatma çalışmalarına başlayalım. Her gün biraz keten tohumu verelim.”¹⁸³ Bunu duyan domuz, tıpkı fırçanın kıllarını gördüğü zamanki gibi kötü hisseder. En sevdiği yiyecekler bile boğazından geçmez ve şöyle düşünür: “Bana yiyecek veriyorlar ama bazen kuzey kutbundaki gökyüzüne benzeyen gözlerini vücuduma dikip bakıyorlar.

¹⁸⁰ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 7, 133.

¹⁸¹ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 7, 134-135.

¹⁸² Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 7, 135.

¹⁸³ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 7, 135.

Hakkımda o korkunç ve katı kalpleriyle bir şeyler düşünüyorlar. Bundan çok korkuyorum, ah çok korkuyorum. ”¹⁸⁴

Bu sırada, domuzun öldürülmesine tam bir ay kala, ülkenin kralı tarafından bir ferman çıkarılır. Bu ferman, bir çiftlik hayvanını öldürmeden önce, o hayvandan imzalı “Ölüm Kabul Belgesi” alınmasını zorunlu kılar. Fakat durum böyle olunca, hayvanların sahipleri bu belgeyi hayvanlara zorla imzalatmaya çalışırlar. İnekler, atlar ve diğer hayvanlar ağlaya ağlaya kabul belgesini imzalamak zorunda kalırlar.

Bir gün okul müdürü elinde büyük sarı bir kâğıtla domuzun yanına gelir. Domuz müdürü sessizce selamlar. Müdür, tıpkı daha önce gelen öğretmen gibi domuzun vücuduna dik dik bakar ve domuz bundan çok korkar. Bir süre havadan sudan konuşurlar fakat müdür bir türlü konuyu açamaz ve geri döner. Birkaç ziyaretten sonra, müdür sonunda konuyu açar:

Sana danışmak istediğim bir şey var. Okulumuzda bugüne kadar sana baktık, seni besledik. Büyük bir mesele değil elbette ama okul olarak elimizden geldiğince seninle ilgilendik. Senin de orada burada pek çok arkadaşın vardır. Bunu söylemem biraz tuhaf kaçabilir ama senin de bildiğin gibi dışarıda burası kadar iyi bir yer yok. ¹⁸⁵

Domuz bu sözlere cevap vermek ister ama bir türlü sesi çıkmamaktadır. Müdür devam eder: “Danışmak istediğim şey buydu. Eğer sen de bunlar için çok az bile olsa minnettarlık duyuyorsan, senden küçük bir isteğim olacak, umarım kabul edersin.”¹⁸⁶ Müdür sonunda kâğıdı çıkarır ve domuzdan bunu imzalamasını ister. Domuz kâğıdı okur ve büyük bir korkuya kapılır ve imzalamak istemediğini söyler. Müdür bu duruma çok kızar: “Demek hayır diyorsun. O zaman yapacak bir şey yok. Ne kadar da nankörmüşsün! Kediler köpekler bile senden iyidir.”¹⁸⁷ deyip gider. Domuz o kadar üzülür ki uzun bir süre ağlar. Sonraki günlerde pek uyuyamaz, iştahı kesilir ve gündün güne zayıflar. Onun bu halini gören öğretmen endişelenir. Domuz, her gün yürüyüş yapmaya ve lahana yemeye zorlanır. O ise yemeyi reddederek zayıflamaya devam eder. Okul müdürü de bu duruma endişelenir ve aceleyle domuzdan imzayı almaya çalışır.

¹⁸⁴ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 7, 135-136.

¹⁸⁵ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 7, 140-141.

¹⁸⁶ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 7, 141.

¹⁸⁷ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 7, 142.

Domuz yine itiraz etmeye çalışır fakat müdür bu kez çok kızgın görünür. Ondan korkan domuz, belgeyi imzalamaya razı olur.

Sonrasında domuzu tekrar şişmanlatmak için onu zorla beslemeye karar verirler. Domuzu bağlayıp, boğazına bir boru sokarlar. Domuz bu işlem sırasında kendini o kadar kötü hisseder ki, işlem bittiğinde gün boyu durmadan ağlar. Bu acımasız işlem tam yedi gün sürer. Domuzun kilosu tekrar ölçülür ve artık hazır olduğuna karar verilir. Kırbacıyla yürümeye zorlanan domuz, o kadar ağırlaşmıştır ki yürürken acı çeker. Onu bir fırçayla yıkamaya başlarlar. Domuz fırçaya göz ucuyla bakar, fırçanın domuz kılından yapılmış olduğunu görür ve büyük bir çılgılık atar.

Kesim için tüm hazırlıklar yapılmıştır. Okuldan öğrenciler de toplanıp, domuzun kesilmesini izlemeye gelirler. Kesim alanına giderken, domuz hiç itiraz etmeden yürür. Dışarı çıktığında hava açıktır ve güneşten gözleri kamaşır. Hareket etmeden olacağını bekler. Asistan, büyük bir bıçakla domuzun boğazını keser. Kısa bir açıklamayla öykü sona erer: “Bu çok acıklı bir hikâye. Sonrasında olanları boş verelim. Sonuç olarak, hemen sonrasında domuzun gövdesini sekiz parçaya bölüp, ahırın arkasına öylece yığıldılar. Gece boyunca karın içinde beklettiler.”¹⁸⁸

Miyazawa Kenji bu öyküsünde, insan gibi konuşabilen, düşünebilen bir domuz tasvir eder. Domuzun yaşadığı ahır öyküde kullanılan tek mekândır. Okulun müdürü, öğretmen ve öğrencileri öykünün karakterlerini oluşturur. Domuz, üzerinde deve işareti olan bir diş fırçası görür ve çok korkar. Bu korkuyla başlayan olay örgüsü, domuzun kesileceği güne kadar hissettiği endişe ve üzüntü ile devam eder. Bu öyküde de “yenen” ve “yenilen” tarafın bakış açılarını görmekle birlikte, besin döngüsü tema olarak kullanılmıştır. Öykünün zamanı net değildir. Fakat, birkaç haftalık zaman diliminde gerçekleştiği tahmin edilebilir.

Domuz öykünün başında insanların onunla ilgilenmesinden hoşlanır görünür. Hatta kendini “birinci sınıf bir beyefendi” gibi hissettiğini söyler. Onu kesmek için besledikleri gerçeğinin farkında değildir. Fakat insanlar açısından, domuzun konuşabiliyor olması fark etmeksizin, o insanlardan aşağıdadır.¹⁸⁹ Domuz ilk şokunu üzerinde deve işareti olan diş fırçasını gördüğünde yaşar. Bu olay, onun korkularının ve

¹⁸⁸ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 7, 152.

¹⁸⁹ Kazuhiro Hatano, “Miyazawa Kenji to ‘Ku no Sekai’ ‘Furandon Nōgakkō no Buta’ wo Megutte”, *Kaiho Daikenkyū Hōkoku Hōbungaku-kei*, 56 (2012): 36.

acılarının başlangıcıdır. Zamanla onunla ilgilenmeye gelenlerin konuşmalarını duydukça daha çok endişelenmeye başlar. Vücuduna dik dik bakmalarından çok korkar ve olacakların farkına varır.

Miyazawa'nın Büyük Vejetaryen Kongresi adlı öyküsünde, hayvanların makine gibi olduklarını ve ölmekten korkmadıklarını savunan bir grubun, hayvanlar üzerinde yapılan acımasız uygulamalardan bahsettikleri bir bölüm bulunmaktadır. Miyazawa bu öyküsünde âdeta bu görüşe bir karşılık olarak, konuşabilen, düşünebilen, bilinci olan bir hayvan karakterini karşımıza çıkarır. Domuz, insanlar ile aynı dili konuşmasaydı, bilinci olan bir canlının hayatını gasp etmenin vermiş olduğu suçluluk duygusu hissedilmeden konu kapanacaktı.¹⁹⁰ Fakat bu öyküde domuz karakteri, insanlarla aynı duygulara sahiptir ve ölmeyi reddeder. Öykünün başında kendini bir “beyefendi” gibi hisseden domuz, “Ölüm Kabul Belgesi”ni imzalamak istemediğinde ise nankörlükle suçlanır. Okul müdürü, domuza bakıp ilgilendikleri için, buna karşılık olarak domuzun itiraz etmeden ölmeyi kabul etmesini ister. Oysa insanların kolay olarak düşündüğü bu bencilce istek, domuzun hayatının en önemli anıdır.¹⁹¹ Bir ölüm kalım meselesidir. Domuz bir süre dirense de son seferinde okul müdüründen çok korkar ve belgeyi imzalamaya razı olur.

Öleceğini anladığında yemeden içmeden kesilip zayıflayan domuzu, bir boru vasıtasıyla zorla beslerler. Domuz bir makineye dönüştürülür ancak etrafında neler olup bittiğinin ve kaderinin tamamen farkındadır.¹⁹² O kadar acı çeker ki işlem bittikten sonra gün boyu ağlar. Miyazawa, domuzun hislerini anlayabilmemiz için bir domuz olup olanlara o şekilde bakmaktan başka yol olmadığını söyler. Bir domuzun sopa ile dürtüldüğünde nasıl hissettiğini ise hiçbir dilde ifade edemeyeceğini belirtir.

Miyazawa bu öyküde ağırlıklı olarak, “öldüren taraf” yerine “öldürülen taraf”ın bakış açısını kullanarak, aslında açıkça insanların içinde taşıdığı kirli diye tanımlanabilecek insan profilini gösterir.¹⁹³ İnsanlar, hayvanları doğal ortamlarından kopararak onların etinden, sütünden, yumurtasından, derisinden, yününden ve kas gücünden faydalanır. Öyküdeki domuz, başka bir türdeşinin kılından yapılmış bir fırçayla yıkandığını

¹⁹⁰ Oshino Takeshi, “Shi wo Meguru Gensetsu –Furandon Nōgakkō no Buta wo Yomu”, *Nihon Bungaku Kyokai-hen*, 43 (1994): 31.

¹⁹¹ Okaya, “Miyazawa Kenji-Ron”, 194.

¹⁹² Bektas, “Miyazawa Kenji, ‘The Great Vegetarian Congress’”, 55.

¹⁹³ Okaya, “Miyazawa Kenji-Ron”, 195.

gördüğünde dehşete düşer, onu zorla beslemeye çalıştıklarında acı çeker. Miyazawa bu öyküyle, “faydalanılan” konumundaki bu domuzu bir insan gibi konuşurarak, duygularını ve korkularını birinci ağızdan aktararak onunla empati kurmamızı ister ve hikayesini gerçekçi bir şekilde domuzun kaçınılmaz ölümüyle sonuçlandırır.

Miyazawa Kenji, vejetaryen olma kararıyla ilgili, yakın arkadaşına yazdığı mektubun bir bölümünde şöyle yazar:

*Mezbahanın kırmızıya boyanmış zemininin üzerine domuz sürüklendi, tüm vücudu kan içindeydi. Bu kan, devrilen domuzun gözbebeklerine kıpkırmızı yansıdı. Aniden ölüm geldi. Domuz, karanlık ve uyuşuk bir hafiflik hissetti. Sonunda, içler acısı hayvanın hayatını aldı. Bunu yiyen insanlar ne kadar mutlu olmalı.*¹⁹⁴

Öyküde geçen cümlelerle benzerlik gösteren bu sözlerden, Miyazawa'nın daha önce buna benzer bir olaya şahitlik etmiş olduğu tahmin edilebilir. Diğer yandan Miyazawa, eserlerinde “ölüm” temasını sıklıkla kullanır. “Çobanaldatan Yıldızı” öyküsünde çobanaldatan öykünün sonunda ölür fakat yüzünde bir gülümseme vardır. “Dağ Adamı'nın Nisan Ayı” öyküsünde dağ adamı bir başkasının hayatının kurtulması için ölümü kabullenir. Fakat bu öyküde domuzun ölüm karşısında hissettikleri diğer öykülerinden biraz farklıdır. Domuz, öleceğini anladığı andan itibaren kesileceği güne kadar ölümden korkar ve bunu istemez. Dahası bu öyküde domuz basit bir şekilde ölmez ve sonrasında bir “ürün” olarak kullanılır.¹⁹⁵ Öykünün sonunda ise anlatıcı olarak Miyazawa'nın hüznü görülebilir. Bu acıklı hikâyeye devam etmek istemediğini belirtir.

3.4. “Nisan Ayında Bir Dağ Adamı” 「山男の四月」¹⁹⁶ Öyküsünün İncelenmesi

Bir gün bir dağ adamı ormana ava gider. Aslında o gün tavşan avlamak niyetindedir ama yalnızca bakır sülün¹⁹⁷ yakalayabilir. Dağ adamı avladığı kuşları elinde sallayarak, kıpkırmızı yüzü ve koca ağızıyla sırtarak ormandan çıkar. Kurumuş otların üzerine avlarını öylece fırlatır, kendi de oracığa uzanır ve düşünür: “Şeker ne kadar da lezzetli bir şey. Tanrı'nın bir sürü şekeri var ama bana hiç vermiyor.” , “Bulutlar, rüzgârın yönüne göre bir oraya bir buraya gidip, bazen kaybolup sonra tekrar ortaya çıkıyorlar.”

¹⁹⁴ Itaya, *Sugao no Miyazawa Kenji*, 54.

¹⁹⁵ Takeshi, “Shi wo Meguru”, 31.

¹⁹⁶ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 8, 72.

¹⁹⁷ Japonya'ya özgü bir kuştur.

¹⁹⁸ Dağ adamı kendi kendine böyle şeyler düşünürken birden ayaklarının ve başının hafiflediğini hissederek. Tuhaf bir hisse kapılır. Havanın içinde süzülüyor gibidir. Sonrasında her nasıl olduysa kendini oduncu kılığına girmiş hâlde bulur. Bir de bakar ki kasabanın girişine gelmiş. Dağ adamı kendini hâlâ tuhaf hissederek ama yavaş yavaş kasabanın içine doğru yürümeye çalışır.

Dağ adamı, hemen girişte bulunan balıkçının önünde durur, tezgâhtaki balık ve ahtapotları izler. Ne kadar lezzetli göründüklerini düşünür. O sırada, sırtında kocaman bir çantayla, kirli kıyafetli Çinli bir adam, dağ adamının omzuna vurur ve ona “Rokushingan” adında bir uzun ömür ilacı satmaya çalışır. Dağ adamı biraz tedirgin olur. Çinli, çantasından ilaçların olduğu iki küçük cam kutu çıkarır ve birini dağ adamına uzatarak bozuk bir Japoncayla: “Sen, bu ilaç, içmek? Zehirli değil. Asla zehir yok. İçmek? Önce ben içeceğim. Telaşa gerek yok. Ben bira içerim, çay içerim. Zehir içmem. Bu uzun ömür ilacı. Sen, içmek?”¹⁹⁹ der ve elindeki ilacı içer. Dağ adamı ilacı içsem mi içmesem mi diye düşünürken, birden kendini kasabada değil, masmavi bir gökyüzünü andıran büyük bir tarlanın ortasında bulur. Bu sırada Çinli adam ısrara devam etmektedir. Dağ adamı, bir an önce içeyim de şu garip adamdan kurtulayım diye düşünerek ilacı yutuverir. İlaç içer içmez garip bir şekilde vücudu küçülmeye başlar. Sonunda kendini bir ilaç kutusuna dönüşmüş olarak bulur. “Kandırıldım! Kahretsin kandırıldım! Adamın sivri tırnaklarını görünce bir tuhafılık olduğunu anlamıştım. Kahretsin, tamamen kandırıldım!”²⁰⁰ Dağ adamı pişmanlıkla olanları düşünürken, Çinli adam çok mutludur. İlaç kutusuna dönüşen dağ adamını çantasının içine atar.

Dağ adamı kendini sakinleştirmeye çalışır. Çinli, çantasının fermuarını kapatınca her yer kararır. Dağ adamı bir süre sonra yanında kendi gibi kandırılmış birinin daha olduğunu görür ve onunla konuşmaya başlar. Çinli adam konuşmalarından rahatsız olur ve onlara sessiz olmalarını söyler. Dağ adamı buna çok kızar: “Ne? Ne dedin sen? Seni hırsız! Kasabaya girer girmez senin dolandırıcı olduğunu haykıracağım. Hadi bakalım!”²⁰¹ der. Çinli adam bir süre sessiz kalır, sonra acıklı bir sesle: “Bu çok acımasız. Para kazanamam. Karnımı doyuramam. Öbür dünyaya göçeceğim. Bu, çok

¹⁹⁸ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 8, 73.

¹⁹⁹ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 8, 75.

²⁰⁰ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 8, 76.

²⁰¹ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 8, 77.

acımasız.”²⁰² diye cevap verir. Bu sözler karşısında Çinli adam için üzülen dağ adamı, eğer bu yaptığıyla karnını doyurabilecekse ona izin vermeye karar verir ve şöyle der: “Çinli Bey, tamam sorun değil. Bu kadar ağlamana gerek yok. Kasabaya girdiğimizde ses çıkarmayacağım. İçin rahat olsun.”²⁰³ Çinli adam bu sözler karşısında rahatlar ve kasabaya doğru yürümeye başlar. Dağ adamı yanındakiyle konuşmasına devam eder. Diğer yakalanan adam da bir Çinlidir ve ikisinden başka bir sürü kişinin daha olduğunu söyler. Bunu duyan dağ adamı, onu kandıran Çinli adamın kötü biri olduğuna karar verir ve yanındaki adama eski insan hallerine dönüp dönemeyeceklerini sorar. Bunun mümkün olduğunu söyleyen Çinli şöyle devam eder: “İlaç henüz senin kemiklerine kadar işlemediği için eski haline dönebilirsin. Hemen yanında siyah renkli bir ilaç kutusu var. Onun içindeki ilacı iç.”²⁰⁴ Dağ adamı, diğerlerini de kurtarmak ister. Eski haline döner dönmez onları kurtarmak için geri döneceğine dair söz verir. Bu sırada Çinli adam kasabaya girmiştir ve dağ adamını kandırdığı aynı yöntemle ilaç satmaya çalışır. Dağ adamı “İşte yine başladı” diye düşünür ve aceleyle yanındaki ilacı içer. İlaç işe yarar ve dağ adamı insan haline dönerek kaçmaya başlar.

O sırada bir başkasını kandırmaya çalışan Çinli adam, dağ adamını görür ve elindeki ilaçları karıştırarak yanlış ilacı içer. Çinli'nin başı uzamaya başlar, vücudu iki katına çıkar. Bağırarak dağ adamını kovalamaya başlar. Dağ adamı var gücüyle kaçmaya çalışır fakat ne kadar kaçmaya çalışsa da her an yakalanacak gibidir. Çinli adam sonunda onu yakalamayı başarmıştır ki dağ adamı “Kurtarın beni” diye çığlık atarak gözlerini açar. Her şey bir rüyadır. Bulutlar dağılmış, gökyüzü açılmıştır. Dağ adamı bir süre kendine gelemez. Az önce avladığı kuşların parlayan kanatlarına dalgın dalgın bakar. Sonra esneyerek şöyle der: “Oh be, rüyaymış. Çinli de ilaç da kimin umurunda!”²⁰⁵

Nisan Ayında Bir Dağ Adamı adlı bu öykü, Miyazawa Kenji'nin 1924 yılında yayımlanan “Ihatov Öyküleri Siparişi Bol Restoran” 「イーハトヴ童話 注文の多い料理店」 adlı öykü kitabının içinde yer alan öykülerinden biridir. Miyazawa'nın ilk başta kitabın adını “Ihatov Öyküleri Nisan Ayında Bir Dağ Adamı” 「イーハトヴ童話

²⁰² Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 8, 77.

²⁰³ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 8, 78.

²⁰⁴ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 8, 80.

²⁰⁵ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 8, 82.

山男の四月」 olarak planlandığı bilinir.²⁰⁶ Fakat daha sonra “Ihatov Öyküleri Siparişi Bol Restoran” olarak karar kılmıştır. Dolayısıyla Miyazawa için bu öykünün, kitabının adı olmasını isteyecek kadar özel bir yeri olduğu çıkarımında bulunmak yanlış olmaz.

Başkarakter dağ adamının dış görünüşüne baktığımızda, kırmızı yüzü ve büyük ağız dikkat çeker. Avcılığı ise zevk için yaptığı tahmin edilebilir. Öykü, dağ adamının o gün tavşan avlamak için ormana gittiği fakat yalnızca kuş yakalayabildiği sözleriyle başlar. Fakat dağ adamı bu duruma ne üzülmiş ne de kızmıştır. Aksine, rahat bir tavırla, gülererek ormandan çıkar. Avladığı kuşları otların üzerine fırlatır, yere uzanır. Bulutların hareketlerini, Tanrı'nın neden ona şeker vermediğini düşünür. Dağ adamı aslında, açıkça kendinin bile farkına varamadığı bir memnuniyetsizlik hisseder.²⁰⁷ Kendi kendine düşünürken uykuya dalan dağ adamı, rüyasında oduncu kılığında kasabaya varır. Bir balıkçının önünde balıkları, ahtapotları izleyerek ne kadar lezzetli olduklarını düşünür. Sonrasında Çinli bir adam tarafından kandırılır ve bir ilaç kutusuna dönüştürülür. Başlangıçta “yiyen” tarafta iken “yenilen” durumuna düşer. Önce kandırıldığı için kızgındır fakat Çinli adamın geçinebilmek için bu yola başvurduğunu öğrendiğinde ona acır. Hatta kendini onun için feda etmeyi düşünür. Dağ adamı, öykünün başında biraz kaba saba bir izlenim bıraksa da, bu davranışından aslında onun merhametli biri olduğunu görebiliriz. Fakat daha sonra Çinli'nin kötü biri olduğu sonucuna vararak kaçmaya karar verir. Sonuç olarak olanların hepsi bir rüyadır. Kendinin de bir gün av konumuna düşebileceğini hiç düşünmemiş olan dağ adamı, “yenilen” tarafta olmanın nasıl bir duygu olduğunu tatmıştır. Fakat rüya olduğunu anladığında “Çinli de ilaç da kimin umurunda” der ve eski hayatına döner. Öykü bu şekilde, dolaylı yoldan besin döngüsünün anlatıldığı bir olay örgüsüne sahiptir. Miyazawa, bu öyküsünde yiyen-yenilen ilişkisine dikkat çeker. Olaylar, orman ve şehir merkezi olmak üzere iki mekânda, birkaç saat içinde gerçekleşir.

Çinli adam karakterinin görünüşüyle ilgili ise yalnızca kıyafetlerinin pis olduğu ve büyük bir çantası olduğu bilgisi verilir. Bozuk bir Japoncayla konuşan Çinli, geçimini sağlayabilmek için insanlara tuzak kurarak bir nevi dolandırıcılık yapar. Fakat bunu zevk için yapmadığını, yalnızca karnını doyurabilmek için yaptığını üzgün bir sesle

²⁰⁶ Fujī Yoshihiro, “Miyazawa Kenji no ‘Chūmon no Ōi Ryōriten’ to ‘Yama Otoko no Yon Gatsu’ no Sōho-sei”, *Fuji Joshi Daigaku Ningen Seikatsu Gakubu Kiyō*, 53 (2016): 45.

²⁰⁷ Yoshihiro, “Miyazawa Kenji”, 41.

açıklar. Dağ adamı onun bu haline acır ve kendini feda etmeye razı olur. Bu durum, hayvanları yakalamak için tuzak kuran avcılar ile benzerlik taşır. Avcılığı yalnızca zevk için yapanların yanı sıra, geçimini sağlayabilmek için yola başvuran insanlar da vardır. Miyazawa bu konuya diğer öykülerinde de yer verir ve ortada bir mecburiyet varsa avlanmayı kabul eder. Miyazawa'nın "Nametoko Dağı Ayıları" 「なめとこ山の熊」 adlı öyküsü buna iyi bir örnektir.

Yaşamını ayı avlayarak geçiren Kojuro'nun bir ayı tarafından öldürülmesi ile son bulan bu öyküde insan hayvanlarla birlikte yaşayan, onları yiyen ve sonunda hayvan tarafından öldürülen bir ilişki içindedir. Burada vurgulanmak istenen, dağda yaşamını sürdüren Kojuro'nun ayıları avlamasının sebebinin onlardan nefret etmesi değil, yaşamını sürdürebilmek için buna zorunlu olmasıdır. Zaten öyküde ayılar da insanların kendilerini avlamalarını anlayışla karşılıyor gibi gösterilmektedir. Öykünün sonunda bir ayı tarafından öldürülen Kojuro son nefesini verirken çevresinin yemyeşil olduğunu hissederek, ayının "Seni öldürmek istemezdim." diyerek özür dilediğini duyar.²⁰⁸

Miyazawa öykülerinde avlanma temasını sıkça kullanır. Özellikle eğlence amaçlı avlanmaya karşı olduğunu bu öykülerinde görebiliriz.

Bu durum biz insanların büyük çoğunluğu için de aynıdır. Marketten aldığımız ya da restoranlarda tabağımıza gelen eti yerken herhangi bir üzüntü duymayız. Hayvanları kesilirken gördüğümüzde bir nebze acıma duygusu hissederiz fakat sonra tekrar et yemeye devam ederiz. "Yiyen" tarafta olmamız hayat tarzımız haline gelmiştir. Öyküde her iki tarafın da duygularını tecrübe eden dağ adamı, öykünün sonunda birçok insanın yapacağı gibi eski hayatına geri döner.

3.5. "Siparişi Bol Restoran" 「注文の多い料理店」²⁰⁹ Öyküsünün İncelenmesi

İki genç adam, sırtlarında parıldayan silahları, yanlarında kutup ayısını andıran iki büyük köpekle dağın derinliklerinde yürürken aralarında şöyle konuşurlar. Gençlerden biri: "Ne acayip bir dağ bu böyle! Ne bir kuş ne de bir hayvan var. Ne olduğu hiç fark etmez, bir an önce ateş etmek istiyorum. Bam bam!" der. Diğeri: "Geyiğin o sarı karnına birkaç el ateş edebilmek ne zevkli olurdu! Döne döne pat diye yere düşüverirdi."²¹⁰ diye cevap verir. Git gide dağın derinliklerine kadar ilerlerler. Onlara rehberlik eden usta avcının bile kafası karışır ve yolu kaybederek onlardan uzaklaşır.

²⁰⁸ Ali Volkan Erdemir, "Japon Toplumunu ve Doğa", *Doğubatu Düşünce Dergisi*, 60 (2012): 124-125.

²⁰⁹ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 8, 40.

²¹⁰ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 8, 40.

Üstüne üstlük, yol o kadar ürkütücü olmaya başlar ki yanlarındaki kutup ayısına benzeyen o iki köpek bile ağızlarından köpükler saçarak ölüverirler. Gençlerden biri köpeğe bakarak “2400 yen zarardayım” der. Diğeri de üzgün bir yüzle “Benimki 2800 yen” diye cevap verir.

Hem üşüyen hem de acıkan avcılar artık dönmeye karar verir. “Peki o zaman, bugünlük bu kadar yeter. Dönüşte dün kaldığımız handan birkaç av kuşu alıp döneriz. Tavşan da vardı orada hem. Nasıl olsa aynı şey, öyle yapalım. Hadi dönelim artık.”²¹¹ Gençler plânlarını yaparlar fakat bir sorun vardır. Hangi yoldan geri dönecekleri konusunda hiçbir fikirleri yoktur. İyice acıkan ve yürümekten bitkin düşen iki genç, söylene söylene yürümeye devam ederler. O sırada arkalarına dönüp baktıklarında Batı tarzı şık bir ev görürler. Girişinde “Yaban Kedisi Restoranı” yazılı bir tabelası vardır.

Avcılar böyle bir yerde restoran olmasını biraz tuhaf bulurlar ama o kadar acıkmışlardır ki büyük bir sevinçle restorana yönelirler. Girişteki camdan kapının üzerindeki tabelada şu yazar: “Herkes girebilir. Lütfen çekinmeyin.”²¹² İkili zor bir günün ardından nihayet karınlarını doyurabilecekleri için çok mutlu olurlar. Üstelik “Herkes girebilir” yazısından yemeklerin ücretsiz olduğu çıkarımını yapıp kendilerini şanslı hissederler. Kapıyı itip, içeri girdiklerinde karşlarına bir koridor çıkar. Girdikleri kapının arkasında şu yazıyı görürler: “Özellikle şişman ve genç kişileri ağırlamaktan memnuniyet duyarız!”²¹³ Avcılar, iki şartı da yerine getirdikleri için daha da mutlu olurlar. Koridorda ilerlerler ve bu kez karşlarına açık mavi renkli bir kapı çıkar. Üzerinde sarı renkle yazılmış şu yazıyı görürler: “Burası, siparişi bol bir restorandır. Bu konuda anlayışınızı rica ederiz.”²¹⁴ Hemen kapının arkasında ise: “Sizden çok şey istenebilir. Sabrınız ve anlayışınız için teşekkür ederiz.”²¹⁵ yazılıdır. Gençler bu restoranın oldukça popüler olduğunu düşünürler. Bu yazıyı da siparişlerin bolluğuna yorarlar. Bir an önce oturup karınlarını doyurmak için sabırsızlanan ikili burayı da geçtikten sonra bir kapıyla daha karşılaşırlar. “Saygıdeğer müşterilerimiz. Burada saçlarınızı düzeltip, kıyafetinizdeki çamurları temizleyin lütfen.”²¹⁶ Bu restoranın titizliğe önem veren, önemli müşterileri olan bir yer olduğu düşünen avcılar onlardan istenilenleri güzelce

²¹¹ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 8, 41.

²¹² Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 8, 42.

²¹³ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 8, 43.

²¹⁴ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 8, 43.

²¹⁵ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 8, 43.

²¹⁶ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 8, 44.

yaparlar. O sırada nasıl olduysa, fırçayı yerine koyar koymaz fırça birden ortadan kayboluverir ve odanın içinde bir rüzgâr sesi duyulur. Gençler korkuyla birbirlerine sokularak kapıyı açıp, bir sonraki odaya girerler. İkisi de bir an önce sıcak bir şeyler yiyip, kendilerine gelmek isterler. Fakat kapıların ardı arkası kesilmez, avcılardan sırasıyla silahlarını, mermilerini, şapka ve paltolarını, ayakkabılarını da çıkarmaları istenir. Dahası, kravat iğnesi, kol düğmesi, gözlük, cüzdan, kesici aletler ve diğer tüm metal eşyalarını orada bırakmaları yazılıdır. Avcılar, tüm bu istenilenlerden hiç şüphelenmez, her biri için kendilerini rahatlatacak bir bahane bulurlar.

Sonraki kapının önünde cam bir kavanoz vardır. Kapının üzerindeki tabelada, kavanozdaki kremi yüzlerine, ellerine ve ayaklarına sürmeleri gerektiği yazar. İkili kavanozdaki kremi söylendiği gibi güzelce her yerlerine sürerler. Kalan kremi de yüzlerine sürüyormuş gibi yaparak gizlice yerler. Daha sonra aceleyle kapıyı açarlar ve arkasındaki “Kremi iyice sürdünüz mü? Kulaklarınıza da bolca sürün.”²¹⁷ yazısını okurlar. Avcılar, bu restoranın sahibinin detaylara çok önem veren biri olduğunu düşünürler. Uzayıp giden koridorun bir an önce bitmesini isteyen ikili, sonraki kapının üzerinde “Yemeğiniz birazdan hazır. Sizi daha fazla bekletmeyeceğiz. Hemen yiyebilirsiniz. Lütfen şişedeki parfümü başınıza sıkın.”²¹⁸ yazısını görüp, denileni yaparlar. Ancak parfümün kokusu tıpkı bir sirke gibidir. Avcılar yanlışlıkla oldu herhâlde diye düşünüp devam ederler. Sonraki kapıda “Sizden çok fazla şey isteyip rahatsızlık verdik, özür dileriz. Artık bitti. Lütfen kavanozun içindeki tuzu tüm vücudunuza iyice yedirerek sürün.”²¹⁹ yazılıdır.

Bu istekten sonra göz göze gelen avcılar, nihayet bir tuhaflık olduğunu anlar. “Siparişi bol derken, onlar bize sipariş veriyormuş meğer”, “Yani bu restoran, gelenlere yemek sunmuyor, gelenleri yemek yapıyor! Bu... yani... bi... bi... bizi...”²²⁰ Korkudan tir tir titreyen ikili, daha fazla konuşamazlar. Kaçmak isterler fakat kapı bir türlü açılmaz. Arkada bir kapı daha vardır, kapının iki büyük anahtar deliği, gümüş renkli bir çatal-bıçak şeklindedir. Üzerinde: “Her şey için teşekkür ederiz. Çok iyiydiniz. Lütfen içeri

²¹⁷ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 8, 46.

²¹⁸ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 8, 47.

²¹⁹ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 8, 47-48.

²²⁰ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 8, 48.

girin.”²²¹ yazılıdır. Bunun üzerine, delikten iki mavi gözün onlara baktığını görürler. Ağlamaya başlayan avcılar kapının arkasından bazı konuşmalar duyarlar:

Olamaz anladılar. Tuzu da sürmemişler.

Hep patronun yüzünden!

Neyse ne! Nasıl olsa bize zırnık bile koklatmayacaktı.

Orası öyle ama adamların buraya girmesi bizim sorumluluğumuzda.

Hadi çağıralım, hadi. Hey, sevgili müşterilerimiz, hemen buraya gelin. Hoş geldiniz, hoş geldiniz! Bulaşıklar yıkandı, yeşillikler hazırlandı. Tek yapmanız gereken tabağınıza alıp yemek artık. Hemen gelin.”²²²

Avcılar o kadar korkar ki yüzleri tıpkı buruşmuş bir kâğıda döner ve tir tir titreyerek sessizce ağlarlar. İçeridekiler konuşmaya devam eder. İçlerinden biri: “Buyurun, buyurun! Bu kadar ağlarsanız, o kadar zahmetle sürdürdüğünüz krem boşa gidecek. Hadi, buyurun!” der ve diğeri ekler: “Çabuk gelin! Patron çoktan peçetesini taktı. Elinde bıçağı, ağzının suları akarak siz müşterilerimizi bekliyor.”²²³

Gençler ağlamaktan bitap düşerler. O sırada, birden arka taraftan köpek sesleri gelir. O kutup ayısına benzeyen iki köpek, kapıyı kırarak içeri girerler. Anahtar deliğinin arkasındaki gözler yok olur. Köpekler bir süre odanın içinde havlayarak kapıların üzerine atılırlar. Kapılar açılır ve köpekler ortadan kaybolur. Zifiri karanlığın içinden miyavlama sesleri duyulur. Ev duman gibi havaya karışıp yok olur. İki avcı, soğuktan tir tir titreyerek orada öylece kalıverir. Farkına vardıklarında, az önce çıkardıkları tüm eşyalarının oraya buraya saçılmış olduğunu görürler.

Köpekler sonunda geri gelir. Arkasından da yolculuğun başında birlikte yürüdükleri rehberleri döner. Avcılar nihayet rahat bir nefes alır. Rehberin getirdiği yiyecekleri yer, dönüşte av kuşu alır, Tokyo’ya dönerler. “Ancak, az önce buruşmuş kâğıda dönen yüzleri, Tokyo’ya dönseler de sıcak suda yıkansalar da, bir daha asla eski haline dönmez.”²²⁴

Bu öykünün adı, Miyazawa Kenji henüz hayattayken, 1924’te basılan ilk ve tek öykü kitabına adını vermiştir. Aynı zamanda, Japonya’da ilkokul kitabında, Japonca ders

²²¹ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 8, 48-49.

²²² Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 8, 49.

²²³ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 8, 50.

²²⁴ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 8, 50.

materyali olarak uzun yıllar kullanılması sebebiyle bir klasik olduğu söylenebilir.²²⁵ Miyazawa hakkında pek bilgi sahibi olmayan okurlar için dâhi bu öykü özel yere sahiptir.²²⁶

Öykünün kahramanları iki genç adam, o gün hiçbir şey avlayamazlar fakat dönüşte kaldıkları otelden av hayvanı alıp dönmeyi plânlarlar. Henüz öykünün başındaki bu detaydan, avcılığı geçinmek ya da başka zorunluluklar yüzünden değil, zevk için yaptıkları anlaşılır. Bununla birlikte, bir canlının hayatını elinden alma konusunda herhangi bir tereddüt duymadıkları, aksine avlanmayı eğlenceli bulup, keyif aldıkları ateş etmek için sabırsızlandıkları cümlelerden görülebilir.²²⁷ Köpekler öldüğünde yalnızca ettikleri zarardan bahsetmelerinden ise hayvanlara karşı pek merhametli olmadıkları bir kez daha görülebilir. Öykünün mekânı, köpeklerin dayanamayıp ölecekleri, usta bir rehberin bile yolunu kaybedeceği kadar zorlu bir dağ yoludur. Avcılar, bu dağın derinliklerinde karşılarına çıkan “Siparişi Bol Restoran” adlı yerin, bol sipariş alan, ünlü bir yer olduğunu düşünürler. Fakat sonrasında asıl yemeğin kendileri olduklarını, restoranın sahibi için hazırlandıklarını, asıl siparişi kendileri aldıklarını anlarlar. Bu noktada Miyazawa’nın kelime seçimi oldukça ilgi çekicidir. Avcılar restoranın isminin arkasında yatan anlamın ilk başta farkına varmazlar. Sonunda yenileceklerini anlayan ikilinin yüzü buruşmuş kâğıda döner ve ses bile çıkaramadan titreye titreye ağlarlar. Bu yüz, şimdiye kadar hiç yaşamadıkları bir korku ve üzüntüyle karşılaşmış olmaya bağlı, şekli bozulan bir yüzü tanımlıyor olabilir.²²⁸

Avcılar, öykünün başında ölmüş olması gereken köpeklerin geri dönmesiyle kurtulur. Restoranın adının “Yaban Kedisi Restoranı” olması ve karanlığın içinden gelen miyavlama sesleri göz önüne alındığında, iki avcıyı yemeye çalışanın yaban kedisi olduğu sonucuna varılabilir. Sonrasında ikili, rehberin geri dönmesiyle karınlarını doyurur, dönüşte av hayvanı satın alır ve Tokyo’ya dönerler. Böyle bir olay yaşadktan sonra bile, normal hayatlarına geri dönmüş gibi görünürler.

²²⁵ Okubo Masahiro, “Bungaku Kyōzai wo ‘Yomu Koto’ no Shidō ni Okeru”, *Fukuoka Daigaku Jinbun Ronsō*, 1 (2018): 9.

²²⁶ Kenji Suzuki, “Miyazawa Kenji Sakuhin ni Okeru <Kenryoku> no Arika: ‘Yamaotoko no Shigatsu’ ‘Nametokoyama no Kuma’ wo Tegakarini”, *Bunkyō Daigaku Gengo to Bunka*, 31 (2019): 76.

²²⁷ Akiko Suzuki ve Yoshihiro Shoji, “Fantajī Dōwa ni Okeru ‘Gensō Taiken’ no Imi, *Ibaraki Daigaku Kyōiku Gakubu Kiyō*, 65 (2016): 47.

²²⁸ Suzuki ve Shoji, “Fantajī Dōwa ni Okeru”, 50.

Miyazawa bu öyküsünde, güçlü olanın onca imkânına rağmen zayıf olanı sırf zevk için öldürmesini, besin döngüsünün dışındaki avcılığın vahşiliğini anlatır. Bu vahşeti vurgulamak için de restoranın patronu olarak resmettiği yaban kedisini kullanır. Bu kedi, besin döngüsünün içinde olsa dâhi, avcılar ile benzer zevklere sahiptir. Avını yakalamak için türlü oyunlar düzenler ve onları kandırmaya çalışır. Miyazawa okurlarına, ölüm korkusu ile beti benzi atan avcıların, köpeklerin gelişi ve kendilerini kurtarışıyla son bulan ızdırapları sonucunda, avlarıyla empati kuracaklarını bir an için bile olsa düşündürmeyi ister. Ancak tüm bu yaşanan korku dolu anlara rağmen, avcılar kurtulduktan sonra kaldıkları otelden av eti satın alarak Tokyo'ya dönerler. Okur açısından hayal kırıklığı yaratabilecek bu sondan sonra ise Miyazawa, avcılarının aslında unutamayacakları bir ders aldıklarını son cümlesiyle anlatır. Buruş buruş yüzleri onlara, yaşadıkları olayı asla unutturmayacaktır.

3.6. “Örümcek, Sümüklü Böcek ve Rakun” 「蜘蛛となめくじと狸」²²⁹

Öyküsünün İncelenmesi

Örümcek, gümüş renkli sümüklü böcek ve yüzünü hiç yıkamayan rakun, üçü de harika oyunculardı. Yaban kedisinin söylediğine göre, bu üçü gerçekten ciddi bir rekabet içindeydi. Örümceğin elleri ayakları uzun ve kırmızı renkteydi. Sümüklü böcek her zaman gümüş renkli bir plastik ayakkabı giyerdi. Rakun ise spor şapka takardı. Her neyse, bir gün üçü de ölüverdi. Üçünün hayat hikâyesine daha yakından bakalım.

1) Eli Uzun Kırmızı Örümcek

Ormanın girişinde bulunan meşe ağacında bir örümcek yaşıyordu. Günlerden bir gün, karnı o kadar acıkır ki kocaman bir ağ örmeye başlar. Gün ağarırken, uzaklardan bir sinek uçar gelir ve örümceğin ağına takılır. Sinek ağdan kurtulmaya çalışsa da örümcek öylesine acıkmıştır ki buna izin vermez. Sinek, örümcekten defalarca özür diler. Örümcek ise hiçbir şey söylemeden kafasından bacaklarına kadar sineği yiyiverir. Karnı biraz doyan örümcek rahat bir nefes alır, biraz dinlenir, sonrasında tekrar ağını büyötmeye devam eder. Daha sonra bir yaprağın gölgesine saklanır ve parlayan gözleriyle yeni avlarını beklemeye başlar.

Bir gün, gözleri görmeyen bir mayıs sineği örümceğin ağına takılır ve “Burası neresi?” diye sorar. Örümcek sevinerek “Burası otel” diye cevap verir. Bunu duyan mayıs sineği

²²⁹ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 5, 9.

rahatlar ve kendini ağa bırakır. O sırada örümcek koşarak onun yanına gelir ve gövdesini ısırmaaya çalışır. Durumu anlayan mayıs sineği, örümcekten merhamet diler fakat örümcek onu tek lokmada yutar.

Örümceğin ağı günden güne büyür ve harika bir yuva olur. Örümcek kendine bir eş bulur ve bir sürü de yavruları olur. Bu yavrular neredeyse görünmeyecek kadar küçüktür. Yavrular ağın üzerinde kayar, sumo yapar, sallanır ve birçok oyun oynarlar. Örümceğin ağı bazen rüzgâr, bazen de başka hayvanlar yüzünden bozulur ama örümcek onu hemen tamir eder. Ne yazık ki örümceğin yavruları pek uzun süre yaşayamazlar. 200 yavru örümcekten 198'i ya kaybolur, ya karıncalar tarafından alıp götürülür ya da hasta olup ölürlür. Yavrular birbirine o kadar benziyordur ki, anne ve baba örümcek onları hemen unutuverir.

Bir gün gümüş renkli sümüklü böcek, örümceğin yuvasına gelir ve onunla dalga geçer. Bir başka gün rakun gelir ve ağna laf eder. Örümcek bu olanlara çok sinirlenir ve sonrasında canla başla çalışarak her yere ağ örmeye başlar. Fakat bir sorun vardır. Ağa takılan avlar o kadar hızlı artar ki örümcek ve ailesi hepsini yiyip bitiremez. Zamanla bu avlar çürümeye başlar. Bu çürüme, örümceği ve ailesini hasta eder. Bir süre sonra vücutlarını da çürütür ve bir gün en sonunda yağmur sularına kapılıp giderler.

2) Gümüş Renkli Sümüklü Böcek

Örümceğin meşe ağacına harika bir ağ kurduğu sıralardı. O zamanlar sümüklü böcek, ormanındakiler tarafından kibar ve güvenilir biri olarak tanınırdı. Bir gün gümüş renkli sümüklü böceğin muhteşem evine salyangoz gelir ve: “Sayın sümüklü böcek, çok zor durumdayım. Ne yiyeceğim ne de içeceğim kaldı. Bana biraz yiyecek verir misin?”²³⁰ diye rica eder. Sümüklü böcek, onu gülümseyerek içeri davet eder ve yiyeceğini paylaşır. Ne de olsa ikisi kardeş gibidir. Bir süre sonra sümüklü böcek, salyangoza sumo güreşi yapmayı teklif eder. Salyangoz karnı aç olduğu için gücü yerinde olmadığını söylese de sümüklü böcek çok ısrarcıdır. Salyangoz mecbur bu isteği kabul eder fakat güçsüz olduğunu tekrarlayarak ondan çok sert vurmamasını rica eder. Sümüklü böcek güreş yapma bahanesiyle salyangozu oradan oraya fırlatır. Salyangoz artık yorulduğunu söylese de sümüklü böcek hiç ara vermez. Salyangoz sonunda dayanamaz ölüverir. Sonrasında sümüklü böcek salyangozu afiyetle yer.

²³⁰ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 5, 15.

Aradan bir ay geçer, bu kez sümüklü böceğin o güzel evine kertenkele gelir. Yılan tarafından ısırıldığını söyleyen kertenkele, ondan ilaç ister. Sümüklü böcek güler, yarasını yalayarak iyileştirebileceğini söyler ve ekler “Ne de olsa seninle ben kardeş sayılırız.”²³¹ Ona inanan kertenkele bacağına uzatır. Fakat sümüklü böcek yaladıkça, kertenkele yavaş yavaş bacağına eridiğini hisseder. Kertenkele ağlayarak durmasını ister ama sümüklü böcek “Az kaldı, az kaldı” diyerek durmadan devam eder. Kertenkele en sonunda kalbine kadar erir. Sümüklü böcek onu tek lokmada yutar ve muazzam şekilde vücudu büyür. Bu olaydan sonra sümüklü böceğin itibarı sarsılmaya başlar. Ormanda herkes, ne kadar güler yüzlü olsa da sümüklü böceğin kalbinin kötü olduğunu konuşur. Hatta örümcekten bile daha kötü diyerek onu aşağılarlar. Bunları duyan sümüklü böcek çok sinirlenir ve hasta olur. Çok geçmeden örümceğin öldüğünü duyar ve biraz kendine gelir.

Sonraki yıl sümüklü böceğin o harika evine bu kez ağaç kurbağası gelir ve su ister. Sümüklü böcek bu ağaç kurbağasını bir an önce yemek ister ve her zaman yaptığı gibi onu iyi karşılayarak: “Sayın kurbağa, hoş geldiniz. Size istediğiniz kadar su veririm tabii. Son zamanlarda su kıtlığı var ama sen ve ben kardeş sayılırız. Ha ha ha.”²³² der. Ağaç kurbağası suyu kana kana içer. Sonrasında sümüklü böceği sumo güreşi yapmaya davet eder. Sümüklü böcek bunu duyduğuna çok sevinir, tam da kendisi teklif edecektir. Sümüklü böcek bir süre ağaç kurbağasını oradan oraya fırlatır. Ağaç kurbağası aceleyle cebinden bir tuz torbası çıkarır ve “Güreş alanına tuz serpmesek olmaz.”²³³ diyerek her yere tuz döker. Sümüklü böcek bir süre sonra ayaklarını hareket ettiremez ve yavaş yavaş erimeye başlar. Veda etmeye fırsatı kalmadan diline varana kadar eriyip gider. Bunu gören ağaç kurbağası güler: “Sanırım elveda demeye çalıştı. Evet, elveda sana. Karanlık, dar bir yoldan geçip, karşıya geçtiğinde mideme selam söyle lütfen.”²³⁴ der ve sümüklü böceği midesine indirir.

3) Yüzünü Yıkamayan Rakun

Rakun yüzünü hiç yıkamazdı. Üstelik bunu kasten yapardı.

²³¹ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 5, 18.

²³² Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 5, 19-20.

²³³ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 5, 20.

²³⁴ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 5, 21.

Örümceğin meşe ağacına harika bir ağ kurduğu sıralardı. Rakunun karnı acıkmış, bir çam ağacına yaslanmış, gözlerini kapatmıştı. O sırada yanına bir tavşan gelir: “Sayın rakun, o kadar açım ki dayanamıyorum. Ölmek üzereyim.”²³⁵ der. Rakun, bir gün elbet herkesin öleceğini söyleyerek, ona birlikte dua etmeyi önerir. Tavşan, cennete gitme isteğiyle bunu kabul eder ve rakunla birlikte dua etmeye başlar. Rakun, tavşanın ellerini tutarak onu kendi tarafına doğru çeker ve yavaş yavaş kulaklarını kemirmeye başlar. Tavşan çılgın atarak acıdığını söylese de rakun durmaz ve tavşanın iki kulağını da yiyiverir. Rakun tavşanın diğer yerlerine geçerken duaya devam eden tavşan, kurtuluşa erdiğini düşünerek ağlaya ağlaya rakuna izin vermeye karar verir. Sonunda rakun, tavşanı tamamen yiyip bitirir. Tavşan, rakunun midesinin içinin zifiri karanlık olduğunu görür ve aldatıldığını anlayarak pişman olur.

Bu olayın üzerinden tam iki ay geçer. Bir gün kurt, rakunun evine gelerek ondan vaaz dinlemek istediğini söyler. Rakun sevinerek kabul eder ve vaaza başlar. Kurt, kurtuluşa ermek istemektedir ve rakuna ne yapması gerektiğini sorar. Rakun kurttan gözlerini kapatarak, söylediklerini tekrar etmesini ister. Kurt ondan isteneni yaparken rakun tavşana yaptığı gibi kulaklarından başlayarak yavaş yavaş onu yer. Kurt, rakunun midesinin zifiri karanlık olduğunu görür. Üstelik tavşanın kemikleri de yanı başındadır. Rakuna onu kimin öldürdüğünü sorduğunda, rakun bir kahkaha atar. Çok geçmeden rakun hastalanır. Ateşi çıkar, vücudu şişmeye başlar. “Ah, korkuyorum, çok korkuyorum. Ben cehenneme giden bir maraton koşuyordum. Ah, çok üzgünüm.”²³⁶ diyerek ölüverir.

“İşte böyle... Örümcek suya kapılıp gitti, sümüklü böcek öldürüldü ve rakun hastalandı. Anlaşılan üçü de cehenneme doğru giden bir yarış içindeymiş.”²³⁷

Öykü, üç hayvanın ciddi bir rekabet içinde olduğunu belirten bir cümleyle başlar. Her bir karakterin hikâyesi 3 bölümde ayrı ayrı anlatılır. Hak ettiğinden ve ihtiyacından fazlasını avlayan örümcek, çok sayıda avladığı fakat yiyip bitiremediği diğer hayvanların bozulmasıyla hastalık kapar ve ölür. Sümüklü böcek yardıma muhtaç hayvanları kandırarak avlar ve en sonunda kendisi de benzer şekilde kurbağaya yem olur. Diğer hayvanların dini duygularını sömürerek avlanan rakun ise belki de ilahi bir

²³⁵ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 5, 21.

²³⁶ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 5, 24.

²³⁷ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 5, 24-25.

şekilde bir hastalığa yakalanır, karnı şişer ve ölür. Merhametten uzak ve bencilce hareket eden bu üç hayvan, davranışlarının olduğu gibi kendilerine geri dönmesiyle hayatlarını kaybeder.²³⁸

Miyazawa Kenji için yaban hayatta yaşayan canlıların karınlarını doyurmak ve hayatlarını devam ettirebilmeleri için avlanmaları normaldir. Bu sebeple öyküde Miyazawa, normalde yabani birer hayvan olan karakterlerine açgözlülük, ahlaksızlık ve hırs gibi insansı duygular yükler. Asıl sorun, doğa kanunu olarak kabul edilen bir hayvanın başka bir hayvanı yemesi değil, bu hayvanların bencilce ve ihtiyaçlarından fazla avlanıyor olmasıdır. Benzer bir konu Miyazawa'nın "Çoban Aldatan Yıldızı" öyküsünde de karşımıza çıkar. Çobanaldatan kuşu, akrabası olan yalıçapkını'na ihtiyacından fazla balık avlamamasını öğütler.

Sonuç olarak Miyazawa'nın esas eleştirdiği açgözlülük, din sömürüsü, ahlaka aykırılık gibi kavramlar, yine bir yeme – yenilme döngüsü üzerinden anlatılır. Bu anlatım okuyucuya mecburi haller dışında, en azından ihtiyacından fazla et yememenin erdemini vurgular. Dolayısıyla öyküde anlatılan sebep-sonuç ilişkisinin yalnızca hayvanlara özgü olmadığı sonucuna ulaşılabilir. Öykü ayrıca, sırf eğlence için bir canlının hayatını almanın acımasızlığı konusunda da düşündürür.

²³⁸ Tsuruta, *Bijitarian Miyazawa Kenji*, 26.

SONUÇ

Bu tezde, Miyazawa Kenji'nin öykülerinde vejetaryenlik konusu incelenmiş, yazarın vejetaryenlik anlayışı ile öykülerinin tematik ilişkisi irdelenmiştir. Böylece bir yazarın otobiyografisi ile eserleri arasında bağın önemi üzerinde de durulmuştur.

Küçüklüğünden itibaren diğer canlılara karşı duyarlı ve merhametli olan Miyazawa, 21 yaşında vejetaryen olmaya karar verir. Bu kararını, yakın arkadaşı Hosaka Kanai'ye yazdığı bir mektupla açıklar. Bu mektupta Miyazawa, vejetaryen olduğunu “Vejetaryen oldum” ya da “Et yemeyi bıraktım” gibi basit cümlelerle açıklayabilecekken, hayvanlara karşı duyduğu merhameti hissedebileceğimiz “Ben ilkbahardan itibaren canlıların bedenlerini yemeyi bıraktım.”²³⁹ sözleriyle ifade etmeyi seçer. Bunun yanı sıra, Miyazawa'nın vejetaryen olma kararında Budizm'in de önemli bir yeri vardır. Miyazawa, tüm canlıların kardeş olduğuna inanırdı. Bireysel mutluluk onun için tek başına yeterli olmayıp, tüm canlıların mutluluğu için çabalamamız gerektiğini düşünürdü. Hayatı boyunca sağlık problemleriyle sık sık baş etmek zorunda kalan Miyazawa'nın, buna bağlı olarak bir sağlık arayışıyla vejetaryen olmayı seçtiğine dair ise herhangi bir bulgu yoktur. Buna göre, Miyazawa Kenji'nin vejetaryenliğinin temelde vicdani sebeplere bağlı olduğu savunulabilir.

Hayatının yarısından fazla bir sürede et yiyen Miyazawa'nın, vejetaryen olma kararı sonrasındaki yeme-içme alışkanlıklarına bakıldığında ise çok katı bir vejetaryen olmadığı anlaşılır. Zaman zaman balık ürünleri tüketmiştir. Bu sebeple onun pesko vejetaryen olduğu tahmininde bulunulabilir. Hatta Miyazawa'nın yakın çevresi dışında, onun vejetaryen olduğuna dair bilgi sahibi olan kişi sayısı da oldukça azdır. Bu durumdan onun, vejetaryen olmayı yalnızca kendi adına seçtiği çıkarımı yapılabilir.

²³⁹ Itaya, *Sugao no Miyazawa Kenji*, 53.

Tezde ilk olarak incelenen “Büyük Vejetaryen Kongresi” adlı öyküde, Miyazawa birinci tekil şahıs (ben) ekini kullanmıştır. Bu öyküde Miyazawa, Japonya’daki vejetaryenleri temsilen katıldığı hayali bir kongre yaratır. Vejetaryenlerin ve vejetaryen karşıtlarının karşılıklı olarak fikirlerini sunup tartıştığı bu öykü yoluyla, Miyazawa’nın vejetaryenliğe bakış açısıyla ilgili önemli ipuçlarına ulaşmak mümkündür. Miyazawa öncelikle vejetaryenleri “Dōjōha” (Hayvanlara merhamet duyanlar) ve “Yobōha” (Sağlık sebebiyle vejetaryen olanlar) olarak iki gruba ayırır ve kendisinin ilk grupta olduğunu belirtir. Miyazawa, tüm hayvanların hayatının değerli olduğunu, onların insanlardan farklı olmadığını savunur. Fakat, yalnızca belirli şartlar altında et yiyebileceğini de ekler. Örneğin, ortada “varlığını sürdürme” gibi kritik bir durum varsa ağlayarak bile olsa et yiyebileceğini ifade eder. Buradan onun vejetaryenliğinin temel olarak vicdani sebeplere bağlı olduğu bir kez daha anlaşılır. Kongrede vejetaryenlik kavramı katılımcılar tarafından, besinlerin sindirilebilirliği, hayvanların içgüdüleri, besin yetersizliği, tarım, anatomik açıdan görüşler, vicdani ve dini sebepler gibi birçok açıdan tartışılır. Buradan Miyazawa’nın vejetaryenliğe birçok farklı açıdan baktığı, düşündüğü, üstelik ayrıntılı bilgi sahibi olduğu görülebilir. Kürsüye çıkıp yaptığı konuşmasında ise genel olarak Buda’nın merhametinden bahseder. Çevremizdeki tüm canlılarla birer aile, birer kardeş olduğumuzu vurgular.

İkinci olarak incelenen “Çobanaldatan Yıldızı” adlı öyküde Miyazawa, diğer kuşlar arasında çirkin olarak kabul edilen bir çobanaldatan kuşunu öykü kahramanı olarak ele almıştır. Atmaca tarafından öldürülmekle tehdit edilen çobanaldatan, kendinin de bir başka canlıyı yiyerek hayatta kaldığının farkına varır. Besin döngüsünü tema alan bu öyküde çobanaldatan, yaşadığı farkındalıkla bu döngüden kaçmaya karar verir ve bir yıldız olur. Döngüden çıkmayı başaran çobanaldatan artık ne kendisinin ne de başkasının hayatını feda etmek zorunda kalır. Öyküde vurgulanan bir diğer önemli konu ise yetinmenin erdemidir. Çobanaldatan uzaklara gitmeden önce, akrabası olan yalıçapkınının yanına gittiğinde ona: “Gerçekten ihtiyacın olduğu zamanlar hariç, sırf eğlence olsun diye balık avlama olur mu?”²⁴⁰ diye öğütte bulunur. Bu bağlamda, Miyazawa’nın besin zincirine karşı olmadığı anlaşılır. Fakat bunu eğlenceye dönüştürmeden, yalnızca ihtiyaç durumunda olduğunda onaylar. Bu düşünce, “Büyük

²⁴⁰ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 5, 87.

Vejetaryen Kongresi” öyküsünde Miyazawa’nın dahil olduğu vejetaryen grubunun tercihleriyle benzerlik gösterir.

Miyazawa’nın “öldürülen taraf”ın bakış açısını kullanarak yazdığı “Frandon Tarım Okulundaki Domuz” adlı öyküde, hayvancılık okulu tarafından yetiştirilen bir domuz insanların dilini anlayıp, konuşabilmektedir. Öyküde domuz, öldürülmeye karşı çıkar. Miyazawa bu öyküyle, faydalanılan konumundaki bu domuzu insan gibi konuşurarak, ölüme karşı korkularını birinci ağızdan aktararak onunla empati kurmamızı ister. Fakat öyküdeki karakterler bu empatiyi kuramaz ve öykü domuzun ölümüyle sona erer. Kesim sahnelerini ayrıntılı bir şekilde anlatan Miyazawa, bir anlatıcı olarak daha fazla dayanamaz ve “Bu çok acıklı bir hikâye.”²⁴¹ diyerek öyküsüne son verir. Öykünün başından sonuna kadar domuzun çektiği acıyı anlatan Miyazawa, domuzla derinden empati kurar. Tıpkı bir insan gibi bilinci olan, konuşabilen bir domuz karakteri çizerek Miyazawa, hayvanların da duyguları olduğunu, acı çektiklerini bu öykü yoluyla anlatır.

“Nisan Ayında Bir Dağ Adamı” ve “Siparişi Bol Restoran” adlı öykülerinde Miyazawa, av konusuna dikkat çeker. Zevk için avlanan dağ adamı, bir av dönüşü dinlenmek için otların üzerine uzanır ve uykuya dalar. Rüyasında Çinli bir adam tarafından kandırılarak bir ilaç şişesine dönüştürülür. Yaşadığı olay karşısında şaşkınlığa uğrayan dağ adamı, bu Çinli’nin bu işi geçinebilmek için yaptığını öğrendiğinde ona acır ve kaderini kabullenir. Dağ adamı öykünün sonunda eski insan haline döner ve uykusundan uyanır. Her şeyin bir rüya olduğunu anladığında “Çinli de ilaç da kimin umurunda”²⁴² diyerek eski hayatına geri döner. Miyazawa, uykuya dalmadan önce bir avcı olan dağ adamını, rüyasında av konumuna düşürür. “Yenilen” tarafta olmanın nasıl bir duygu olduğunu anlamasını, empati kurmasını ister. Fakat dağ adamı uyandığında hiçbir şey olmamışçasına hayatına devam eder.

Benzer şekilde “Siparişi Bol Restoran” adlı öyküde de zevk için avlanan iki genç adam karşımıza çıkar. Av için dağın derinliklerine kadar inen ve ormanda kaybolan bu gençler, “Yaban Kedisi Restoranı” yazılı bir tabela görürler. Bu restoranda Yaban Kedisi tarafından bir yemek gibi hazırlanırlar. Korkuyla kaçmaya çalışan avcılar, yolculuğun başında yanlarında olan fakat yolda dayanamayıp ölüveren iki büyük köpeğin geri gelmesiyle bu restorandan kurtulurlar. İki genç adam o gün hiçbir şey

²⁴¹ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 7, 152.

²⁴² Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 8, 82.

avlayamaz ama dönüşte av kuşu alır, Tokyo'ya evlerine dönerler. Fakat yüzleri, yaşadıkları korkudan buruşmuş bir kâğıda döner ve bir daha asla eski hallerine dönmez.

Miyazawa'nın bu iki öyküsünde altını çizdiği konu, herhangi bir geçim sıkıntısı olmayan, yalnızca zevk için avlanan karakterlerin avcıyken av durumuna düşmeleridir. Böylece av konumuna düşürdüğü bu insanların, avladıkları hayvanlarla empati kurmalarını amaçlamıştır. “Siparişi Bol Restoran” adlı öyküde avcılar normal hayatlarına dönmüş gibi görünür fakat Miyazawa yüzlerinin buruşmuş bir kağıda döndüğünü belirtir, böylece yaşadıkları olayı asla unutmayacaklardır, her aynaya baktıklarında bu yüzlerini göreceklerdir. Bu iki öyküden anlaşılacağı üzere, Miyazawa zevk için avlanmaya, sırf eğlenmek için bir canlının hayatını almaya karşıdır.

Bu tezde incelenen son öykü “Örümcek, Sümüklü Böcek ve Rakun”da yine bir avcılık teması işlenmiştir. Örümcek, açgözlülükle ördüğü büyük ağına yakalanan avlarının çürümesiyle hasta olur ve ölür. Sümüklü böcek, evine gelip ondan yiyecek isteyen hayvanları, kibar biri gibi davranarak kandırır ve onları yer. Sonunda kendisi de ağaç kurbağası tarafından kandırılarak, kurbağaya yem olur. Rakun diğer hayvanların dini duygularını sömürerek onları ağına düşürür. Öykünün sonunda rakun, ağır hasta olur ve ölür. Miyazawa öyküyü şu sözlerle bitirir: “Anlaşılan üçü de cehenneme doğru giden bir yarış içindeymiş.”²⁴³

Bu öyküde Miyazawa'nın vurgulamak istediği, besin döngüsü içinde canlıların avlanmak zorunda olmalarına karşı olmadığı görüşüdür. Fakat karakterler, açgözlülük ve hırs gibi insana özgü duygulara sahiptir. Bu hayvanlar bencilce ve ihtiyaçlarından fazla avlanmanın bedelini hayatlarıyla öderler. Miyazawa'nın eleştirdiği kendine yetenden fazla avlanmama konusu, bu öyküde de yine yeme-yenilme döngüsü üzerinden anlatılır. Miyazawa okuruna, mecburi haller dışında et yememenin erdemli bir davranış olduğunu bu öyküyle birkez daha vurgular.

Sonuç olarak Miyazawa Miyazawa, hayatının ikinci yarısını (1917-1933) vejetaryen olarak geçirmiş, bu yaşam biçiminin anlaşılması için de vejetaryenlik temasını ele aldığı öyküler yazmıştır. Kimi zaman avcı ava dönerken, av da avcı olmuştur. Bu tez kapsamında incelenen 6 öyküde de bir başka canlıyı incitmeme düşüncesine vurgu yapılmaktadır. Miyazawa, vejetaryen beslenmeyi bir yaşam biçimi haline getirmek için

²⁴³ Miyazawa, *Miyazawa Kenji Zenshū* 5, 25.

çaba gösteren, diğler canlılara yüksek bir empati duygusuna sahip bir yazardır. İnsanların et yemesini bırakmalarını istemekle birlikte, yemekten tamamıyla vazgeçemeyecek insanlara da anlayışlı yaklaşmış, ihtiyaçtan fazla tüketmemelerini, ancak zaruri koşullarda et yemelerini öğütlemiştir.

Japonya'da Miyazawa Miyazawa'ya dair akademik çalışmaların sayısı oldukça fazla olsa da, onun vejetaryenliği nispeten az bilinmektedir ve çalışma sayısı azdır. Ülkemizde ise tezimiz, Miyazawa'nın hayatına, edebi kişiliğine, özellikle de vejetaryenliğine dair ilk çalışmadır. Miyazawa, iyi bir insan, iyi bir öğretmen, dindar bir budist, bilimle müzikle tarımla ilgili çok yönlü bir insandı. Çevresinde yaşanan olaylara karşı duyarlı, ömrünün son yıllarını çiftçiler için çalışarak geçirecek kadar fedakâr biriydi. Miyazawa'nın doğa, hayvanlar ve insanlardan oluşan özel dünyasını daha fazla insana ulaştırabilmek, vejetaryenliği üzerine yapılan çalışmalara ufak bir katkıda bulunabilmek tezimizin amaçları arasındadır.

KAYNAKÇA

Aozora Bunko. “Dijital Kütüphane”. (Erişim Tarihi 19.01.2021), https://www.aozora.gr.jp/cards/000081/files/43736_17656.html

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Dil Kurumu. “Güncel Türkçe Sözlük”. (Erişim tarihi 20.01.2021), <http://sozluk.gov.tr/>

Bektas, Yakup. “Miyazawa Kenji, ‘The Great Vegetarian Congress’ ”. *Gijutsu Bunka Ronsō*. 21 (2018): 51-59.

Efeoğlu, Mehmet. “Vejetaryen ve Vejetaryen Olmayan Bireylerin Sosyotropik-Otonomik Kişilik Özellikleri, Empati Eğilimleri ve Saldırganlık Davranışları Açısından Karşılaştırılması”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, 2019.

Erdemir, Ali Volkan. “Japon Toplumunu ve Doğa”. *Doğubatu Düşünce Dergisi*. 60 (2012): 119-131.

George, Pullattu Abraham. “Miyazawa Kenji no Sakuhin ni Mirareru ‘Hibōryokushugi’ ‘Jikogisei no Seishin’ to ‘Saishokushugi’ no ikkōsatsu –Indojin no kanten kara”. *Kokusai Nihon Bungaku Kenkyū Senta-Nihon Kenkyū*. 36 (2007): 67-93.

Hagiwara, Takao. “The Theme of Innocence in Miyazawa Kenji’s Tales”. Yayınlanmamış Doktora Tezi, The University of British Columbia, 1979.

Hanamaki Şehri Web Sitesi. “Miyazawa Kenji Müzesi”. (Erişim Tarihi 20.01.2021), <https://www.city.hanamaki.iwate.jp/miyazawakenji/kinenkan/index.html>

Hatano, Kazuhiro. “Miyazawa Kenji to ‘Ku no Sekai’ ‘Furandon Nōgakkō no Buta’ wo Megutte”. *Kaiho Daikenkyū Hōkoku Hōbungaku-kei*. 56 (2012): 23-52.

Hatayama, Hiroshi. *Miyazawa Kenji*. Tokyo: Shogakukan, 1996.

Itaya, Eiki. *Sugao no Miyazawa Kenji*. Tokyo: Heibonsha, 1992.

Kaneto, Kiyotaka. “Miyazawa Kenji ‘Bijiterian Taisai’ Ron (ichi)”. *Visio*. 41 (2011): 33-42.

Karabudak, Efsun. *Vejetaryen Beslenmesi*. Ankara: Sağlık Bakanlığı, 2012.

Karataş, Hüsamettin. “Nichiren Budizmi”. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, 2012.

Karataş, Hüsamettin. *Budist Kutsal Metin Külliyyatında Lotus (Saddharmapundarika) Sutra*. Ankara: Berikan Yayınevi, 2016.

Kaya, Korhan. *Lotus Sūtra*. İstanbul: Sujala Yayıncılık, 2018.

Komori, Yasuko. “‘Katari’ no Kōzō Kara Arawareru Naiteki Hitsuzensei Toshite no‘Ai’ no Shisō – Miyazawa Kenji ‘Bijiterian Taisai’ wo Yomu”. *Japanese Literature*. 60 (2011): 70-73.

Kurt, Elif Gizem. “Vejetaryenliğin Motivasyon, Değer ve İnanışları ve Bunların Mekânlara Yansıması: İstanbul’da Nitel Bir Çalışma”. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2019.

Masahiro, Okubo. “Bungaku Kyōzai wo ‘Yomu Koto’ no Shidō ni Okeru”. *Fukuoka Daigaku Jinbun Ronsō*. 1 (2018): 1-35.

Miyazawa, Kenji. *Miyazawa Kenji Zenshū* 7. Japan: Chikumashobo, 2004.

Miyazawa, Kenji. *Miyazawa Kenji Zenshū* 5. Japan: Chikumashobo, 2003.

Miyazawa, Kenji. *Miyazawa Kenji Zenshū* 6. Japan: Chikumashobo, 2003.

Miyazawa, Kenji. *Miyazawa Kenji Zenshū* 8. Japan: Chikumashobo, 2004.

Miyazawa, Seiroku. *Ani no Toranku*. Tokyo: Chikuma Shobō, 1991.

Morita, Yasumitsu. “Hokekyō Shinkō to Kyōiku”. *Meisei Daigaku Kyōikugaku Kenkyū Kiyō*. 12 (1997): 50-59.

Moritoki Škof, Nagisa. “Miyazawa Kenji: Interpretation of his Literature in the Present Japan”. *Asian Studies*. 2 (2013): 89-104.

Nabeshima, Naoki. “Miyazawa Kenji ni Miru Shi to Jiai”. *Miyazawa Kenji Minka no Sekai*. 6 (2005): 6-20.

Okaya, Akio. “Miyazawa Kenji-Ron – Seimei Aru Mono wo Taberu Koto no Kunō wo Koete”. *Kagawa Daigaku Ippan Kyōku Kenkyū*. 43 (1993): 175-196.

Okudan, Aysel. “Lotus Sutra ve Budist Kutsal Metinleri Arasındaki Yeri ve Önemi”. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 2017.

Satō, Ryūichi. “Bijitarian Miyazawa Kenji –Sono Haikei to Sakuhin-”. *Miyazawa Kenji Sentai Dai 100 kai Teirei Kenkyūkai*. (2018): 1-7.

Shimamura, Teru. “Japan Animation: from Commercialism to Art”. *Procedia Social and Behavioral Sciences* 2. (2010): 7327-7332.

Shunjiro, Aoe. *Miyazawa Kenji Shura ni Ikiru*. Tokyo: Kodansha, 1974.

Suzuki, Akiko and Shoji Yoshihiro. “Fantajī Dōwa ni Okeru ‘Gensō Taiken’ no Imi”. *Ibaraki Daigaku Kyōiku Gakubu Kiyō*. 65 (2016): 39-54.

Suzuki, Kenji. “Miyazawa Kenji Sakuhin ni Okeru <Kenryoku> no Arika: ‘Yamaotoko no Shigatsu’ ‘Nametokoyama no Kuma’ wo Tegakarini”. *Bunkyō Daigaku Gengo to Bunka*. 31 (2019): 73-87.

Şuiçi, Kato. *Japon Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 1979.

Takeshi, Oshino. “Shi wo Meguru Gensetsu –Furandon Nōgakkō no Buta wo Yomu”. *Nihon Bungaku Kyokai-hen*. 43 (1994): 30-34.

Tamori, Ikuhiro. “Miyazawa Kenji Tokuyū no Onomatope”. *Jinbun Ronshū*. (2011): 15-30.

Tanilli, Server. *Yüzyılların Gerçeği ve Mirası*. Adam Yayınları, 1999.

Tsuruta, Shizuka. *Bijitarian Miyazawa Kenji*. Tokyo: Shobunsha, 1999.

Tunçay Son, Güzin Yasemin ve Meryem Bulut. “Yaşam Tarzı Olarak Vegan ve Vejetaryenlik”. *International Journal of Human Sciences*. 13 (2016): 830-843.

Vegan Derneği. “Veganlık Nedir?”. (Erişim Tarihi 20.01.2021), <https://tvd.org.tr/veganlik-nedir/>

Yamaguchi, Yutaka. “Miyazawa Kenji Sakuhin no ‘ōsama’ ni Tsuite - ‘Futago no Hoshi’ o Chūshin ni –”. *Mukogawa Joshi Daigaku Gakkō Kyōiku Sentā Nenpō*. 3 (2018): 33-38.

Ying, Huang. “Yodaka no Shi to Shura Ishiki”. *Comparatio*. 12 (2008): 34-43.

Yoshihiro, Fujī. “Miyazawa Kenji no ‘Chūmon no Ōi Ryōriten’ to ‘Yama Otoko no Yon Gatsu’ no Sōho-sei”. *Fuji Joshi Daigaku Ningen Seikatsu Gakubu Kiyō*. 53 (2016): 35-46.

Yoshihiro, Fujī. “Miyazawa Kenji Seī Shikate - Eiyō ryōhō no chiteki wakugumi ni tsuite no kenkyū-”. *Fuji Joshi Daigaku Ningen Seikatsu Gakubu Kiyō*. 50 (2013): 25-37.

Yoshihiro, Tsuji. “Hikaku, Aruiha Baikai naki Tashasei he -Bōryoku no Higan wo Meguru, Miyazawa Kenji no (dōbutsu) Ron to ‘Kawatoranku’, 韓江 (Han Kang)

‘Saishoku shugisha’ ”. *Aoyama Gakuin Women's Junior College Sōgō Bunka Kenkyūjo Nenpō*. 25 (2017): 47-69.

